

Občanské právo

- Všeobecně
- Právní principy a zásady soukromého práva
- Skutečnost v právním smyslu
- Výklad soukromého práva
- Přirozené právo osobnostní a jeho státní ochrana
- Právo dědické
- Závazky z kvazideliktů
- Příloha 1: Test poměrnosti cíle a prostředku

OBČANSKÉ PRÁVO

VŠEOBECNĚ

*Snímky slouží k orientaci posluchačů přednášek
a k činění si poznámek.
Nenahrazují přednášky, učebnice ani cvičebnice.*

verze 1.6 (2006)

© Ivo Telec, 2005

*„Nezáleží tak na právu samém, ale na duchu,
kterým ho necháme proniknouti.“*

*Bobuř Tomsa, O filosofické výchově právníka.
čsp. Bratislava, 1, 1927, s. 399.*

1. **přirozené a další základy** soukromého práva
2. **právní cit** a **zdravý rozum**
3. **smysl** a **pojem** soukromého práva
4. **svoboda** soukromých poměrů
5. **metody tvorby** soukromého práva
6. **soustava** soukromého práva, **soukromoprávní dějepis** a **zeměpis**
6. **globalizace** a **evropeizace** soukromého práva
7. **otevřené právní pojmy**
8. **prameny** českého občanského práva

TEMATICKÝ OBSAH

1. smysl, účel a pilíře soukromého práva
2. civilistika
3. přirozené základy soukromého práva
4. dějiny, přítomnost a budoucnost
5. globalizace a evropeizace
6. právní povaha soukromého práva
7. mravní a ústavní základy
8. prameny
9. ochrana

1. ČÁST

SMYSL SOUKROMÉHO PRÁVA, JEHO PILÍŘE A CIVILISTIKA

?

- ✓ CO JE SOUKROMÉ PRÁVO?
- ✓ CO JE OBČANSKÉ PRÁVO?

- = část soukromoprávního řádu, která
1. **uznává vrozená** subjektivní lidská práva
např. osobnostní právo na život
 2. **přikazuje, zakazuje** nebo **dovoluje** lidské chování při:
 - a. **výkonu** vrozených přirozených práv
např. při udělování svolení k zásahu
 - b. **ochraně** vrozených přirozených práv
 - c. **přiznávání nabyvatelných** práv, jejich výkonu nebo ochraně

DRUHY SUBJEKTIVNÍCH SOUKROMÝCH PRÁV

1. **osobní právo statusové**; *srv. zletilost, svéprávnost, manželství* aj. osobní stav
2. **jiná osobní práva**; *např. právo na ochranu osobnosti*
3. **majetková práva**; *např. právo dědické*
 1. **práva absolutní**; *např. právo vlastnické*
 2. **práva relativní**; *právo závazkové*

SMYSL SOUKROMÉHO PRÁVA

- ✓ Udržování **přirozené rovnováhy** v soukromých poměrech a jejich **vyrovnávání**
- ✓ Východiskem **přirozené zákony rovnováhy a vyrovnání brání a dávání**, působící ve vesmíru, přírodě a mezi lidmi

ÚČEL SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Dobro právního bezpečí soukromých poměrů** lidí a právnických osob, a to stanovením:
 1. způsobu **výkonu a ochrany** přirozených lidských práv, *např. práv osobnostních*
 2. způsobu **nabývání, výkonu a ochrany** soukromých práv
 3. soukromoprávní **odpovědnosti** za ohrožení nebo porušení přirozených nebo soukromých práv

SOUKROMÉ POMĚRY

1. osobní nebo majetkové všeobecné
2. tvůrčí 🎵
3. hospodářské vč. soutěžních
4. obchodní
5. pracovní 🔧 aj., např. pojistné

1. **osobní stav** (status), *např. manželství*
2. **jiné soukromé poměry**, *např. závazky*

ÚČEL A OBSAH SOUKROMOPRÁVNÍ NORMY

Např. § 39 o. z.

- Legislativně politický **účel** právní normy
- **Obsah** právní normy (příkaz, zákaz nebo dovolení)

Pravidlo zachování účelu práva

Je-li porušen obsah právní normy,
přičemž účel z ní vyplývající je zachován,
je **rozhodné zachování účelu za předpokladu**,
že porušení obsahu **nezpůsobuje** újmu
nebo **neohrožuje** veřejný pořádek.

STRUKTURA PRÁVNÍ NORMY

■ Dvojčlenná struktura

1. **skutková podstata** (hypotéza, antecedent)
podmiňující část, *např. poškození zdraví*
 2. **právní důsledek** naplnění skutkové podstaty
(sankce, účinek, konsekvent)
podmíněná část, *např. závazek nahradit škodu na zdraví*
- ➡ implicitní zásada *neminem leadere*

PILÍŘE SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Základní právní instituce**
 - 1. ochrana osobnosti a rodiny
vč. osobního stavu
 - 2. vlastnictví
 - 3. závazky
 - 4. odpovědnost za delikty

■ Římskoprávní význam

1. *personae* (osoby)
2. *res* (věci)
3. *actiones* (žaloby)

Gaius: Institutiones
2. stol.

IUS CIVILE

- **Základ římského práva**
právní instituty vlastnictví, držby, dědictví,
kupní smlouvy, daru, nájmu aj.
6. stol. *Corpus iuris civilis*
- **Převzetí římského práva**
12. - 16. stol. západní a střední Evropa
- **Právně dějepisný a pojmově propedeutický
význam římského práva**

PŘEVAŽUJÍCÍ EVROPSKÁ TRADICE

1. židovsko-křesťanské náboženství
2. klasická řecká filozofie
3. římské právo

PRÁVOVĚDNÉ ZÁKLADY SOUKROMÉHO PRÁVA

- Právní věda
orientace účeloslovně-hodnotová
- ✓ Teorie “The One Right Answer“
- Otevřené právní pojmy ⇒
generální klausule **dotvářené** soudcovským aj.
používáním v konkrétních případech

CIVILISTIKA

■ Význam

1. obecná nauka právní
2. jedna ze zvláštních částí (odvětví) právní vědy = věda občanského práva

PRÁVNÍ VĚDA A CIVILISTIKA

■ Právní věda - obecná část

1. právní **metodologie**
2. teorie **tvorby práva**
3. právní **hermeneutika**
4. teorie právní **argumentace**

■ Právní věda - zvláštní část

1. privatistika
2. publicistika
3. konstitucionalistika
4. internacionalistika
5. **civilistika = věda občanského práva**
6. komercialistika
7. právní romanistika
8. kanonistika aj.

KOMENTÁŘ
K ČSL OBECNÉMU
ZÁKONÍKU
OBČANSKÉMU

A OBČANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
A V PODKARPATSKÉ RUSI

DR. PROUČEK - DR. J. SEDLÁČEK

DÍL I.
§§ 1 - 264

CODEx
Bohemia

KOMENTÁŘ
K ČSL OBECNÉMU
ZÁKONÍKU
OBČANSKÉMU

A OBČANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
A V PODKARPATSKÉ RUSI

DR. PROUČEK - DR. J. SEDLÁČEK

DÍL II.
§§ 265 - 530

CODEx
Bohemia

KOMENTÁŘ
K ČSL OBECNÉMU
ZÁKONÍKU
OBČANSKÉMU

A OBČANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
A V PODKARPATSKÉ RUSI

DR. PROUČEK - DR. J. SEDLÁČEK

DÍL III.
§§ 531 - 620

CODEx
Bohemia

KOMENTÁŘ
K ČSL OBECNÉMU
ZÁKONÍKU
OBČANSKÉMU

A OBČANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
A V PODKARPATSKÉ RUSI

DR. PROUČEK - DR. J. SEDLÁČEK

DÍL IV.
§§ 621 - 1069

CODEx
Bohemia

KOMENTÁŘ
K ČSL OBECNÉMU
ZÁKONÍKU
OBČANSKÉMU

A OBČANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
A V PODKARPATSKÉ RUSI

DR. PROUČEK - DR. J. SEDLÁČEK

DÍL V.
§§ 1070 - 1249

CODEx
Bohemia

KOMENTÁŘ
K ČSL OBECNÉMU
ZÁKONÍKU
OBČANSKÉMU

A OBČANSKÉ PRÁVO
NA SLOVENSKU
A V PODKARPATSKÉ RUSI

DÍL VI.
§§ 1250 - 1519

CODEx
Bohemia

VĚDECKÁ SOUSTAVA SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Obecné soukromé právo** (právo občanské)
(droit civil, das Zivilrecht, das bürgerliches Recht); ius generale
- **Zvláštní soukromá práva** s předností úpravy
 1. právo obchodní
 2. právo cenných papírů
 3. právo pracovní ✕
 4. právo průmyslového vlastnictví ®
- **Právo soukromé mezinárodní**

SOUSTAVA PRÁVA OBČANSKÉHO

- **Přirozené zásady právní**
- **Osobní práva osobního stavu** (statusová práva)
 - a. lidí
 - b. právnických osob
- **Právní ochrana přirozeného osobnostního práva**
- **Právo rodinné**
- **Majetková práva absolutní** (věcná práva, právo dědické)
- **Majetková práva relativní** (závazková)
- **Právo deliktní**

PRÁVOVĚDNÉ METODY TVORBY SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Zákonodárné (legislativně technické) metody**
 1. metoda souladu s **přírozenými** právy
 2. metoda **ústavní konformity**
 3. metoda **rovnosti** v soukromých právech
 4. metoda **mezinárodní a komunitární konformity**
 5. metoda **vyšší abstrakce**; *např. generální klausule*
 6. metoda **kasuistická**; *např. zvláštní skutkové podstaty*
 7. metoda **konvenčních** pravidel; *např. Legislativní pravidla vlády právní formou usnesení vlády*

DIDAKTIKA OBČANSKÉHO PRÁVA

1. metoda řešení **modelových** situací, řešení fiktivního případu (*moot*)
2. metoda **případových studií**, řešení skutečného případu (*case study*)
3. právně **klinická** metoda
4. metoda procesní **simulace** (právnícké divadlo), (*moot court*)
5. metoda odborných **stáží**
6. metoda právně **tvůrčího psaní**
7. doktrinárně **paměťová** metoda

EXKURS O PŘIROZENÝCH ZÁKLADECH SOUKROMÉHO PRÁVA

ČLOVĚK V PROSTŘEDÍ

■ Jedinec

1. součást životního prostředí ☯

= pojetí přirozené, odpovědně svobodné

2. prvek struktury společenských vztahů

vč. jejich právní formy čili právních vztahů

vč. občanskoprávních vztahů

= pojetí sociálně filozofické nebo sociologické
*vč. teorie socialistického občanského práva
s apriorně nadřazeným „zájmem společnosti“
nad odpovědnou svobodou jedince ☹*

PARADIGMA PRÁVA

- **Filozoficko antropologické**
 - = přirozená důstojnost osobnosti spojená s přirozenými lidskými právy, zákonitostmi světa a vyšší mocí, *sub specie aeternitatis*
- **Sociálně filozofické nebo sociologické**
 - = vyrovnávání poměrů a zájmů
 - = relativizovaný právní poměr stran

MOC

■ Síla, vůle

vyšší moc

subjektivní právo **přirozené**

soukromá moc
subjektivní právo
soukromé

veřejná moc
subjektivní právo
veřejné

VYŠŠÍ MOC

- Zdroj silového působení ve světě, který je neodvislý od lidské vůle

„ať chceme, nebo nechceme“

vyšší moc **X** nižší moc (lidská moc)

- Zvláštní pojmový význam v závazkovém právu
= nepředvídatelná a neodvratitelná okolnost,
např. živelní pohroma; důsledkem **zánik**
závazku pro následnou nemožnost plnění
(*vis maior*)

PRÁVO

- **Objektivní přirozený řád veškerenstva**
(physis)
- **Lidskou vůlí společensky stanovené**
nebo uznané pravidlo chování
(thesis)

PŘIROZENÉ ZÁKLADY SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Platnost přirozených práv**
 - ✓ **uznání neporušitelnosti** přirozených práv člověka; preamb. LZPS
 - ✓ **slib** ústavního soudce **chránit** neporušitelnost přirozených práv; čl. 85/2 Ú
- **Důsledky pro právo podústavní**
 - ➡ **důkaz logický a právně rétorický**

VYHLADOVI PŘIROZENÉHO
PRÁVA

W h l a d o w é Přirozeného Práva

sebraní

Antonina S. Pawlowského.

ANTONIN S. PAWLOVSKÝ

Dílu theoretického oddělení první.

Wydawatelovým nákladem.

W Praze 1801.

Či dostání w České Expedici u Wáclawa Kraměřínského
Kasspara Widemana, Knihkupce.

2-D-323 Das
natürliche
Privat-Recht
nach dem
Lehrbuche

V. I. Hofrathes u.
F. Edlen von Zeiller
über dasselbe
von D. Franz Egger,

K. K. Regierungsrathe, referirendem Redacteur
bey der
K. K. Hof-Commission in politischen Geschäften
und
Professor des Natur- und Criminal-Rechts an der Universität
zu Wien.

Wien und Triest

in Gröfzingers Buchhandlung 1815.

PŘIROZENÝ A PRÁVNÍ ŘÁD

- **Přirozený řád** (na lidské vůli nezávislý)
axiomatická soustava = netřeba dokazovat
např. střídání ročních období
- **Právní řád** (lidskou vůlí stanovený)
např. zák. č. 54/1946 Sb., o letním čase

PŘIROZENÉ A PŘIROZENOPRÁVNÍ

- **Přirozené**

= **souladné** s přirozenými světovými zákonitostmi
a důstojností lidského jedince i druhu

- **Přirozenoprávní**

= **právní doktrína**

právně filozofická **myšlenka** (idea)

součást **právní ideologie**

různé myšlenky lišící se zdrojem

přirozených práv nebo jejich poznatelností

PŘIROZENÉ PRÁVO

- **Objektivní pojmový význam**
= přirozené světové zákonitosti (**objektivní řád dějů**) se zdrojem ve **vyšší moci**, *např. zákon rovnováhy (Gleichgewichtsgesetz)*
- **Subjektivní pojmový význam**
= subjektivní **vrozená** přirozená práva každého člověka obsahově **vyplývající** z přirozených světových zákonitostí (přirozeného práva v objektivním právním smyslu)
např. subjektivní přirozená práva osobnostní

PŘIROZENÉ ZÁKONY

- **Láska** (nikoli nenávist), *Amor vincit omnia (Vergilius)*
kladné „nastavení“, absolutní hodnota
- **Zpětné působení**; příčina a následek
- **Přitažlivost stejnorodosti**, *Simile gaudet simili*
- **Tíha**
- **Rovnováha**; vyrovnání braní a dávání
- **Pohyb**
- **Vznik a rozklad**; koloběh
aj.

KTERÁ PRÁVA JSOU PŘIROZENÁ?

- **Práva vrozená** (*angeborene Rechte*), § 16 ABGB
ipso facto z povahy osobnosti (ABGB)
 - 1. **přirozená práva osobnostní**
např. *přirozené právo žít*; žijeme bez ohledu na stát, kmen, rod, církev aj. společenské authority
 - 2. **jiná práva přirozené povahy**
- X
- **Práva nabyvatelná** (*erwerbliche Rechte*), § 18 ABGB

PŘÍKLADY MEZINÁRODNÍ

- **Vrozené právo každé lidské bytosti na život**
uznané čl. 6 *Mezinárodního paktu o občanských a politických právech* (1966),
č. 120/76 Sb.
- **Přirozené právo dítěte † na život**
uznané čl. 6 (1) *Úmluvy o právech dítěte*
(1989), č. 104/91 Sb.

- **Přirozené právo národů užívat plně a svobodně jejich přírodního bohatství a zdrojů** (*inherent right*)
uznané čl. 25 *Mezinárod. paktu o hospodář., sociál. a kultur. právech* (1966); č. 120/1976 Sb.
- **Přirozené právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu**
uznané čl. 51 *Charty SN* (1945); č. 30/45 Sb.

PŘÍKLADY JUDIKATURNÍ

- **Přirozené právo porobeného národa na boj proti okupujícímu agresorovi, včetně odporu branného**
N ÚS č. 55/95 Sb.
- **Přirozené právo společenských organizací a spolků na vrácení majetkových práv**
N ÚS č. 24/97 Sb.

RYS OSTROVID

- **Přirozené právo rýsa na existenci v naší přírodě**

MŽP: záchranný program silně ohroženého druhu živočicha rýsa ostrovida v České republice (1998)

Zvíře = **živý tvor**

popř. jiná majetková hodnota
nežli věc nebo majetkové právo (o. z.)

JUDIKATURA: POVAHA PRÁVA AUTORSKÉHO

*„1. Práva autorská se neodvozují od žádného zákonodárství, nýbrž čerpají svůj původ v právu přirozeném, které náleží každému jednotlivci k ochraně a užívání produktů své vlastní činnosti způsobem, který se mu líbí;
zákon netvoří na prospěch autora nižádné právo, nýbrž slouží jen k ochraně a úpravě a modalit výkonu práva již existujícího, a to jednak v zájmu autorově, jednak v zájmu veřejnosti.
A to je právě důsledek takového zásahu ve smyslu omezujícím, že po určité době dílo připadne veřejnosti.“* ➡

2. *S výjimkou legislativního omezení má autor literárního nebo uměleckého díla právo zabrániti každému neautorisovanému užívání:*

plnost jeho práv, obvykle shrnutá v právu edičním a výtvarném, existuje vždy nezávisle od zákonodárství a čím více věda přináší nové metody zužitkování, tím většího rozšíření musí být přiznáno ochraně.“

Rozh. smíšeného odvolacího dvora v Alexandrii z 13. 6. 1946,

Droit d'auteur, 59, s. 130, čes. Soutěž a tvorba, 1947/3, s. 53 – 54.

USPOŘÁDÁNÍ SUBJEKTIVNÍCH PŘIROZENÝCH PRÁV

- **Nezadatelné nabytí** přirozených práv
- **Nezadatelná existence** přirozených práv
- **Státem upravený výkon** přirozených práv
- **Státem přiznaná ochrana** přirozených práv

POZNÁNÍ SUBJEKTIVNÍCH PŘIROZENÝCH PRÁV

■ Poznání citem

- ✓ právní cit (cit pro dobro a spravedlnost)
vcítění se pomocí **svědomí**,
metoda citové jurisprudence

■ Poznání zdravým rozumem

- ✓ povaha věci (*Natur der Sache*)
- ✓ míra všech věcí a následky věcí

PRÁVNÍ CIT

- **Součást lidské osobnosti (ducha)**
(Rechtsempfinden)
např. cit pro spravedlnost,
cit pro rovnováhu subjektivních práv
a obecných dober (Gleichgewichtsempfindung)

= intuitivní zdroj právních pravd

ZDRAVÝ ROZUM

- *Common sense*

= rozumovému poznání nadřazený
praktický soud a hodnocení životní situace
dle **prožité zkušenosti** (empirie)
bez vlivu právně teoretických znalostí
= **intuitivní zdroj základních právních pravd**

- **Rozumné očekávání** (*reasonable expectation*)

- **Rozumné uspořádání poměrů**

„Osvícenství je vykročení člověka z jeho samým zaviněné nesvéprávnosti. Nesvéprávnost je neschopnost používat svůj vlastní rozum bez cizího vedení. Tato nesvéprávnost je zaviněna námi samými, když její příčinou není nedostatek rozumu, ale nedostatek rozhodnosti a odvahy používat ho bez cizího vedení. Sapere aude! Měj odvahu používat svůj vlastní rozum!, je tedy heslem osvícenství.“

Immanuel Kant, Odpověď na otázku: Co je to osvícenství?, 1730.
Filos. čas., 41, 1993, č. 3, s. 381. Překl. *Loužilův*.

2. ČÁST

DĚJINY,
PŘÍTOMNOST,
BUDOUCNOST

SVĚTOVÉ ZÁKONODÁRSTVÍ

ratio scripta

- Prusko: ALR 1794
- Francie: Code civil 1804
- Louisiana: Code civil 1808
- Rakousko: ABGB 1811
- Německo: BGB 1896
- Švýcarsko: ZGB 1907, obligace 1881
- Itálie: C. c. 1942
- Nizozemí: BW 1970 – 1992 (10 knih)
- Québec: C. c. Q. 1991
- Rusko: ГК 1994 – 1995 (2 části)

JINÁ POJETÍ

- **Anglie:** obecné právo (*common law*)
právo ekvity (*law of equity*)
precedenční právo (*case law*)
- **Uhersko vč. Horních Uher:** zvykové
(obyčejové) právo
- **USA:** *restatement of law* (opětovné shrnutí
precedentního práva, kompendium), ALI

SOUKROMOPRÁVNÍ ZEMĚPIS

■ Soukromoprávní soustavy

1. evropská kontinentální
Francie poč. 19. stol.
2. anglo-americká (*common law*)
Anglie poč. 12. stol.
3. islámská

■ Soukromoprávní rodiny (okruhy)

1. románská
2. germánská
3. skandinávská
4. anglo-americká
5. islámská
6. asijská
7. africká, *např. kmenové právo*

DĚJINY

- **Rakousko vč. Čech, Moravy a Slezska**
Codex Theresianus 1766, bez platnosti
Josefinisches Gesetzbuch 1786, jen první díl
ABGB 1811 (cís. pat. č. 946 sb. z. s.)
⇐ 1797 *Westgalizisches Gesetzbuch*
- **Uhersko vč. Horních Uher: obyčejové právo**
- **Československo**
převážně soukromoprávní dualismus 1918 - 1950
Čechy, Morava a Slezsko: o. z. o. (ABGB)
Slovensko: uherské obyčejové právo
1937 vládní návrh čs. sjednocujícího o. z.

22-E-150
Commentar

über das
allgemeine
bürgerliche Gesetzbuch

für die
gesamten
Deutschen Erbländer
der
Österreichischen Monarchie.

II 662a/1

5129-II

von
Franz Edlen von Zeidler,

Ritter des k. k. ungar. St. Stephans-Ordens, k. k.
Hofrath der obersten Justiz-Stelle, Mitglied der
Hof-Commissionen in Geses- und Studien-Sachen,
Director des juridischen Studii und Präses der jurid.
Facultät an der Wiener-Universität.

Erster Band.

Wien und Triest
in Geislingers Verlags-Handlung 1811.

■ České překlady ABGB

- 1812 kniha všeobecných zákonů městských
pro všechny německé dědičné země
Mocnářství Rakouského
- 1862 Zákoník obecní, občanský císařství
Rakouského
- 1904 Obecný občanský zákoník rakouský

III agb 9/4a

Senát Národního shromáždění R. Čs. r. 1937.

IV. volební období.

4. zasedání.

Tisk **425.**

Vládní návrh

zákona,

kterým se vydává občanský zákoník.

V Praze 1937.

Tiskem Státní tiskárny.

- **Československo 1950 – 1964**
o. z. č. 141/50 Sb., přiblížení právu sovětskému ☹

1948 Ústava

1949 zákon o právu rodinném

1950 zákon směnečný a šekový

1953 zákon o právu autorském

1960 Ústava

1963 zákon o rodině

1963 zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním

1963 zákoník mezinárodního obchodu

- **Československo 1964 – 1992**
o. z. č. 40/64 Sb., úpadek občanského práva ☹

1964 hospodářský zákoník, samostatně

1965 autorský zákon

1965 zákoník práce, samostatně

1969 zákon o odpovědnosti státu za škodu

1982 novela o. z.

1990 ústavní zrovnoprávnění vlastnických práv ☺

1990 zákon o nájmu a podnájmu nebytových prostor

1990 velká novela hospodářského zákoníku

1991 Listina základních práv a svobod ☺

1991 zákon o ochraně hospodářské soutěže

1991 velká novela o. z.

1991 obchodní zákoník

1992 zákon o ochraně osobních údajů v informačních systémech

1992 zákon o zápisu věcných práv k nemovitostem

1992 zákon o cenných papírech

1992 federální koncept nového o. z.

1992 slovenská a česká Ústava ☺

PŘÍTOMNOST

■ Česko od 1993

1994 zákon o vlastnictví bytů

1997 zákon o nadacích a nadačních fondech

1998 zákon o odpovědnosti za škodu vadou výrobku

2000 zákon o veřejných dražbách

2000 autorský zákon

2001 zákon o spotřebitelském úvěru

**2002 všeobecná aplikační přednost ratifikovaných
mezinárodních smluv ☺**

2004 zákon o pojistné smlouvě

2004 platnost práva ES

KROKY K BUDOUCNOSTI

■ Česko

1996 široká koncepce o. z.

2001 věcný záměr o. z.; úzké pojetí

2002 věcný záměr obchodního zákona

2005 pracovní návrh o. z.

2006 zákoník práce

3. ČÁST

GLOBALIZACE A EVROPEIZACE SOUKROMÉHO PRÁVA A OTEVŘENÉ PRÁVNÍ POJMY

SROVNÁVACÍ VĚDA SOUKROMÉHO PRÁVA

■ Devíza

Lex multiplex ius unum

■ Cíl

1. **sjednocení** (unifikace) soukromého práva
2. **sladění** (harmonizace) soukromého práva
srv. též *rezoluce EP* (1989 a násl.)
3. **přiblížení** (aproximace) soukromého práva

SJEDNOCOVÁNÍ SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Sjednocování právních norem**
- **Sjednocování judikatury**
- **Sjednocování soukromoprávních doktrín**

- **Společný základní světonázor a všelidské hodnoty**
- **Pojem práva a soukromého práva zvlášť**
- **Teorie pramenů práva**
- **Právní metodologie**
 - a. tvorby práva
 - b. používání práva
 - c. výkladu práva
- **Teorie argumentace**
- **Teorie legitimace práva (ospravedlnění)**

GLOBALIZACE SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Světové sjednocování (unifikace):**
 - 1. **práva občanského**
 - ✓ mezinárodní smlouvy
 - 2. **práva obchodního**
 - ✓ mezinárodní smlouvy
 - ✓ *lex mercatoria* aj. *soft law*; např. zásady mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT (1994, 2004)
- **Volba práva u závazků s cizím prvkem**

SVĚTOVÉ NEBO EVROPSKÉ MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE

- **Spojené národy (UN) v New Yorku**
 - Výbor pro práva dítěte
 - Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL)
- **Haagská konference mezinárodního práva soukromého v Haagu**
- **Mezinárodní ústav pro sjednocení soukromého práva (UNIDROIT) v Římě**
- **Rada Evropy (CE) ve Štrasburku**

- **Mezinárodní organizace práce (ILO) v Ženevě**
- **Světová obchodní organizace (WTO) v Ženevě**
- **Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO/OMPI) v Ženevě**
- **Evropská patentová organizace (EPO) v Mnichově**
- **Eurasijská patentová organizace (EAPO) v Moskvě aj.**

SVĚTOVÉ MEZINÁRODNÍ SMLOUVY

■ Spojené národy

hard law:

1. *Úmluva o právech dítěte (1989)*
(č. 104/91 Sb.)
2. *Úmluva OSN o smlouvách
o mezinárodní koupi zboží (1981)*
(č. 160/91 Sb.)

„PRÁVO NENÍ TEXT“

- **Sjednocování soukromého práva jednotným výkladem:**

1. mezinárodních smluv
2. právních předpisů
3. právních jednání (úkonů)
4. právních rozhodnutí; zejm. judikátů

- **Doktrinární význam světové právní vědy**
 - právní hermeneutika = umění výkladu práva

OTEVŘENÉ PRÁVNÍ POJMY

- Sjednocování soukromého práva používáním otevřených právních pojmů
 - ✓ *open concepts, open textures, např. dobrá víra*
 - ✓ generální klausule, např. § 11 o. z.
 - ✓ překonávání odlišností soukromoprávních soustav skrze **společné právní jádro**
např. v EU
- Doktrinární význam světové srovnávací vědy soukromého práva (komparatistiky)

1. **zákonodárství nemá definovat** neurčité právní pojmy, ale ponechat jejich vymezení až na jejich **použití** na konkrétní budoucí případ
2. **judikatura nemá definovat** tyto pojmy, nýbrž je používat na konkrétní nastalý případ
3. **právní doktrína má definovat** tyto pojmy vymezením jejich účelu a obsahu

1. DOBRÁ VÍRA

- *Bona fides*

vědomý stav ducha,
spočívající v přesvědčení o subjektivním
právu nebo o jednání po právu,
s nímž právní řád spojuje právní následky

*např. vydržení práva, mala fide závazek vydat i užitky
z bezdůvodného obohacení, zápisná překážka známek.*

2. DOBRÉ MRAVY

■ *Boni mores*

způsoby chování bez újmy jinému člověku,
zvířeti nebo přírodě,
s nimiž právní řád spojuje právní následky

*např. negativně překážka platnosti smlouvy
nebo výkonu práva, zápisná překážka
známková*

3. VEŘEJNÁ MORÁLKA

■ *Public morality*

veřejné povědomí o chování,
které není způsobilé veřejně pohoršit,
s nímž právní řád spojuje právní následky

*např. negativně zápisná překážka průmyslově
vzorová*

4. VEŘEJNÝ POŘÁDEK

■ *Ordre public*

stav věcí,

vylučující nebezpečí veřejné poruchy
způsobilé ohrozit kohokoli,

s nímž právní řád spojuje právní následky

*např. negativně zápisná překážka známková;
výhrada v soukromém právu mezinárodním*

ODSTRAŇOVÁNÍ TVRDOSTI

■ **Tvrdost** (*hardship*) **práva soukromého** X

1. kontextualismus podle okolností případu
2. používání otevřených právních pojmů (generální klausele)
3. ústavně konformní výklad
4. *rebus sic stantibus*

smlouva uzavřena za konkrétního stavu s následnou změnou okolností

☛ zánik závazku

§ 50a/3 o. z., 292/5 obch. z.

☛ změna závazku soudem

§ 99 z. r.

■ Tvrdost zákona práva veřejného

×

rozhodnutí na základě správního uvážení
v jednotlivé věci

*např. v individuální věci práva
sociálního zabezpečení*

z. č. 187/06 Sb., o nemocn. pojištění, aj.

NOTORIETY

- Skutečnosti **obecně známé**,
které netřeba dokazovat (§ 122 o. s. ř.)
 - a. přírodní, *např. sled ročních období*
 - b. společenské, *např. sled dnů v týdnu*
- **Zásadní nepatřičnost** v právu trestním
 - ☞ *in dubio pro reo*

SJEDNOCOVÁNÍ JUDIKATURY

- **Evropský soud pro lidská práva**
ve Štrasburku
- **Nejvyšší soud v Brně**
 - ✓ stanoviska ke sjednocování rozhodování soudů v civilních věcech
 - ✓ Sb. soud. rozh. a stan.

- **Soudní rozhodnutí zásadního významu po právní stránce**
 1. **právní otázka zásadního významu (pro věc určující)**
 2. **odpověď na ni má obecný dopad na všechny případy obdobné povahy**

NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLIKY

1/2006

ročník
LVIII

SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

OBSAH:

Rozhodnutí ve věcech trestních

Advokátní tarif	č. 2
Náhrada nákladů za obhajobu	č. 4
Nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů	č. 1
Postoupení věci jinému orgánu	č. 6
Právní moc rozhodnutí	č. 6
Rozhodnutí nejvyššího státního zástupce	č. 6
Řízení o stížnostech pro porušení zákona	č. 6
Úmysl nepřímý	č. 3
Úvěrový podvod	č. 5
Zastavení trestního stíhání	č. 6
Zmocněnec poškozeného	č. 2

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Konkurs	č. 9
Náhrada škody	č. 6
Náhrada škody z pracovního poměru zaměstnavatelem	č. 10
Obchodní společnost	č. 7
Podmínky řízení (způsobilost být účastníkem řízení)	č. 10
Příslušenství pohledávky	č. 5
Směnky	č. 8
Soudní poplatky	č. 1
Vlastnictví (církevní restituce)	č. 4
Výkon rozhodnutí (excindační žaloba)	č. 3
Výkon rozhodnutí (exekuce)	č. 2

EVROPEIZACE SOUKROMÉHO PRÁVA

■ Rada Evropy

- ✓ mezinárodní smlouvy, *např. Evropská úmluva o právním postavení dětí narozených mimo manželství* (1975), (č. 47/01 Sb. m. s.)
- ✓ doporučení

■ Evropská společenství

- ✓ prvotní zdroj: mezinárodní smlouvy
- ✓ druhotný (odvozený) zdroj:
nařízení, směrnice, rozhodnutí, stanoviska a doporučení

PRÁVO EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

1. **bezprostřední použitelnost práva ES**
2. **aplikační přednost práva ES**
před státním zákonem; srv. čl. 10 Ú
3. **soukromoprávní odpovědnost státu**
za škodu jedinci porušením práva ES
4. **bezprostřední účinek práva ES**
v **soukromých** i veřejných poměrech

- **Sjednocování soukromých práv v ES, např.**
 - ✓ **právo korporační**
 1. evropské hospodářské zájmové sdružení (EZHS), (nař. 1985)
 2. evropská společnost (SE) a holdingová evropská společnost (nař. 2001)
 3. evropská družstevní společnost (nař. 2003)
 - ✓ **soukromé právo mezinárodní**

Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (1980), (č. 64/06 Sb. m. s.)

■ **Slad'ování soukromých práv v ES**

- ✓ **právní síla a forma cílové směrnice**
- ✓ **jednotný trh**
vč. **soukromoprávní ochrany spotřebitele**
co je mimo jednotný trh,
zůstává stranou

IUS COMMUNE EUROPAEM

■ Evropské soukromé právo

- ✓ společný akademický referenční rámec
- ✓ evropský zákoník smluvního práva (ECC)
- ✓ principy evropského smluvního práva (PECL)
- ✓ principy evropského deliktního práva (PETL)
- ✓ společné jádro soukromého práva v Evropě
- ✓ evropský občanský zákoník
- ✓ evropské rodinné právo

= **nadstátní (odbornické) právo** (*soft law*)

www.copecl.org

www.sgecc.net

4. ČÁST

POVAHA SOUKROMÉHO PRÁVA

SOUKROMÉ PRÁVO

OBJEKTIVNÍ A SUBJEKTIVNÍ

- **Objektivní právo** (*lex, law*)
 - = soukromoprávní řád = část právního řádu
 - = soubor právních norem **a** právních principů soukromoprávní povahy
- **Subjektivní právo** (oprávnění), (*ius, right*)
 - = míra a způsob **právně možného** chování osob, vyplývajícího z právního řádu a chráněného státním prosazením

PRÁVO SPRAVEDLIVÉ A PRÁVO PŘÍSNÉ

■ Právo spravedlivé, *ius aequum*

1. formální spravedlnost, *aequum*

- se stejným se nakládá stejně

2. materiální spravedlnost, *bonum*

- každý případ má být upraven nebo rozhodnut způsobem mu **nejpřiměřenějším**
- ohled na **okolnosti** případu

■ Právo přísné, *ius strictum*

- v soukromém právu **výjimkou**;
např. právo směnečné (směnečná přísnost);
přísnost **vyrovnávána** výhodou umoření směnky

SOUKROMOPRÁVNÍ NORMY A SOUKROMOPRÁVNÍ PRINCIPY

- **Právní normy:** platí **výlučně**
příkaz, zákaz, nebo
dovolení;
jedno ruší druhé
- **Právní principy:** platí **souběžně**
dva nebo více; kříží se
a vyvažují se vzájemně, a to:
 1. *secundum et intra legem* = právní normy
 2. *praeter legem* = právně politické podněty
 3. *extra (contra) legem* = *ius non scripta*

- **Poměr právního principu a právní normy**

neplatí

zásada *lex specialis derogat legi generali*

SOUKROMÉ PRÁVO A PROCESNÍ PRÁVO

- **Právo soukromé = hmotné**
 1. právo občanské aj.

- **Procesní právo = formální**
 1. procesní právo civilní (občanské)
 2. procesní právo správní
 3. procesní právo soudně správní
 4. procesní právo trestní aj.

SOUKROMÉ PRÁVO A PROCESNÍ PRÁVO CIVILNÍ

- **Soukromé právo**
 - právo občanské, obchodní, pracovní aj.
- **Veřejné právo**
 - procesní právo civilní (občanské); o. s. ř.

Není jednotné „občanské právo hmotné a procesní“,
ale zvlášť občanské právo (= soukromé)
a zvlášť procesní právo občanské (= veřejné).

X

Je jednotné „trestní právo hmotné a procesní“ (= obojí veřejné).

POJETÍ SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Dualistické** (české, slovenské aj.)
 1. státem **uznaná** (zaručená) vrozená **přirozená** práva osobnostní aj.
 2. státem **daná** (pozitivní) soukromá práva

- **Monistické**
 1. pozitivistické, *např. Gesetzpositivismus* ☹
 2. sociologické, *např. Freirechtschule, marxisticko-leninská obecná teorie státu a práva* ☹

SOUKROMÉ NEBO VEŘEJNÉ PRÁVO

■ Právní doktríny

- ✓ **teorie mocenská**
s výjimkou veřejnoprávních smluv (subjektů)
- ✓ **teorie subjektů, organická**
- ✓ **teorie zájmová, Ulpianus: „*Publicum est, quod ad statum rei romane spectat, privatum quod ad singulorum utilitatem.*“**

■ Konstantní judikatura zvláštního senátu

*R 276/04 Sb. NSS a násl.,
procesní věci kompetenčních sporů ve správním
soudnictví*

SOUKROMÁ NEBO VEŘEJNÁ MOC

■ Soukromé právo

(ius privatum)

- ✓ **soukromá nadřízenost**
v **soukromých** poměrech
*např. obecně příkazní
nebo zvlášť pracovně
příkazní nadřízenost*
- ✓ výkon **nesvrchované**
soukromé moci,
*např. soukromé právo
výpovědi soukromé
smlouvy*

■ Veřejné právo

(ius publicum)

- ✓ **veřejná nadřízenost**
ve **veřejných** poměrech
např. rozkaz
- ✓ výkon **svrchované**
veřejné moci,
*např. soudním
rozhodováním o právech*

- ✓ **nikdo nemá svrchovanou soukromou moc nad jiným**
- ✓ **stát má svrchovanou veřejnou moc nad lidmi a právnickými osobami**
- ✓ **rovný vztah**
např. pracovní poměr
- ✓ **vrchnostenský poměr**
např. služební poměr, procesní vztah soudu a účastníka řízení

PŘÍKLAD 1: KULTURNÍ PAMÁTKA

Soukromé právo vlastnické k domu.

(o. z.)

Veřejnoprávní prohlášení
stále soukromého domu za kulturní památku
s **veřejnoprávním** ochranným režimem
za účelem zachování kulturního dědictví.
(z. č. 20/87 Sb., o st. památk. péči)

PŘÍKLAD 2: LOGO[®]

Soukromé právo průmyslově vlastnické
k nezapsanému grafickému označení (logu).

Veřejnoprávní kvalifikace
stále soukromého grafického označení (loga)
na základě **veřejnoprávního úkonu** zápisného
úřadu (zápisu označení do **veřejného** rejstříku
ochranných známek) [®]
se **soukromoprávními** účinky
za účelem **zvláštní** soukromoprávní ochrany.

POCHRANNÉ ZNÁMKY

ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Poslední aktualizace 20.4.2006 20:08.

Databáze obsahuje pouze platné ochranné známky přihlášené u Úřadu průmyslového vlastnictví.
Databáze obsahující další ochranné známky platné na území ČR (přihlášené u Světové organizace duševního vlastnictví) je [zde](#).

Číslo přihlášky: 6649

Znění ochranné
známky:

PILSNER BIER

Reprodukce:

Číslo zápisu: 111602

Třídy výrobků a služeb: 32

Seznam výrobků a
služeb: (32) pivo.

Obrazové třídy: 1.1, 1.1.8, 1.1.9, 25.1.15, 25.1.17, 27.1, 27.5

Datum podání: 23.04.1859

Datum práva
přednosti: 23.04.1859

Datum zápisu: 23.04.1859

Kolektivní: Ne

Vlastník/Přihlašovatel: Plzeňský Prazdroj, a.s., U Prazdroje 7, Plzeň, 30497, Česká republika

Stav řízení: Zapsaná ochranná známka

Druh: Kombinovaná

Barevná: Ne

Získání rozlišovací

způsobilosti: Ne

UPOZORNĚNÍ

Tento výpis má pouze informativní charakter a údaje pro jeho vytvoření byly získány na síti Internet.

Domníváte-li se, že obsahuje chyby, obraťte se prosím na Úřad průmyslového vlastnictví.

Údaje byly získány na <http://www.upv.cz> dne 21.4.2006 14:58

[Nápověda při problémech tisku češtiny](#)

ROVNOST V PŘIROZENÝCH A SOUKROMÝCH PRÁVECH

Každý
je roven v uznání
svých **přirozených** osobnostních práv,
v jejich **výkonu a ochraně**,
jakož i v **nabývání**
svých **soukromých** práv
a v jejich **výkonu a ochraně**.

ROVNOST V SOUKROMÉM PRÁVU

- **Nikdo nemá svrchovanou soukromou moc nad jiným**
- ✓ právní **princip svobodné vůle** v soukromé autonomii
- ✓ **nikomu nelze** vnutit závazek
- ✓ **nikdo nemůže** soukromě vynutit ochranu svého soukromého práva (vyjma svépomocí);
právní princip *nemo iudex in causa sua*
- ✓ slabší člověk je soukromým právem chráněn
- **Zákonodárná metoda** (právní technika)
soukromoprávně rovného zacházení

ROVNOVÁHA A VZÁJEMNOST SOUKROMÝCH PRÁV

- **Přirozený zákon rovnováhy**
(Gleichgewichtsgesetz, Law of Equilibrium)
- **Vzájemnost (reciprocita) smluvních plnění**
 1. *do ut des,* dávám, abys mi za to něco dal
 2. *do ut facias,* dávám, aby za to pro mne něco učinil
 3. *facio ut des,* činím něco, abys mi za to něco dal
 4. *facio ut facias,* činím něco, abys za to něco učinil
 pro mne

SOUKROMOPRÁVNÍ OCHRANA SLABŠÍ STRANY

■ Slabší člověk je soukromým právem chráněn

1. nezletilec, *srv. práva dítěte*
2. nesvéprávný
3. zaměstnanec
4. pacient nebo klient
5. spotřebitel
6. nájemce bytu
7. původce výtvorů, *např. autor* *či vynálezce*
8. menšinový akcionář aj.

ZÁKAZ ZNEUŽITÍ MONOPOLU

- **Monopol**

1. **přírozený**
2. **právní (výhradní koncese)**

- **Smlouva připojovací (adhézní)**

obchodník s elektřinou je **povinen uzavřít** smlouvu o dodávce elektřiny s **každým**, kdo splňuje předpoklady (**legální smluvní přímus**) a zákazník podepisuje **smluvní formulář** předložený monopolistou, jehož obsah **nemůže** měnit;
srv. např. energet. z. č. 458/00 Sb.

SVOBODA SOUKROMÝCH POMĚRŮ

Vše dovoleno, co není zakázáno
čl. 2/3 LZPS, čl. 2/4 Ú, § 51, 491/1 o. z.

- **Svoboda vývoje lidské osobnosti**
vč. svobody tvorby
- **Vlastnická svoboda**
 - vlastnictví zavazuje = zákaz zneužití práva vlastnického na úkor jiného
- **Smluvní svoboda**
 - volba účelu, obsahu a formy závazku, smluvní strany, smluvního typu nebo atypu

SVOBODA VŮLE

Nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá

čl. 2/3 LZPS, čl. 2/4 Ú

- **Soukromá (privátní) autonomie**
např. svobodná práce X nucená práce (trest)
- **Ius dispositivum**
každý si svobodně upravuje svá soukromá práva a stát se tomu poddává,
není-li výjimečně vázán:
- **Ius cogens**

JUDIKATURA

(...) Čl. 2 odst. 3 Listiny ... ve své první dimenzi představuje strukturální princip, podle něhož lze státní moc vůči jednotlivci a jeho autonomní sféře (včetně autonomních projevů volných) uplatňovat pouze v případech, kdy jednání jednotlivce porušuje výslovně formulovaný zákaz upravený zákonem.

(...) takový zákaz musí však musí reflektovat toliko požadavek, spočívající v zabránění jednotlivci v zásazích do práv třetích osob a v prosazení veřejného zájmu, je-li legitimní a proporcionální takovému omezení autonomního jednání jednotlivce.

(...) Ve své druhé dimenzi pak působí čl. 2 odst. 3 Listiny jako subjektivní právo jednotlivce na to, aby veřejná moc respektovala autonomní projevy jeho osobnosti, včetně projevů volných, které mají odraz v jeho konkrétním jednání, pokud takové jednání není zákonem výslovně zakázáno. Čl. 2 odst. 3 (...) je pak třeba aplikovat bezprostředně a přímo.

Nál. ÚS z 4. 5. 04 sp. zn. I. ÚS 113/04, nál. č. 63 Sb. n. a usn., sv. 33.

DISPOZITIVNOST SOUKROMOPRÁVNÍCH NOREM

- **Obecné pravidlo dispozitivnosti**
(§ 2/3 o. z.); zákon se **poddává** volnému odchýlení se **s výjimkami**:
 - 1. **výslovný zákaz** odchýlení se od zákona
 - 2. **z povahy zákona vyplývající zákaz** odchýlení se, a to:
 - a. u **práv osobního stavu** (statusových)
 - b. hrozí-li tím **újma** jinému nebo veřejnému pořádku

SOUKROMÉ PRÁVO PODDAJNÉ NEBO DONUCUJÍÍ

1. **soukromé právo poddajné**
čemu?

stát se poddává svobodné vůli lidí nebo právnických osob

2. **soukromé právo výjimečně donucující**
jak?

stát donucuje zákonem i proti svobodné vůli, je-li k tomu sdostatek rozumný důvod

SMLUVNÍ PŘÍMUS

- Smluvní přímus *ex lege* nebo *ex contractu*

Příklad:

Zákonná **kontraktační povinnost** uzavřít i **proti své vůli** *např. pojistnou smlouvu* o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou:

- ✓ při výkonu povolání, *např. advokáta*
- ✓ provozem silničního motorového vozidla

= přímus právně **jednat** i proti své vůli v zájmu ochrany **slabšího** (klienta) nebo ochrany **všeobecného dobra** s **volbou s kým jednat** (volba pojistitele)

5. ČÁST

MRAVNÍ A ÚSTAVNÍ ZÁKLADY

MRAVNÍ ZÁKLADY SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Souběh a prolínání mravnosti a právnosti**
- **Zlatá pravidla (*aureae regulae*) soukromého práva:**
 1. **neplatnost** soukromoprávních jednání příčících se dobrým mravům; § 39 o. z.
 - ☛ **závazek vydat bezdůvodné obohacení**
z neplatného soukromoprávního jednání; § 451 an. o. z.
 2. **zákaz výkonu** soukromých práv v rozporu s dobrými mravy; § 3 odst. 1 o. z.
 3. **závazek nahradit** škodu úmyslným jednáním proti dobrým mravům; § 424 o. z.

JUDIKATRURA: PROVIZE

„Uplatnění nároku na zprostředkovatelskou odměnu za zprostředkování uměleckého zaměstnání v cizině za stavu, kdy právní předchůdce nárokovatele pouze těžil ze svého někdejšího monopolu zprostředkování umělecké činnosti ve vztahu k cizině, aniž se o získání uměleckého zaměstnání přičinil, je výkonem práva, který je v rozporu s dobrými mravy.“

Rozs. MS v Brně z 22. 5. 1998, čj.: 37 C 251/93-41

MRAVNÍ SMYSL A SMYSL PRO KRÁSU

- **Mravní smysl**
= schopnost rozeznávat **dobro a zlo**
např. šikanu nájemce bytu pronajímatelem
- **Smysl pro krásu**
= schopnost rozeznávat **krásu**
(soulad a souzvuk) a **ošklivost**
*např. umělecké dílo, vzhled výrobku nebo obalu
výrobku (design) = průmyslový (vkusový) vzor*

SIÈGES DE DESIGNERS DESIGNERS' SEATS

Michele De Lucchi 1983

Eero Arnio 1968

Verner Panton 1960

Scolari, d'Urbino,
Lomazzi & De Pas 1967

Eero Saarinen
1956.1957

Ludwig Mies
van der Rohe 1929

Harry Bertoia
1952

Achille Castiglioni 1970

Arne Jacobsen 1957

Gerrit Rietvelt
1934

Charles Eames 1956

Danny Lane
1984

Arne Jacobsen 1958

Liisi Beckmann
1966.1967

Hans J. Wegner
1949

Eero Arnio
1965

Gerrit Rietvelt 1917.1918

Marcel Breuer
1925

J.F. Hardoy,
A. Bonet & J. Kurchen
1938

Ludwig Mies
van der Rohe 1929

Studio 65 1970

Charles Eames 1949

Aldo Rossi 1990

Gio Ponti 1956

Ernest Race
1950

Hans J. Wegner 1961

Michael Thonet
1959

Ettore Sottsass Junior
1972

Mart Stam
1926

SOUKROMÉ PRÁVO V OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI

- **Ústavněprávní pojem občanské společnosti**
Česko založeno na (preamb. Ú):
 - 1. **úctě k subjektivním lidským právům**
 - 2. **zásadách občanské společnosti**
 - ✓ **zásada primátu práva soukromého** nad (převážně donucujícím) právem veřejným zejm. trestním nebo organizačně technickým (*Privatrechtsgesellschaft*)
 - ✓ **zásada právního státu** (*materieller Rechtsstaat*)
 - ✓ **zásada rovnosti v soukromých aj. právech**
aj.

ÚSTAVNÍ ZÁKLADY SOUKROMÉHO PRÁVA

- **Subjektivní veřejná ústavní práva občana**
= státem **zformalizovaná** přirozená práva člověka

- **Přímá působnost v poměrech:**
 1. soukromých; *srv. právo na stávku*
 2. veřejných; *srv. právo na soudní ochranu*

6. ČÁST

PRAMENY ČESKÉHO OBČANSKÉHO PRÁVA

ZDROJE

- **Ústavněprávní principy**

1. právního státu
2. svrchovanosti zákona

- **Formální prameny právních norem**

1. mezinárodní (mezistátní)
2. nadstátní
3. vnitrostátní

■ Formální prameny vnitrostátní

1. ústavní
2. podústavní, *např. o. z.*
1. zákonné
2. podzákoné, *např. vl. nř., vyhl.*
3. psané (*ius scripta*)
4. nepsané (*ius nonscripta*), *např. zásady spravedlnosti* použitelné jako hmotné právo dle shodné vůle účastníků rozhodčího řízení, dále *srv. nál. ÚS Pl. ÚS 33/97, č. 30/98 Sb.*

PŮSOBNOST SOUKROMOPRÁVNÍCH NOREM

1. věcná
 - a. přímá
 - b. analogická (*per analogiam legis*, § 853 o. z.,
per analogiam iuris, podle zásad práva)
zákon **případ neupravuje**, přičemž **má být právně upraven**,
pročež se použije zákonem upravený **případ obdobný**
2. časová; *srv. např. intertemporální právní normy*
3. územní vč. podpovrchu a nadpovrchu
3. osobní vč. **cizinců dle zásady národního zacházení**;
o. z. **není** zvláštním zákonem soukromého práva
mezinárodního

SOUSTAVA SOUKROMOPRÁVNÍCH ZÁKONŮ

■ Obecnost

🚢 vlajková loď = o. z.

doprovodné lodě = obch. z., a. z., zák. pr. aj.

■ Podpůrnost

nestanoví-li zvláštní zákon jinak, použije se **podpůrně** o. z.

■ Přednost

stanoví-li zvláštní zákon jinak, použije se **přednostně** zvláštní zákon před o. z.

✗ zák. práce ☹️

7. ČÁST

OCHRANA SUBJEKTIVNÍHO SOUKROMÉHO PRÁVA

DRUHY OCHRANY SOUKROMÉHO PRÁVA

- Soudní
- Rozhodčí dle dohody v majetkových sporech
 1. stálý rozhodčí soud
 - i. obecný
 - ii. zvláštní (burzovní)
 2. rozhodce *ad hoc*
 3. finanční arbitr

■ Výjimečně správní

1. Český telekomunikační úřad
2. [OÚ obce s rozšířenou působností
u ochrany pokojného stavu]
✗ ochrana práva

■ Svépomocná

PÍSEMNICTVÍ

Rouček, Fr. – Sedláček, Jar. et al.:

Komentář k československému obecnému
zákoníku občanskému a občanské právo
platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.

1. vyd. Praha: V. Linhart 1935 - 1937, sv. 1 - 6.

2. vyd. Praha: Codex Bohemia 1997 - 1998, sv. 1 - 6.

Gaius, Učebnice práva ve čtyřech knihách. Brno 1999.³

Justiniánske inštitúcie. Bratislava 2000.

Kincl, Dicta et regulae iuris aneb právnické mudrosloví latinské. Praha 1990.

Rebro, Latinské právnické výrazy a výroky. Praha 1999.

Eliáš/Zuklínová, Principy a východiska nového kodexu soukromého práva. Praha 2001.

Foto:

Fryšava pod Žákovou horou, Morava, Česko 2006

Libavá, Morava, Česko 2006

Sovinec, Morava, Česko 2005

Evropský parlament, Brusel, Belgie 2004

Kačina, Čechy, Česko 2006

OBČANSKÉ PRÁVO

PRÁVNÍ PRINCIPY

A

ZÁSADY SOUKROMÉHO PRÁVA

*Snímky slouží k orientaci posluchačů přednášek
a k činění si poznámek.
Nenahrazují přednášky, učebnice ani cvičebnice.*

verze 1.2 (2006)

© Ivo Telec, 2005

Ius est ars boni et aequi

Publius Iuventilius Celsus, D. 1, 1, 1 pr.

kol. 70 – kol. 140 po Kr.

TEMATICKÝ PŘEHLED

1. účel a soustava
2. životní princip a postoj
3. obecné právní principy
4. zásady soukromého práva
5. zvláštní zásady soukromého práva
6. zásady soukromoprávních institucí

1. ČÁST

VŠEOBECNĚ, PRÁVNÍ PRINCIPY A PRÁVNÍ NORMY

ÚČEL PRÁVNÍCH PRINCIPŮ

1. **bezprostředně normativní s cílem přímo právně upravit lidské chování**
2. **zákonodárně politický a technický**
3. **výkladový**
4. **aplikační vč. právní argumentace**

SOUSTAVA

1. obecné právní principy
přirozené zásady právní
2. obecné zásady práva **soukromého**
3. obecné zásady práva **veřejného**
4. zvláštní (**odvětvové**) zásady práva soukromého
5. zvláštní (**odvětvové**) zásady práva veřejného
6. zásady právních **institucí**

ŽIVOTNÍ PRINCIP

- **Princip vzájemného podporování**
(Prinzip der Stützender Hilfe)
- **Přirozenost lásky** = kladné nastavení světa
 - ✗ rušení svobodnou vůlí

ŽIVOTNÍ POSTOJ

■ Přirozený postoj ke spravedlnosti

- ✓ každodenní zkušenost, zejm. prožitím
- ✓ samozřejmé, bezděčné, vnímání významu věcí a přesvědčení o něm;
„dětsky nevinný“ postoj

■ Právně teoretický postoj

- ✓ cílem *porozumět*, čím věci jsou (zatřídit je)
- ✓ **zproblematizování** přirozeně známého světa
- ✓ **vyvolání právního problému**
- ✓ **rozumové zpochybnění** přirozeného postoje

SPOLEČENSKÉ ŘÁDY

- **Náboženský;** např. náboženské symboly
- **Morální;** srv. morální závazky, morálku právnických povolání
- **Právní;** srv. právní normy a právní principy
- **Hospodářský;** viz pravidla hospodářské soutěže
- **Vědecký;** srv. vědecké zvyklosti
- **Politický;** např. politické symboly nebo politická odpovědnost za politický delikt

PŘÍKAZY PRÁVA

Praecepta iuris sunt haec:

*Honeste vivere,
alterum non laedere,
suum cuique tribuere.*

Domitius Ulpianus, D 1, 1, 10, 1
(170 – 228 po Kr.)

PŘEDPOROZUMĚNÍ

*... každý dobře ví, že smlouvy se mají plnit,
dluhy platit, nikoho neuvádět v omyl,
nepomlouvat ani neokrádat ...*

- **Právní řád jen formalizuje všeobecně známé rady, jak žít bez újmy vlastní nebo bližnímu**
 - ✗ **státně pozitivistická závislost na předpisu na všechno (nadužívání rozumu) ☹**
nebo na pouhém textu předpisu (nepoužívání rozumu) ☹

OBECNÉ PRÁVNÍ PRINCIPY

- **Osvědčené principy právního státu**
= právní principy
preamb. Ú
- **Argumentační důsledky logické nebo právně rétorické pro celý právní řád**

POVAHA A CÍL PRÁVNÍCH PRINCIPŮ

- **Axiomatická povaha**

apriorní dobra, všeobecně osvědčené a uznávané, které **netřeba dokazovat (axiomy)**, jimiž se právní řád právního státu nechává ovládat (**vláda práva**); úhelné kameny práva

- **Cíl**

trvalé udržování **obecného právního dobra** (míru) mezi lidmi a vůči přírodě

- **Vnitřní jednota, soudržnost a účelnost práva**

PŘEHLED PRÁVNÍCH PRINCIPŮ

■ Právní ctnosti (právní hodnoty)

1. spravedlnost
2. úcta a uznání zdroje přirozených práv (vyšší moci)
3. nezadatelnost přirozených práv
4. svoboda vůle
5. osobní odpovědnost
6. nedotknutelnost lidské bytosti
7. rozumnost a rozumné očekávání
8. poměrnost
9. přiměřenost
10. bezpečí a důkazní jistota

11. úcta k právům a svobodám jedince
12. rovnost v právech (právní rovnost)
13. obecné právní dobro
14. dobrá vůle
15. dobrá víra (*bona fides*)
16. dobré mravy (*bonos mores*)
17. dobrá pověst
18. dobrá správa

19. zákon nepůsobí zpětně (*lex retro non agit*)
 20. z bezpráví právo nevznikne (*ius ex iniuria non oritur*)
 21. bezpráví neospravedlňuje bezpráví (*iniuria non excusat iniuriam*)
 22. není trestu bez zákona, není trestného činu bez zákona, aj.
- *In favorem vitae*
 - *In favorem libertatis*

PRÁVNÍ PRINCIPY A PRÁVNÍ NORMY

- **2 pojmové prvky práva**
 1. princip (hodnotový význam *prima facie*)
 2. norma
- **Shodnost účelu** ➡ dobro a spravedlnost
- **Jednotný instrumentální význam právního řádu a obou jeho prvků**
 - normy i principy mají být prodchnuty stejným „kmitočtem“, laděny na stejnou strunu

- **Právní normy:** platí **výlučně**
příkaz, zákaz, nebo
dovolení;
jedno ruší druhé
- **Právní principy:** platí **souběžně**
dva nebo více; kříží se
a vyvažují se vzájemně, a to:
 1. *secundum et intra legem* = právní normy
 2. *praeter legem* = právně politické podněty
 3. *extra (contra) legem* = *ius non scripta*

■ **Pravidlo řešení střetu 2 prvků práva**

Stanoví-li právní princip jinak nežli právní norma nebo naopak,
použije se ten prvek práva,
který je **přirozenější** a v konkrétní nastalé věci
spravedlivější

- ☛ míra přirozenosti
- ☛ míra spravedlivého uspořádání věci

- **Poměr právního principu a právní normy**

neplatí

zásada *lex specialis derogat legi generali*

- **Původ právního principu**
všeobecné povědomí o přiměřenosti
a závaznosti; trvá udržováním povědomí
- **Původ zákonné právní normy**
politické rozhodnutí, politická dohoda aj.
politické dorozumění; vliv nahodilosti; trvá
do zrušení

PRÁVNÍ PRINCIP A PRÁVNÍ POLITIKA

- **Právní princip**
„nikdo nesmí mít prospěch ze svého protiprávního jednání“
- **Právní politika**
„přímé daně se mají snížit, nepřímé zvýšit“

POLITIKA A PRÁVO

- **Vláda lidu**

- **Svrchovanost lidu**

**relativní skupinové
(např. stranické)
zájmy, předsudky;
soutěž o veřejnou
moc**

- **Vláda práva**

- **Právní stát**

- a. demokratický
- b. jiný

**objektivní zájem
spravedlnosti
služba
spravedlnosti**

STRUKTURA PRÁVNÍ NORMY

■ Dvojčlenná struktura

1. **skutková podstata** (hypotéza, antecedent)
podmiňující část, *např. poškození zdraví*
 2. **právní důsledek** naplnění skutkové podstaty
(sankce, účinek, konsekvent)
podmíněná část, *např. závazek nahradit škodu na zdraví*
- ➡ implicitní zásada *neminem leadere*

2. ČÁST

PRÁVNÍ ZÁSADY

PRÁVNÍ ZÁSADY

- **Právní zásady**, na nichž je vybudován zákon; souladné s právními principy; vyjádřeny:
 - ✓ zákonem (*secundum et intra legem*)
 - ✓ mimozákonně (*praeter legem, extra legem*)
- 1. **obecné**
- 2. **zvláštní (odvětvové)**, např. práva obchodního
- 3. **jednotlivých právních institucí**
např. právní ochrany osobnosti nebo rodiny

PŘIROZENÝ SMYSL ZÁKONA

- § 7 ABGB, *natiirliches Sinn eines Gesetzes*
causa finalis

= **objektivní uspořádání poměrů**
mezi lidmi nebo vůči přírodě,
které vychází z přirozených **zákonitostí** světa,
z přirozených lidských **práv** z nich
vyplývajících, jakož i z **cíle** lidského života

PŘIROZENÉ ZÁSADY PRÁVNÍ

- § 7 ABGB a návrh o. z.

natürliche Rechtsgrundsätzen

= **nezadatelné životní zásady právního významu**, státy uznávané a používané, nikoli však státy stanovené

= **zásady spravedlnosti (ekvita)**

ZÁSADY SPRAVEDLNOSTI

- **Přirozená spravedlnost** (*natural justice*)
 - = **nepsané hmotné právo** (*ius non scripta*);
používáno mj. v rozhodčím řízení z vůle
účastníků majetkového sporu
(ekvita, *ex aequo et bono*)
např. zásada neminem laedere
- **Co je spravedlivé?**
To, co je přirozeně (objektivně) prospěšné.

KTERÉ TO JSOU?

1. ochrana života a zdraví, cti, důstojnosti a soukromí (**osobnosti**)
2. ochrana **rodiny**
3. ochrana **vlastnictví**
4. ochrana **slabšího** před bezdůvodnou újmou pro **nedostatek věku** (ochrana nezletilce) nebo pro **závislost** svého postavení (ochrana slabší strany)
5. nikdo nesmí bezdůvodně **těžít z vlastní neschopnosti** k újmě jiného

6. slib **zavazuje**; smlouvy mají být plněny (*pacta sunt servanda*)
7. nikomu nelze odepřít, co mu po právu náleží
8. předpoklad **dobré víry** právního jednání nebo jiného chování (**vyvratitelná domněnka**)
9. zákaz zneužití práva k újmě jiného
10. nikdo nemůže zasáhnout do integrity jiného
11. nikdo nemůže na jiného převést více práv nežli má sám

- 12. nikdo nesmí být nucen setrvávat ve společenství
- 13. nikdo nesmí být nucen vzdát se budoucích práv
- 14. nikdo nemůže mít prospěch z vlastního protiprávního jednání nebo z toho, že jednal ve zlé víře či proti dobrým mravům
- 15. nikomu neškodit

- 16. nikomu nelze odepřít, co mu po právu náleží
- 17. nikdo se nemůže bezdůvodně obohatit na úkor jiného
- 18. spravedlivý důvod
- 19. práva bdělým (*vigilantibus iura*)
aj.

3. ČÁST

ZÁSADY SOUKROMÉHO PRÁVA

VÝZNAM

1. **hierarchicky hodnotový účel práva**
 2. **ústavní přizpůsobení (konformita) podústavního práva**
 3. **jednota, soudržnost a účel práva**
 4. **všeobecná znalost práva**
 5. **smysluplnost (ospravedlnění) práva**
 6. **zákonodárské vodítko pro budoucí právo**
 7. **argumentační a interpretační vodítko platného práva**
-
- **Různá teoretická třídění zásad v písemnictví**

1. PRIVÁTNÍ AUTONOMIE

■ Vše dovoleno, co není zakázáno

čl. 2/3 LZPS, čl. 2/4 Ú, § 2/3 o. z., § 263 obch. z.

1. svoboda volby právně jednat nebo nejednat

výjimkou smluvní přímus

2. svoboda volby smluvníka

např. i veřejnou nabídkou komukoli

- 3. svoboda volby účelu, obsahu, způsobu a formy právního jednání**
smlouvy typové nebo atypové, smíšené;
- způsob volního projevu:
výslovný X nevýslovný, *per facta concludentia*
 - forma: **písemná prostá**
písemná kvalifikovaná
*např. volní projevy stran na téže listině
nebo veřejnou listinou (notářským či
exekutorským zápisem)*

MÍRA SVOBODY SPOLEČNOSTI

- **Míra svobody lidské společnosti**
je přímo úměrná
míře možného uplatnění svobodné vůle
jedince v soukromých poměrech

× *např. o. z. v původním znění z 1964* ☹️

OMEZENÍ PRIVÁTNÍ AUTONOMIE

- **Zásada minimálního omezení lidské svobody v soukromých poměrech;
jen co je nutné k:**
 1. **výkonu svobody jiných**
 2. **ochraně všeobecných dober**
jakožto **nerozložitelných** hodnot patřících všem;
*např. dobrých mravů, veřejné morálky,
veřejného pořádku, veřejného zdraví, veřejného
bezpečí apod.*

- 1992 čs. soukromoprávní obnovení možnosti církevního sňatku vedle občanského
 - ☛ **rozšíření svobody vůle v soukromoprávní věci osobního stavu**; svoboda **volby formy** sňatku; bezpečí nabytí osobního stavu mj. osvědčením MaÚ o způsobilosti k uzavření manželství
 - ✗ návrh o. z. a údajná systémovost statusového práva ✗ stát rozvádí, ale **neoddává** (delegace)
- **právní podstatou je soukromoprávní souhlasné prohlášení** (souhlasný projev vůle) snoubenců, právně **druhotné je před kým** projevono; zápis do knihy manželství, vedené MaÚ, jen evidenční

SMLOVNÍ PŘÍMUS

- Smluvní přímus *ex lege* nebo *ex contractu*

Příklad:

Zákonná **kontraktační povinnost** uzavřít i **proti své vůli** *např. pojistnou smlouvu* o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou:

- ✓ při výkonu povolání, *např. advokáta*
- ✓ provozem silničního motorového vozidla

= přímus právně **jednat** i proti své vůli v zájmu ochrany **slabšího** (klienta) nebo ochrany **všeobecného dobra** s **volbou s kým jednat** (volba pojistitele).

2. NEFORMÁLNOST

- **Svoboda vůle zvolit si formu právního jednání**

1. neformální
2. formální

- **Výjimečně státem přikázaná právní forma**

1. výslovná
2. přede svědky
3. písemná soukromou nebo veřejnou listinou,

je-li k tomu sdostatek **rozumný důvod ospravedlňující**
státní zásah do svobodné vůle

3. OCHRANA SOUKROMÉHO PRÁVA

■ Ochrana práva

(§ 4 o. z., § 3/věta druhá o. s. ř.) před:

1. ohrožením reálnou hrozbou

✗ jen hypotetická hrozba

2. porušením

■ Deliktní (právně bezdůvodný) zásah:

1. ohrožovací, *např. příprava nebo pokus skutku*

2. dokonaný

■ Zákaz odepření výkonu spravedlnosti

(*denegationis iustitiae*), procesní zásada civilní

4. OCHRANA POKOJNÉHO STAVU

- *Quieta non movere*

§ 5 o. z.

účelem **obnova** narušeného pokojného stavu **odstraněním zřejmého** zásahu (obnovením *statu quo ante*) pomocí obecního úřadu obce s rozšířenou působností

- **Trestní právo správní**

přestupek proti veřejnému pořádku
nebo občanskému soužití; § 47 nebo 49 přest. z.

5. NIKOMU NEŠKODIT

■ *Neminem laedere*

§ 415 a 420 an. o. z.

nikomu neškodí, kdo vykonává své právo;

např. kdo čerpá vodu z cizí studny z titulu svého práva z věcného břemene zatěžujícího cizí pozemek

6. OCHRANA SLABŠÍ STRANY

■ Slabší člověk je soukromým právem chráněn

1. nezletilec, *srv. práva dítěte*
2. nesvéprávný
3. zaměstnanec
4. pacient nebo klient
5. spotřebitel
6. nájemce bytu
7. původce výtvorů, *např. autor* *či vynálezce*
8. menšinový akcionář aj.

PŘÍKLAD: SMLUVNÍ LICENCE

■ Autorský zákon

*Nevyplývá-li z licenční smlouvy např. mezi autorem a televizním vysílatelem jinak, má se za to, že jde o **nevýhradní** licenci k televiznímu vysílání autora díla.*

Nikoli o licenci výhradní.

*Tzn. *in favorem auctoris*.*

§ 47/1 *in fine* a. z.

ZÁKAZ ZNEUŽITÍ MONOPOLU

- **Monopol**

1. přirozený
2. právní (výhradní koncese)

- **Smlouva připojovací (adhézní)**

obchodník s elektřinou je **povinen uzavřít** smlouvu o dodávce elektřiny s **každým**, kdo splňuje předpoklady (**legální smluvní přímus**) a zákazník podepisuje **smluvní formulář** předložený monopolistou, jehož obsah **nemůže** měnit;
srv. např. energet. z. č. 458/00 Sb.

7. DOBRÁ VÍRA

- **Vyvratitelná domněnka** (předpoklad) dobré víry **každého**
 - ✓ soukromé právo založeno na předpokladu **poctivosti**
- **Výkladové pravidlo** (§ 35/2 o. z.)
právní jednání má být **vykládáno** tak,
aby **nebyl poškozen**, kdo **jednal** *bona fide*,
nebo kdo **dobromyslně důvěřoval**,
že **jiný jedná** *bona fide*

8. DOBRÉ MRAVY

- **Souběh a prolínání mravnosti a právnosti**
- **Zlatá pravidla (*aureae regulae*) soukromého práva:**
 1. **neplatnost** soukromoprávních jednání
příčících se dobrým mravům § 39 o. z.
 2. **zákaz výkonu** soukromých práv v rozporu
s dobrými mravy § 3 odst. 1 o. z.
 3. **občanskoprávní odpovědnost** za škodu
úmyslným jednáním proti dobrým mravům;
§ 424 o. z.

- C. c.: *bonne foi* (ve významu dobrých mravů,
jako mravní kategorie)
- ABGB: *gutte Sitten*
- BGB: *Treu und Glauben*
- o. z.: *zásady socialistického soužití*
(původní znění z 1964)

9. ZÁKAZ ZNEUŽITÍ PRÁVA

- **Zákaz výkonu práva na úkor bližního nebo všeobecného dobra (statku, blaha)**

*např. zákaz výkonu práva vlastnického na úkor vlastníka sousedícího pozemku
nebo na úkor pokojného stavu soužití v obci*

- **Vlastnictví zavazuje** (čl. 11/3 LZPS)
K čemu? Ke zdržení se jeho výkonu na úkor

10. PRÁVA NÁLEŽEJÍ BDĚLÝM

- *Vigilantibus iura scripta sunt*
rozhodnost a odvaha brát se o své právo
právo v rukou schopných;
- ✓ **spí-li se na právech**
 - ☛ **zánik** (prekluze) práva *ex lege* uplynutím doby a nečinností
 - ☛ **oslabení** práva dlužníkovou námitkou promlčení po uplynutí doby; naturální právo bez nároku

11. PRÁVNÍ BEZPEČÍ

- **Bezpečí:**
 1. **stejného** rozhodnutí o **stejném** právu
 2. rozhodnutí toho, kdo je **příslušen**
 3. **stejného** rozhodnutí **každého**, kdo bude rozhodovat o právu

- **Důkazní jistota nabytí práva**
např. pomocí svědků, veřejnou nebo soukromou listinou aj.

12. ODBORNOST

- **Zásada profesionality**
např. podnikatele

Kdo se hlásí jako příslušník určitého **stavu** nebo **povolání k odbornému výkonu** nebo jinak vystupuje jako **odborník**, je zavázán nahradit škodu způsobenou za určitých okolností;

*např. odbornost advokáta vůči klientovi,
lékaře v soukromé praxi vůči pacientovi apod.*

13. LEX RETRO NON AGIT

- **Výslovný ústavní zákaz zpětné účinnosti norem trestního práva**
ve smluvním právu platí **dohodnutá** účinnost smlouvy:
 - a. uzavřením, kdy je shodná s platností
 - b. pozdější účinnost
 - c. dřívější účinnost, *např. již od 1. 1. tohoto roku*
- *Iura quesita*
práva **nabytá** před účinností právní normy,
zůstávají **nedotčena**

14. PRÁVA TŘETÍCH

- **Zákaz výkonu smluvní svobody**
ke zhoršení postavení třetího (na jeho úkor)

např. zákaz dohody dědiců na úkor věřitele zůstavitele

15. SMLUVNÍ SPRAVEDLNOST

- **Parita smluvních plnění**
= zásadní **vyrovnanost vzájemných plnění**
s ohledem na účel smlouvy
*např. zásadně vyrovnaný poměr užitné
hodnoty pronajaté obchodní místnosti
a nájemného*
- **Přirozený zákon rovnováhy** (vyrovnání braní
a dávání), *Gleichgewichtsgesetz, Law of Equilibrium*

16. ROZUMNÉ OČEKÁVÁNÍ

- Rozumnost vlastností právního řádu

ratio scripta

rozumné uspořádání poměrů

- *Reasonable expectation*

rozumně lze očekávat určité chování

- Zvláštní zásada obezřetnosti při podnikání na kapitálovém trhu

z. č. 256/04 Sb.

17. ZDRAVÝ ROZUM

- *Common sense*

= rozumovému poznání nadřazený
praktický soud a hodnocení životní situace
dle **prožité zkušenosti** (empirie)
bez vlivu právně teoretických znalostí
= **intuitivní zdroj základních právních pravd**

- **Rozumné očekávání, *reasonable expectation***

- **Rozumné uspořádání poměrů**

18. IN DUBIO MITIUS

- **V pochybnostech mírněji**
 - ➔ poddajnost (dispozitivnost)
norem soukromého práva
- **Výkladové pravidlo pro výklad smluv**
 - ✓ smlouvy jsou spíše platné, nežli neplatné;
srv. projevenou vůli stran
- *In dubio pro reo*
zásada práva trestního

19. PŘEDCHÁZENÍ

- **Předcházení ohrožení nebo porušení soukromého práva nebo všeobecného dobra srv. též právní princip **obezřetnosti**; a to **prevence**:**
 - 1. sporů**
 - 2. soukromých deliktů a škod z nich**
 - a. újem majetkových
 - b. újem nemajetkových

■ **Generální příkaz prevence vůbec**

Legální generální příkazy

§ 3/2 o. z.

1. **vyvarovat** se ohrožení nebo porušení práva
2. **přednosti dohody** o odstranění rozporu stran
vč. možného přispění **prostředníka**
(zprostředkovatele, mediátora) nebo **smírce**;
*srv. např. mediaci v kolektivním právu
pracovním nebo autorském a souvisejících
právech; srv. např. smírčí řízení soudní*

■ **Generální smluvní prevence**

§ 43 o. z.

**Legální příkaz smluvníkům odstranit
vše, co může vést ke sporům**

*např. nepoužívat vícevýznamové pojmy
bez vysvětlení jejich určitého významu*

■ **Generální škodní prevence**

§ 415 o. z.

Legální příkaz svým **chováním neškodit**

(*neminem laedere*) na zdraví, majetku, přírodě nebo životním prostředí,

tzn. neškodit na právech nebo všeobecných dobrech

= též **generální klausule skutkové podstaty zakázaného škodního chování;**

k tomu dále viz **zvláštní skutkové podstaty**

deliktního práva škodního

§ 421 – 437 o. z.

20. NEZNALOST ZÁKONA NEOMLOUVÁ

- **Předpokladem je objektivní poznatelnost zákona** bez dokazování jeho skutečné znalosti konkrétním člověkem
 - = neomlouvá zejm. neznalost právních principů a obecných zásad práva soukromého nebo veřejného
 - = nezjišťuje se subjektivní stav vědomí lidí o právu
 - × **právní význam zjištění osobních poměrů člověka**

4. ČÁST

ZÁSADY ZVLÁŠTNÍ VČETNĚ ZÁSAD PRÁVNÍCH INSTITUCÍ

ZÁSADY ZVLÁŠTNÍ

- **Právo obchodní**
zásada poctivého obchodního styku aj.
- **Právo autorské a právo výkonných umělců**
zásada **pravdivosti** autorství
nebo původcovství uměleckého výkonu
- **Právo pracovní**
zásada závislé práce
aj.

ZÁSADY PRÁVNÍCH INSTITUCÍ

Např.

- **Zásada rodinné solidarity**
- **Zásady vypořádání zaniklého společného jmění manželů**

§ 149/2 - 4 o. z.

aj.

LITERATURA

Čečotová, Dobré mravy v slovenskom súkromnom práve. Bratislava 2005.

Dworkin, Když se práva berou vážně. Praha 2001.

Havel, Dobré mravy a poctový obchodní styk. Právník, 2000/1.

Hurdík, Zásady soukromého práva. Brno 1998.

Kühn, Aplikace práva ve složitých případech. K úloze právních principů v judikatuře. Praha 2002.

Salač, Rozpor s dobrými mravy a jeho následky v civilním právu. Praha 2004.²

Večeřa, Spravedlnost v právu. Brno 1997.

Foto:

Schiermonnikoog, Frísko, Nizozemí 2006

Justiční palác, Brno, Morava, Česko 2006

Nedvězí, Čechy, Česko 2006

OBČANSKÉ PRÁVO

SKUTEČNOST
V PRÁVNÍM SMYSLU

*Snímky slouží k orientaci posluchačů přednášek
a k činění si poznámek.
Nenahrazují přednášky, učebnice ani cvičebnice.*

verze 1.1 (2006)

© Ivo Telec, 2006

TEMATICKÝ OBSAH

1. Skutková podstata a následek
2. Třídění právních skutečností
3. Nauka o právních úkonech
4. Čas v právním smyslu

1. ČÁST

VŠEOBECNĚ

STRUKTURA PRÁVNÍ NORMY

■ Dvojčlenná struktura

1. **skutková podstata** (podmiňující část, antecedent)

např. poškození zdraví nebo věci

2. **právní důsledek** naplnění skutkové podstaty (podmíněná část, konsekvent)

např. závazek nahradit škodu

➡ implicitně zásada *neminem leadere*

SKUTEČNOST

- **Význam skutečnosti (faktu)**
 1. **věcný**, *např. morální, náboženský, hospodářský, politický, vědecký aj.*
 2. **právní**
- **Právní (pravotvorná) skutečnost**
 - = **jakákoli** smysly vnímatelná skutečnost (děj, stav apod.), s níž **zákon** spojuje
 - ☛ **právní následek**
- **Pravotvornost**

NÁSLEDEK SVOBODNÉ VŮLE

- **Právní princip svobodné vůle**
 - ✓ soukromoprávní zásada privátní autonomie

- **Každé volné rozhodnutí ➡ následek**
- **Přirozený následek**
 1. bez soukromoprávního významu
 2. se soukromoprávním významem

SKUTKOVÁ PODSTATA A PRÁVNÍ NÁSLEDEK

■ Skutková podstata

= souhrn skutečností (dějů), s nimiž **právní norma** spojuje ➡ **právní následek**

např. prodej věci nebo poškození věci má podle o. z.
➡ **právní následek**

■ Právní následek

➡ vznik, změna nebo zánik subjektivního soukromého **práva** (oprávnění) nebo **povinnosti**

*např. vznik vlastnického práva kupujícího k věci
nebo vznik závazku škůdce nahradit škodu na věci*

KAUSA A PRÁVNÍ DŮVOD

- **Hospodářská nebo jiná pohnutka**

= (motiv, kausa) právního jednání

např. přenechat jinému nepotřebný nábytek

- **Právní důvod (právní titul)**

způsobuje vznik, změnu nebo zánik práva
nebo závazku

např. kupní smlouva o prodeji nepotřebné věci

KAUSA

- Např. **vydědění**

zůstavitelovo vydědění potomka
z taxativního důvodu (pohnutky) **osobní**
povahy, *např. neposkytnutí pomoci*
v nemoci nebo ve stáří v rozporu
s dobrými mravy

PRÁVNÍ DŮVOD

1. **objektivní skutečnost** nezávislá na lidské vůli a na lidském chování, *např. průtrž mračen*
2. **lidské chování**, *např. najmutí si bytu*
3. výjimečně **zákon**, *např. změna práva osobního užívání pozemku na právo vlastnické* § 872 o. z.
4. konstitutivní **rozhodnutí** soudu, rozhodce, popř. správního úřadu, *např. o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví bytu nebo o vyvlastnění pozemku*

TŘÍDĚNÍ PRÁVNÍCH SKUTEČNOSTÍ

■ Hledisko svobodné vůle

1. Objektivní události

a. přírodní, *např. početí, narození, smrt*

- ☛ nabytí právního statusu (osobního stavu)
např. živelní pohroma

☛ zánik závazku pro nemožnost splnění

b. společenské, *např. stávká, výluka, válka*

- ☛ zánik závazku pro nemožnost splnění

c. čas (běh času) ⌚

2. Subjektivní chování

a. **prosté**, *např. vyrobení stolu nebo opravení židle, vytvoření uměleckého díla
spoluautorského nebo vytvoření pěveckého výkonu* 🎵

- 👉 vznik práva vlastnického
- 👉 zánik závazku splněním
- 👉 vznik práva autorského
- 👉 vznik práva výkonných umělců

b. právní

- i. jednání** (právní úkon), *např. uzavření nebo vypovězení nájemní či pracovní smlouvy*

☛ vznik nebo zánik práva

✓ **konání** (*comittere*, komisivní)

✓ **nekonání** (*non-facere*, omisivní), **ač měl konat**
strpění konání (*pati*), *např. strpění výkonu cizího věcného práva bydlení vlastníkem domu*

ii. úřední rozhodnutí, *např. soudu*
o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví

- ☞ zánik práva spoluvlastnického
- ☞ vznik práva vlastnického

c. **protiprávní** (zakázané), *např. poškození fasády cizího domu* ☹️

- ☞ soukromoprávní delikt škody
- ☞ vznik reparačního závazku
nahradit škodu

DALŠÍ TŘÍDĚNÍ

1. **jednorázové**
2. **trvající (stavy)**
 - a. **právní**
 - i. **osobní**, *např. osobní stav manželství, osobní stav likvidace zrušené právnické osoby*
 - ☛ práva a závazky manželské
 - ☛ omezení právního jednání v likvidaci
 - ii. **věcný**, *např. všeobecná známost ochranné známky, zapsanost ochranné známky*
 - ☛ silnější právní ochrana

OCHRANNÉ ZNÁMKY

ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Poslední aktualizace 20.4.2006 20:08.

Databáze obsahuje pouze platné ochranné známky přihlášené u Úřadu průmyslového vlastnictví.
Databáze obsahující další ochranné známky platné na území ČR (přihlášené u Světové organizace duševního vlastnictví) je [zde](#).

Číslo přihlášky: 6649

Znění ochranné
známky:

PILSNER BIER

Reprodukce:

Číslo zápisu: 111602

Třídy výrobků a služeb: 32

Seznam výrobků a
služeb: (32) pivo.Obrazové třídy: 1.1, 1.1.8, 1.1.9, 25.1.15, 25.1.17, 27.1, 27.5

Datum podání: 23.04.1859

Datum práva
přednosti: 23.04.1859

Datum zápisu: 23.04.1859

Kolektivní: Ne

Vlastník/Přihlašovatel: Plzeňský Prazdroj, a.s., U Prazdroje 7, Plzeň, 30497, Česká republika

Stav řízení: Zapsaná ochranná známka

Druh: Kombinovaná

Barevná: Ne

Získání rozlišovací

způsobilosti: Ne

UPOZORNĚNÍ

Tento výpis má pouze informativní charakter a údaje pro jeho vytvoření byly získány na síti Internet.

Domníváte-li se, že obsahuje chyby, obraťte se prosím na Úřad průmyslového vlastnictví.

Údaje byly získány na <http://www.upv.cz> dne 21.4.2006 14:58

[Nápověda při problémech tisku češtiny](#)

b. protiprávní (zakázané)
*např. neoprávněná stavba chaty
na cizím pozemku, neoprávněná držba
cizího kola, bezdůvodné obohacení z obsazení
bytu na úkor jiného, nekalá soutěž*

- ☛ závazek odstraňovací
- ☛ závazek vydávací
- ☛ závazek zdržovací

- 3. **dokázané** (nastavší skutky)
- 4. **známé** (notoriety)
 - a. **všeobecně**
 - i. přírodní, *např. střídání ročních období*
 - ii. společenské, *např. sled dnů v kalendáři*
 - b. **úředně**, *např. známé soudu z jeho úřední činnosti, právní předpisy*

- 5. **předpokládané**, obyčejně bývají dány
 - ☛ **předpoklad bez pochybností**
- a. **vyvratitelné**, *např. předpoklad zavinění škůdce, předpoklad diskriminace, vyvratitelné důkazem opaku*
- b. **nevyvratitelné**

- 6. **samostatné** ✕ **nesamostatné**
 - a. současně působící (simultánní)
 - b. postupně působící (sukcesivní)
např. návrh smlouvy a jeho přijetí

- 7. **účinné (určení časového momentu)**
 - a. současně, *např. s uzavřením smlouvy*
 - b. následně až po nastání budoucí skutečnosti
např. účinnost nájemní smlouvy až po získání koncese k činnosti v najatých místnostech
 - a. zpětně, *např. k 1. lednu letošního roku*

DOMNĚNKY A FIKCE

■ Domněnky

1. **vyvratitelné**, *„má se za to, že ..., není-li prokázán opak“, např. vyvratitelné domněnky otcovství*
2. **výjimečně nevyvratitelné**, *„platí, že ...“, „hledí se jako by ...“, viz vypořádání společného jmění manželů*

■ Fikce (smyšlenka)

výjimečně fingovaná skutečnost
např. poskytnutí určitých informací o veřejných prostředcích se nepovažuje za porušení obchodního tajemství

z. č. 106/99 Sb., o svob. příst. k infor.

PŘÍKLAD PRÁVNÍ FIKCE: Lázeňský řád

Vstup do těchto lázní pouze ženám.

Pro účely tohoto lázeňského řádu se masér
považuje za ženu.

2. ČÁST

NAUKA O PRÁVNÍCH ÚKONECH

PRÁVNÍ ÚKON

- **Právní úkon** = právem **uznané**
(aprobované) volní jednání
- **Protiprávní úkon** = právem **neuznané**
(reprobované) volní jednání

- **Znaky**

§ 34 o. z.

1. vnější projev vůle (jednota vůle a projevu)
2. se zákonně uznaným **následkem**:
 - a. vzniku
 - b. změny
 - c. zániku práva nebo závazku
 - d. jiným

1. projev vůle
2. zaměřenost volního projevu
3. aprobovanost právním řádem
4. nastoupení následků

CO NENÍ PRÁVNÍM ÚKONEM?

- **Společenské služby** (liberality)
např. pozvání na oběd, na výlet, do kina, vyzvání k tanci apod.
 - ☛ **morální závazek** podle morálního řádu
 - ✗ **právní závazek** nahradit škodu úmyslným jednáním proti dobrým mravům

VŮLE

- **Mluvení ze spaní** bez volního významu
× volní význam

- **Vůle** = duševní poměr člověka ke **chtěnému výsledku**, právně posuzovaný z **objektivních** okolností, za nichž byl seznatelně projeven, zejména s ohledem na **dobrou víru adresáta**, a bez přihlížení k pohnutce (motiv) jednajícího

- ✗ právní význam **pohnutky** v právu trestním nebo soukromém u okolností případu a tehdy, je-li součástí projevu vůle, *např. objednávka taxislužby, abych byl včas na letišti*
- **Význam dobré víry adresáta** projevu vůle
 - ✓ vzhledem ke všem okolnostem mohl volní projev právem považovat za projev skutečné vůle jednajícího

DOBRÁ VÍRA

- *Bona fides*

vědomý stav ducha,
spočívající v přesvědčení o subjektivním
právu nebo o jednání po právu,
s nímž právní řád spojuje právní následky

*např. vydržení práva, mala fide závazek vydat i užitky
z bezdůvodného obohacení, zápisná překážka známek.*

TŘÍDĚNÍ PRÁVNÍCH ÚKONŮ

1. **jednostranné** (unilaterální), *např. závět'*
 2. **dvoustranné** (bilaterální), *např. kupní smlouva na dům mezi dvěma stranami*
 3. **mnohostranné** (multilaterální), *např. smlouva o sdružení tří řemeslníků*
-
1. **adresné** určité osobě
 2. **neadresné**, určené komukoli s následky již projevem, aniž by projev někomu došel, *např. veřejný příslib*

1. **formální**, *např. smlouva o převodu nemovitosti*
 2. **neformální většinově**, *např. smlouva o dílo*
-
1. **úplatné** s úplatou v penězích nebo jiných hodnotách, *např. v hospodářské výhodě*
 2. **bezúplatné**, *např. darovací smlouva*
 3. **smíšené**, *viz prodej věci podhodnotou*

1. **mezi živými**, *inter vivos*
 2. **pro případ smrti**, *mortis causa*
např. závěť nebo odkaz (X o. z.)
-
1. **synallagmatické**, *viz vzájemně podmíněná plnění, např. kupní smlouva*
 2. **asynallagmatické**, *např. darovací smlouva*

1. kauzální, *viz uznání dluhu co do důvodu a výše*
 - existence kauzy
 - vyjádření kauzy
 - dokazování kauzy
2. abstraktní bez vyplývající kausy
viz závazky z cenných papírů (skripturní závazky), např. šekové či směnečné

1. **konsensuální**; pouze volní
 2. **reálné**; navíc faktické (reálné) chování
např. odevzdání plnění dlužníkem nebo jeho přijetí věřitelem, smlouva o vkladu: složení vkladu vkladatelem a přijetí vkladu bankou
-
1. **pojmenované** (nominální, typové)
např. kupní nebo nájemní smlouva
 2. **nepojmenované** (inominátní, netypové), řídící se **podobností**, *např. předmanželská smlouva*

VŮLE A JEJÍ PROJEV

1. **vůle** = duševní jev lidského nitra
2. **projev vůle** navenek smysly seznatelně
 - ✗ **vnitřní výhrada** (mentální rezervace)
 - ✗ **pohnutka** (motiv) = duševní jev právní význam jako neurčující prvek volního projevu; srv. okolnosti projevu, *např. ziskuchtivost*; srv. cíl

VOLNÍ PROJEV

1. **výslovně**, tj. mluvou, písmem, posunky
2. **mlčky** (konkludentně), *např. úmyslným roztrháním listiny o závěti nebo listiny o návrhu smlouvy, zachováním se podle návrhu smlouvy*

MLČENÍ V PRÁVNÍM SMYSLU

- **Neplatí** zásada, kdo mlčí souhlasí
- kdo mlčí, neodpovídá na návrh na uzavření kupní aj. smlouvy
qui tacet, consentire non videtur
- jednostranná domněnka **bez** právního významu, např. „neodpovíte-li do 14 dnů, předpokládáme, že se stáváte odběratelem zaslaného časopisu“

- **Výjimečně zákonem uznané mlčení**
u změny cestovní smlouvy:

neodstoupí-li zákazník od cestovní smlouvy v určené lhůtě, nejméně 5 dnů, tedy mlčí-li, má se za to, že s navrženou změnou souhlasí

§ 852e/2 o. z.

NÁLEŽITOSTI PRÁVNÍCH ÚKONŮ

1. NÁLEŽITOST OSOBY

- **Náležitost právně jednající osoby**
 - ✓ právní subjektivita
 - ✓ svéprávnost
 - ✓ jen přechodná duševní **neschopnost** nemoc, opilost, omámenost
- **Smluvní nebo zákonný zástupce** projevuje vůli zastoupeného, nikoli svou

2. NÁLEŽITOSTI VŮLE

1. danost vůle

✗ donucení = místo vlastní vůle
je projevena **vůle donucujícího**

2. vážnost

✗ žert, hra, výuka (simulace) bez vůle
k právnímu následku, *např. k prodeji*

- ☛ **ochrana dobré víry** druhé strany
ve **vážný** projev a v jeho následek
- ☛ **bez následků nevážného projevu**,
avšak s deliktním následkem škody

- **Předstírání vůle** (simulace, na oko)
např. předstíranou (simulovanou) kupní smlouvou je zastřeno darování, které je disimulované

JUDIKATURA

*Směřovala-li vůle účastníků smlouvy k jejímu uzavření za jiných podmínek (za jinou cenu), než je ve smlouvě uvedeno,
je uzavřená smlouva simulovaným úkonem
a zastřeným úkonem je smlouva uzavíraná za cenu,
kterou účastníci mezi sebou skutečně dohodli.*

Usn. NS z 22. 3. 06, sp. Zn. 29 Odo 3/2005

č. 124 Soud. jud., 2006/9

2. **prostost omylu**

- ✗ omyl ve **vůli** (volní, vnitřní, omyl)
- ✗ omyl v **projevu** (vnější omyl),
náležitost poměru vůle a projevu
- ✗ omyl v **pohnutce bez významu**

⇐ OMYL V PRÁVNÍM SMYSLU

■ Omyl v:

1. osobě, *např. v jiné osobě stejného jména*
2. předmětu, *např. v jiné než prodávané věci*
3. množství, *např. 1,5 kg místo 1 kg*
4. jakosti, *např. v horší než nabídnuté jakosti*
5. jiné okolnosti rozhodné pro volní projev

☛ **relativní neplatnost:** „*pardon, to je omyl!*“

✗ původce omylu, *např. zaměnitel zboží,*
nebo, kdo o omylu věděl nebo musel vědět

LEST

- **Úmyslné vyvolání i nerozhodného omylu**
2. stranou nebo vědomost 2. strany
o vyvolání omylu 3. stranou
- ✓ předstírání, co není
- ✓ zastírání, co jest
 - ✗ újma nebo výhoda **není** nutná
- ☛ **relativní neplatnost** právního úkonu
- ☛ **závazek** nahradit škodu obelstěnému

3. svoboda

✗ násilí, fyzické donucení
např. k podepsání smlouvy či závěti
vis absoluta

nahrazení vlastní vůle **vůlí násilníka**
příčinná souvislost mezi násilím
a vnějším projevem

☞ **absolutní neplatnost**

✗ **bezprávná výhrůžka**, *vis compulsiva*
vzbuzení důvodného strachu z újmy,
jíž se hrozí

☛ vůle utvářená **pod vlivem strachu**
z újmy (nesvobodná vůle)

☛ **absolutní neplatnost**

✗ hrozba věřitele žalobou po právu

TÍSEŇ

- **Objektivní existující a působící stav** hospodářský nebo jiný, doléhající tak, že se tísněná osoba pohne k právnímu jednání **za nápadně nevýhodných podmínek**
např. k prodeji domu hluboko pod cenou
- **Objektivní stav subjektivně vnímaný**

■ Navození stavu tísně

1. **objektivně**, *např. živelní pohromou, kupř. povodní,*
 2. **subjektivně**, *např. vlastním špatným hospodařením, nedbalostí o své zdraví ap.*
- ✓ **objektivně nápadně nevýhodné podmínky**
- ✗ rovnováha (ekvivalence) plnění
- ☛ zákonné právo **odstoupení** od smlouvy
- ✗ obch. z.: riziko podnikání

3. NÁLEŽITOSTI PROJEVU VŮLE

1. **srozumitelnost** výrazu
lidské nitro ➡ poznatelná vnější sféra
i jen relativně, *např. znalostí šifry*
2. **určitost** obsahu, vyplývá-li z výkladu
➡ **zásada přednosti výkladu** projevu vůle
před nesrozumitelností nebo neurčitostí
3. **[forma, je-li]** **×** **zásada neformálnosti**

POMĚR VŮLE A JEJÍHO PROJEVU

- **Neshoda mezi vůlí a jejím projevem**
 - a. vědomá ➡ předstírání (simulace)
 - b. nevědomá ➡ omyl
 - i. jednostranná
 - ii. oboustranná

FORMA PROJEVU

- a. **smluvená**
- b. **zákonná** výjimkou
 - i. ústní, *např. prohlášení o uzavření manželství*
 - ii. písemná
 - prostá (jednoduchá), *např. smlouva o převodu nemovitosti, závět'*
 - úřední (kvalifikovaná), *notářský zápis, kupř. o smlouvě o zúžení nebo rozšíření společného jmění manželů, o závěti nezletilého*

■ Význam formy

- ☛ platnost právního úkonu
- ☛ dokazatelnost právního úkonu,
lze i nepřímo

■ Cenné papíry spjaté s listinou (skripturou)

■ **Smluvená forma**

1. předpoklad **vzniku** právního úkonu
2. prostředek **důkazní** o vzniku právního úkonu, který lze dokázat **i jinak**
 - ☛ nedostatek formy, smluvené jen pro důkazní účel ☛ platný právní úkon

■ **Nedostatek písemné formy**

nedojde k bezdůvodnému obohacení

■ **Písemná forma**

1. projevy vůle na **více** listinách
např. výměnou dopisů
2. projevy vůle na **téže** listině
viz smlouvy o převodu nemovitostí

EXKURS O PODPISU A LISTINĚ

PODPIS

- **Předpoklad platnosti** projevu v písemné formě
- **Nepochybná totožnost jednajícího**
např. i jen jméno František, i jen literární pseudonym
- 1. vlastnoruční
- 2. nahrazený
 - a. mechanicky, *např. podpisové razítko*
 - b. elektronicky, *viz elektronický „podpis“*
 - c. notářským zápisem při nemožnosti čtení a psaní

LEGALIZACE PODPISU

■ Ověření

1. vlastnoručního podepsání listiny před ověřovatelem
2. uznání podpisu na listině za vlastní podpis

✗ správnost nebo pravdivost údajů,
soulad údajů s právními předpisy

■ 2 svědci legalizace, **nemůže-li číst nebo psát**

■ KÚ, OÚ, notář, konz. úř., velitel lodě

z. č. 21/06 Sb., o ověřov., not. ř., Vídeň. úmluva o konz. stycích (č. 32/69 Sb.)

z. č. 61/00 Sb., o nám. plavbě

ADVOKÁTSKÉ PROHLÁŠENÍ O PRAVOSTI PODPISU

- Event. **nahrazení** úředního ověření podpisu advokátským (soukromým) prohlášením
 - a. advokát sepsal podepsanou listinu
 - b. jednající před advokátem vlastnoručně podepsal

z. č. 85/96 Sb., o adv.

ELEKTRONICKÝ PODPIS

- **Metoda ověření totožnosti** jednajícího v písemné formě v síti elektronických komunikací
 1. elektronický „podpis“ (**údaj** v elektronické podobě)
např. o. z.
 2. zaručený elektronický „podpis“
 3. elektronický „podpis“ s kvalifikovaným certifikátem
např. zák. pr.
 4. elektronická značka, *např. elektronický výpis z veřejné knihy s automatickou značkou*
 5. kvalifikované časové razítko

z. č. 227/00 Sb.

- **Vyvratitelná domněnka seznámení se**
podepisujícího s obsahem datové zprávy
před jejím podepsáním v síti
elektronických komunikací

- **Nevyvratitelná domněnka**
automatizovaného označení datové
zprávy elektronickou značkou
bez přímého ověření jejího obsahu
a vyjádření tím vůle označujícího

ZACHOVÁNÍ PÍSEMNÉ FORMY

- Učinění právního úkonu:
 - 1. **elektronickými prostředky**
v síti elektronických komunikací
 - a. elektronickou poštou
 - b. textovou zprávou, *např. typu SMS*
 - 2. **dálnopisem**
 - 3. **telegraficky**, jež vše umožňuje:
 - i. zachycení obsahu, i dočasné
 - ii. určení jednajícího, *např. i Tvůj strýc Vojta*

Table with multiple columns and rows of text, likely a technical specification or data table.

1:20 000 000

LISTINA V PRÁVNÍM SMYSLU

- **Věc**, na níž je hmotně zachycen volní projev
 - 1. **soukromá**, *např. o kupní smlouvě na stavební pozemek*
 - 2. **veřejná**, *např. notářský nebo exekutorský zápis o uznání dluhu*
 - 1. **důkazní**, *např. o dlužním úpisu*
 - 2. **dispozitivní**, *např. o smlouvě nebo o závěti*

Notářský zápis

sepsaný dne sedmáctého ledna, správně ledna roku tisícího devítistého osmdesátého třetího, státním notářstvem v Havlíčkově Brodě, přede mnou JUDr. Miroslavem Duchoněm, státním notářem, za přítomnosti Ivo Telce, absolventa právnické fakulty, trvale bytem Brno-Čápkova 16, podle svého prohlášení k právním úkonům způsobilého, jehož totožnost byla zjištěna z osobního průkazu. -----

Se jmenovaným účastníkem bylo sepsáno toto -----

----- pokračování -----

notářského zápisu státního notářství ve Svitavách, N 868/82- NZ 879/82, ze dne 16.12.1982, obsahujícího kupní smlouvu uzavřenou mezi Alenou Šimůnkovou, jako prodávající a rodiči přítomného účastníka a přítomným účastníkem jako kupujícími, o nemovitostech čp. 12 v Neuvězím. -----

Účastníku byl uvedený notářský zápis přečten, načež účastník prohlásil, že s ním a se smlouvou v něm obsaženou plně souhlasí a přistupuje ke smlouvě, jako spolukupující. Na důkaz toho podepisuje toto pokračování notářského, správně notářského zápisu. -----

O tom byl sepsán tento notářský zápis, přečten byl účastníku, který jej schválil a podepsal. -----

Ivo Telce, v.r.

Dr. Miroslav Duchoně,
státní notář,
v.r.

L.S.,-

Potvrzuji, že stejnopisy tohoto not. zápisu St. notářství ve Svitavách ze dne 16.12.1982 sp. zn. N 868/82, NZ 879/82, jehož nedílnou součástí je i pokračování not. zápisu St. notářství v Havlíčkově Brodě ze dne 17.ledna 1983 sp. zn. N 626/82, NZ 17/83, a které budou vydány ve trojím vyhotovení účastníkům dle odstavce "za osmé", souhlasí doslovně s prvopisy obou těchto not. zápisů. -----
Státní notářství ve Svitavách, dne 19.1.1983/ dne devatenáctého ledna roku jeden tisícdevětset osmdesát tři./-----

JUDr. Falberlubomír,
státní notář,
v.r.

Státní notářství ve Svitavách

Registровано dne 19.ledna 1983 pod č. Reg. R. I 876/82

Tímto dnem nastaly právní účinky registrace.

Dr. Helena Dvořáková

1. **umořitelná** (nahraditelná); k uplatnění práva, *např. jmenovací listina*
 - a. umořená listina
 - ☛ usnesení soudu o umoření
 - b. náhradní listina výstavce za ztracenou nebo zničenou
2. **neumořitelná**, *např. vstupenka, jízdenka, dispozitivní listiny* ⇐

VEŘEJNÁ LISTINA

- **Veřejná listina dle zákona**
 - ✓ nadání veřejnou vírou v pravost a pravdivost
 - ✓ důkazní moc **silnější** nežli soukromá listina
 - ☛ vyvratitelná domněnka pravdivosti
osvědčené skutečnosti nebo potvrzení
 - ☛ trestní ochrana před paděláním
nebo pozměňováním
- **Cizozemská veřejná listina**
 - ✓ ověření (apostila)
 - ☛ důkazní moc veřejné listiny i v CZ

VIDIMACE LISTINY

■ **Ověření listiny**

1. listina **předložená** v prvopisu, stejnopisu, opisu nebo v kopii
2. listina **vidimovaná** (opis či kopie předložené)

✗ správnost nebo pravdivost údajů

■ **Opis nebo kopie**

- a. prostá
- b. ověřená

z. č. 21/06 Sb., o ověřování, not. ř., z. č. 61/00 Sb., o námoř. plavbě

VYŠŠÍ OVĚŘENÍ

- **Supervidimace nebo superlegalizace**
pro účely použití v cizině
- **Běžné ověření** notářem aj.
- **Vyšší ověření** MS nebo MZV
 - ☛ lze doložku *Apostille*

Úmluva o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin (1961)
(č. 45/99 Sb.)

§ 62 z. č. 97/63 Sb., o mez. pr. soukr. a proc.

PŘEKLAD LISTINY

- **Ověření překladu**
- **ZÚ, (soudní) tlumočník**

- **Veřejnoprávní seznam znalců
a tlumočníků**
 - ☛ **úřední výpis**
 - 1. **ústřední, vede MS**
 - 2. **v působnosti KS, vede KS**

z. č. 36/67 Sb., o znal. a tlumoč.

4. NÁLEŽITOST PŘEDMĚTU

- **Objektivní počáteční možnost plnění**
 - a. věcná (fyzická)
 - b. právní (**nezakázanost**)
 - ☛ absolutní neplatnost
- **Objektivní následná nemožnost plnění**
 - ☛ zánik závazku, *např. v důsledku vis maior*, okolnosti:
 - nepředvídatelné
 - neodvratitelné

5. OBSAHOVÉ ČÁSTI

1. **podstatné** (*essentialia negotii*)
např. kupní cena u kupní smlouvy
2. **pravidelné** (*naturalia negotii*)
např. místo, čas a způsob platby kupní ceny
3. **nahodilé** (*accidentalia negotii*)
např. podmínky nebo příkaz, vedlejší ujednání u kupní smlouvy

PODMÍNKY

- **Skutečnost, o níž se neví, zda nebo kdy se splní či se již splnila**
- 1. **odkládací (suspenzivní)**
účinnost nastane až se splní podmínka
např. účinnost nájemní smlouvy až získáním živnostenského oprávnění nájemce
- 2. **rozvazovací (rezolutivní)**
již nastalá účinnost zanikne, splní-li se podmínka,
např. zánik nakladatelské licence nabízením knihy za předraženou cenu

- **Záměrné zmaření podmínky**
 - ☞ právní úkon **nepodmíněný**
- **Zakázanost podmínky**
 - ☞ zpravidla částečná neplatnost

■ Další třídění podmínek

1. **splnitelné** (potestativní), *např. péče o někoho v nemoci*
2. **náhodné** (kauzální), *např. bude-li zítra pěkné počasí*

DOLOŽKA DOBY

⇐ podmínka,

avšak s jistotnou vazbou na budoucí čas
např. „smlouva nabývá účinnosti dne ...“

OPCE

- **Majetkové právo jednostranné volby**
nabytí účinnosti platné smlouvy
*např. nájemcovo právo opce dalšího práva nájmu,
nakladatelská opce dalšího vydání díla*
- Uzavření jedné a další nebo dalších smluv na další,
opakované, plnění s účinností ke dni skončení
předchozí smlouvy s převoditelným právem jedné
strany (nabyvatele opce) zvolit si nabytí účinnosti
další smlouvy, *např. podle hospodářského výsledku,*
s oznamovacím závazkem (vyhlášením opce) vůči
druhé straně

PŘÍKAZ

■ *Modus*

- ✓ v právu soukromém **netypický**
- 1. obecný příkaz, *viz příkazní smlouva*
- 2. **zůstavitelův příkaz k započtení**
na dědický podíl, co dědic od zůstavitele
bezplatně dostal za jeho života
viz právo dědické

3. ČÁST

NÁSLEDKY VADNÝCH PRÁVNÍCH ÚKONŮ

DRUHY NÁSLEDKŮ

1. **nicotnost**, viz zák. o rod., spr. ř.
2. **neplatnost**
 - a. absolutní
 - b. relativní
3. **reparační závazek** nahradit škodu
4. **právo odporovat** = relativní neúčinnost
5. **právo odstoupit**

ABSOLUTNÍ NEPLATNOST

- **Působnost** *ex lege, erga omnes, ex tunc*
- **Důvody v:**
 - a. **osobě jednajícího**
 - i. nesvéprávnost
 - ii. neschopnost právního úkonu pro duševní poruchu
např. testovací neschopnost duševně nemocného

b. obsahu

- i. rozpor se zákonem, *contra legem*
- ii. rozpor s dobrými mravy, *contra bonos mores*
- iii. obcházení zákona, *in fraudem legis*, co do
 - ✓ účelu zákona
 - ✓ obsahu zákona

c. formě

- i. nedostatek smluvené či zákonné formy

RELATIVNÍ NEPLATNOST

- **Právo dovolat se neplatnosti tím,
kdo ji nezpůsobil a jehož sféra byla dotčena**
- **Důvod**
 - ✓ dovolání se neplatnosti
= soukromoprávní jednání
- **Taxativní výčet důvodů dovolatelné
neplatnosti**

§ 40a o. z.

ČÁSTEČNÁ NEPLATNOST

- **Důvod neplatnosti:**
 - celý právní úkon
 - ☛ neplatnost celého právního úkonu
 - část právního úkonu
 - ☛ neplatnost jen části, je-li z:
 - a. povahy
 - b. obsahu
 - c. okolností
- oddělitelná** od ostatního, platného, obsahu
např. část o vedlejším ujednání

DELIKT ŠKODY

- **Zvláštní skutková podstata**
soukromoprávního deliktu škody
- **škoda neplatností právního úkonu**
 - ☛ **reparační závazek nahradit škodu**

§ 42 o. z.

RELATIVNÍ NEÚČINNOST

- **Odporovatelnost** platnému jednání u soudu při úmyslném zkrácení věřitele
- **Relativní působnost** pouze vůči odporujícímu věřiteli
- Právní důvod:
odporování = právní jednání

■ **Pojmové znaky**

1. úmysl zkrátit věřitele, **známý** 2. straně, *např. známý manželce nebo rodiči dlužníka, na něhož byl dlužníkem převeden dům*
 - ✗ tehdejší nepoznání věřitelova úmyslu 2. stranou i při náležité pečlivosti
2. právní úkon mezi dlužníkem a osobou blízkou, *např. synem nebo s. r. o. s dlužníkem jako jediným společníkem a jednatelem*
3. doba posledních 3 let

- ☛ **neúčinnost** právního úkonu, např.
darovací smlouvy mezi dlužníkem a jeho
otcem, vůči věřiteli
- ☛ **právo věřitele** na uspokojení z toho,
co ušlo z dlužníkovu majetku
podpůrně právo na náhradu vůči 2., který měl
prospěch z dlužníkovu jednání

4. ČÁST

ČAS V PRÁVNÍM SMYSLU

BĚH ČASU

- **Objektivní právní skutečnost**
- **Omezení pozemského života časem**
 1. určitý okamžik, *např. den, konec dne*
 2. lhůta splnění, *např. opravit věc do týdne*
 3. vydržecí lhůta
 4. promlčecí lhůta
 5. propadná lhůta
 6. dovršení času, *např. dovršení zletilosti, dospělost pohledávky*

- **Spojení času s konáním či nekonáním**
např. upřesnění času soudem: „zaplatím až budu moci“, určí soud podle okolností případu podle dobrých mravů § 564 o. z.

DOBA V PRÁVNÍM SMYSLU

■ Vymezení:

1. lhůtou, *např. vrátit knihu do týdne*
2. termínem, *např. zazpívat na Nový rok*

LHŮTY

1. **Hmotněprávní**
 - ☛ zánik závazku aj., *např. dojitím do sféry věřitele, kupř. do jeho poštovní schránky*
2. **procesněprávní**, *např. žalovaný je povinen zaplatit do 3 dnů od právní moci rozhodnutí*
 - ✗ hmotněprávní lhůta již uplynula, proto je právo žalováno
3. **pořádkové bez zániku práva**
4. **smluvní nebo zákonné**

PRÁVNÍ POČÍTÁNÍ ČASU

- **Poslední den lhůty sobotou, nedělí, svátkem**
 - ☛ **poslední den lhůty nejblíže následující pracovní den**

- **Posunutí konce lhůty ze soboty, neděle či svátku až na 1. pracovní den**
- **Splnění dluhu prostřednictvím banky nebo pošty dispozitivně až připsáním na účet nebo vyplacením hotově**

zásada *vigilantibus iura*

VYDRŽENÍ PRÁVA

- **Původní vznik majetkového práva**
např. vlastnického, držbou po vydržecí lhůtu
- 1. **nepřetržité nakládání** se způsobilým předmětem jako se svým
- 2. **oprávněnost nakládání** *bona fide*, že věc patří držiteli
- 3. **zákonná doba** nakládání 3 roky, 10 let u nemovitosti, vč. právního předchůdce
- ☛ **zánik** práva předchozího držitele
- ☛ **nabytí** původního práva vydržitele

zásada *vigilantibus iura*

PROMLČENÍ PRÁVA

- **Oslabení trvajícího majetkového práva**
 - ☛ trvání nároku **podmíněno** neprojevením dlužníkovy námitky promlčení
 - ☛ právo nejisté ✕ hrozba námitky promlčení
- **Pouze majetková práva ✕ osobní práva**
 - ✕ právo vlastnické

- **Dlužníkovo namítnutí promlčení věřitelova práva na plnění dluhu (právní úkon)**
 - = dobrovolný výkon subjektivního, zákonem přiznaného, soukromého práva (oprávnění) dlužníka namítat promlčení svého dluhu
- **Generální legální příkaz výkonu soukromých práv v souladu s dobrými mravy** § 3/1 o. z.

■ I. fáze

uplynutí promlčecí doby
a neuplatnění práva

☛ dlužníkovo právo namítat promlčení

■ II. fáze

věřitel uplatní právo

a. dlužník **ne**vykoná namítací právo

☛ nárok trvá

b. dlužník vykoná namítací právo

☛ nárok zaniká, event. žaloba zamítnuta

JUDIKATURA 1

Ustanovení § 3 občanského zákoníku, dle kterého výkon práv nesmí být v rozporu s dobrými mravy, platí i pro výkon práva vznést námitku promlčení.

nál. ÚS z 15. 1. 97, č. 6 Sb. nál. a usn., sv. 7, sp. zn. II. ÚS 309/95.

JUDIKATURA 2

V znesení námitky promlčení zásadně dobrým mravům neodporuje; mohou však nastat situace, kdy uplatnění této námitky je výrazem zneužití práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil.

nál. ÚS z 6. 9. 2005, sp. zn. I. ÚS 643/04, Práv. rozhl., 2006/1, s. 34 an.

- **Počátek promlčecí lhůty**

= den, kdy právo objektivně mohlo být
vykonáno poprvé (uplatněno vůči
dlužníkovi), *actio nata*

■ Délka promlčecí lhůty ⌚

1. obecná 3 letá
2. zvláštní
 - a. smluvená
 - b. zákonná
 - i. **kratší**, *např. 2 letá u práva na vydání bezdůvodného obohacení*
 - ii. **delší**, *viz 10 letá u práva uznaného dle uznání dluhu co do důvodu a výše*

- **Druhy promlčecích lhůt:**
 1. **subjektivní**, *např. za 2 roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a o škůdci*
 2. **objektivní**, dle subjektivní lhůty, *avšak např. nejdéle za 10 let ode dne, kdy došlo ke korupčnímu jednání*

PŘEKÁŽKY PROMLČENÍ

1. **nezačetí** promlčení, *např. majetková práva mezi manžely za trvání manželství*
2. **dočasné zastavení** běhu, *viz uplatnění práva u soudu po dobu řízení*
3. **přerušení** běhu, *viz přiznání práva soudem nebo uznání dluhu dlužníkem co do důvodu a výše*
 - ☛ dosavadní uběhlá doba promlčení právně **bezvýznamná**
promlčení počíná znova

- **Změna v osobě věřitele nebo dlužníka**
např. při postoupení pohledávky jinému věřiteli nebo při převzetí dluhu jiným dlužníkem

bez vlivu na běh promlčení
není překážkou běhu

NÁSLEDKY UPLYNUTÍ PROMLČECÍ LHŮTY

1. věřitelovo právo i nárok trvá
2. vzniká dlužníkovo **právo námitky promlčení**
 - ☛ věřitelovo právo se právně **oslabuje** tím, že **nárok** (vymahatelnost, žalovatelnost) se stává podmíněným, že dlužník nevykoná své namítací právo
3. výkon dlužníkova práva námitky promlčení
 - ☛ **zánik nároku** ☹
při trvání věřitelova práva

VĚŘITELOVO NATURÁLNÍ PRÁVO

- Po dlužníkově uplatnění námitky promlčení
- Právo bez nároku
 1. soudně nepřiznatelné ☹️
 2. nezapočitatelné proti vůli dlužníka
 3. dobrovolně uznatelné dlužníkem
 4. dobrovolně splnitelné dlužníkem, aniž by se věřitel bezdůvodně obohatil na úkor dlužníka

ZÁNİK PRÁVA PROPADNUTÍM LHŮTY

- Propadnutí (prekluze) práva v čase
- Právo časově omezené
*např. právo na reklamaci vady zakoupených bot
ve lhůtě 2 let*
- Uplynutí vymezené doby bez výkonu
práva
 - ☛ zánik práva

- **Výjimečné propadné zákonné lhůty**
v obecném zájmu na **včasnosti** chování
 - ☛ zánik práva jeho nevykonáním
 - ☛ přihlídnutí *ex offio*
 - ☛ nelze prodloužit,
leđa změnou zákona
 - ☛ lhůta se nestaví ani nepřerušuje

LITERATURA

Čihák, Didaktická pomůcka ke studiu struktury a systému občanského práva. Karlovy Vary – Sokolov. B. r.

JUDIKATURA

Vaške (ed.), Přehled judikatury ve věcech promlčení a prekluze. Praha 2006.

Foto:

<http://radioklub.solvayovylomy.cz> (fota dálnopisů)

Sliema, Malta 2006

Malta 2006

OBČANSKÉ PRÁVO

VÝKLAD
SOUKROMÉHO PRÁVA

*Snímky slouží k orientaci posluchačů přednášek
a k činění si poznámek.
Nenahrazují přednášky, učebnice ani cvičebnice.*

verze 1.3 (2006)

© Ivo Telec, 2005

*„Zaměřuj svou pozornost k tomu,
co je podstatou každé slovem označené
činnosti nebo zásady nebo věci.“*

Marcus Aurelius, Hovory k sobě.

Praha 1969, s. 106. Překl. Kuthanův.

TEMATICKÝ OBSAH

1. účel výkladu
2. právní hermeneutika a právně hermeneutické myšlení
3. výkladové (interpretační) právo
4. výklad právních úkonů a jeho pravidla
5. výklad právního řádu a jeho metody
6. výklad právních rozhodnutí

1. ČÁST

VŠEOBECNĚ

DEVÍZA

„Právo není text!“

Text právního předpisu,
text právního úkonu
nebo text právního rozhodnutí
**je pouze východiskem pro zjištění
účelu a obsahu právní normy
nebo závazku.**

JUDIKATURA 1

(...) naprosto neudržitelným momentem používání práva je jeho aplikace vycházející pouze z jeho jazykového výkladu.

Jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě. Je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu (k čemuž slouží i řada dalších postupů, jako je logický a systematický výklad, výklad e ratione legis atd.). ⇒

*Mechanická aplikace abstrahující, resp. neuvědomující si,
a to buď úmyslně nebo v důsledku nevzdělanosti,
smysl a účel právní normy,
činí z práva nástroj odcizení a absurdity.*

*Nál. ÚS z 17. 12. 97 sp. zn. Pl. ÚS 33/97,
č. nál. 163 Sb. n. a usn., sv. 9, vyhl. pod č. 30/98 Sb.*

JUDIKATURA 2

*Právní úkon je neurčitý (§ 37 odst. 2 ObčZ) tehdy,
jestliže srozumitelně vyjádřený obsah má takové
věcné nedostatky,
že je nelze překlénout ani výkladem
podle § 35 odst. 2 ObčZ.*

Rozs. NS sp. zn. 2 Cdon 257/97

Práv. rozhl. 1998/7

JUDIKATURA 3

Základním principem výkladu smluv je priorita výkladu, který nezakládá neplatnost smlouvy, před takovým výkladem, který neplatnost smlouvy zakládá, jsou-li možné oba výklady.

Je tak vyjádřen a podporován princip autonomie smluvních stran, povaha soukromého práva a s tím spojená společenská a hospodářská funkce smlouvy.

Není ústavně konformní a je v rozporu s principy právního státu taková praxe, kdy obecné soudy upřednostňují výklad vedoucí k neplatnosti smlouvy, před výkladem neplatnost smlouvy nezakládajícím.

Nál. ÚS z 14. 4. 05 sp. zn. I. ÚS 625/03

PRÁVNÍ VĚDA

- Metodická a systematická k právnímu dobru (spravedlnosti) **zacílená**
- 1. tvorba (kreace) práva
- 2. výklad (interpretace) práva
- 3. používání (aplikace) práva v situacích

■ Paradigma (model, vzorec) právovědného myšlení

- ✓ vědecká **metoda**, právní **normy** a právní **principy**
např. vědecké metody právně výkladové

- ✓ teoretický **systém** práva a právní **vztahy**
např. právní vztahy jako forma společenských, zejm. výrobních, vztahů
viz marxisticko-leninská obecná teorie státu a práva

DUCH A LITERA ZÁKONA

- **Duch zákona**

= vystižení **podstaty** a **přirozeného smyslu** nehmotné právní normy;
vyjeví se **výkladem**

- **Litera zákona**

= písemné **vyjádření** účelu a obsahu nehmotné právní normy;
hmotně zachycené formou zákona

ÚČEL VÝKLADU

- *Quid iuris?*
odstranění **pochybností** o právu
zjištění, co platí ➡ **vědecký poznatek**
= právní názor
- **Potvrzení**, nebo **vyvrácení** víceznačných
výkladových **domněnek**; *bud' dluží, nebo ne*
- **Vyjevení práva z nosiče**, jímž je vyjádřeno
např. z právního předpisu

PRÁVNÍ HERMENEUTIKA

- *Interpretandi scientia*

Hermes = posel (tlumočník) bohů

= **umění výkladu práva**

☛ sjednocování práva **jednotným** výkladem

= součást obecné hermeneutiky

- **Předmětem zejm. právní text**

- **Hermeneutická orientace právní vědy**

✓ **pojmy porozumění, význam, intencionalita**

■ Výkladová pravidla

1. právně normativní, *např. zákonná*
 - ☛ právní řád
2. vědecky normativní, *viz výkladové právní doktríny*
 - ☛ vědecký řád

ZNAKY PRÁVNĚ HERMENEUTICKÉHO MYŠLENÍ

1. vědomé uznávání **přirozenosti** subjektivních lidských práv bez ohledu na politickou dohodu, a to s vyvozením jejich přirozeného **zdroje**
2. instrumentální používání ústavně chráněných lidských práv a svobod
3. logické a rétorické operace s **právními principy**

4. **poměrování** střetuvších se subjektivních práv, svobod nebo všeobecných dober
srv. Test poměrnosti cíle a prostředku
5. soudcovské aj. **dotváření** psaného práva
obsahem otevřených právních pojmů
6. zvažování **okolností** konkrétního případu
(kontextualismus), a to:
 - a. skutkových nebo právních
 - b. polehčujících nebo přitěžujících

SOUDCOVSKÝ SLIB A KÁRNÉ PROVINĚNÍ

- **Soudcovský slib výkladu** právního řádu podle nejlepšího vědomí a svědomí § 62/1 z. č. 6/02 Sb.
- **Soudcovská povinnost výkladu** zákona podle nejlepšího vědomí a svědomí § 79/1
= i „nejlepší“ **vědomí výkladových metod**
- **Soudcovské kárné provinění** vadného výkladu (skutková podstata překrucování práva) § 87
= porušení veřejnoprávní povinnosti

ZDROJE VÝKLADU

■ Judikatura

1. rozhodnutí **běžné**
2. rozhodnutí **výkladové** o **autentickém** výkladu dřívějšího rozhodnutí, *např. ESLP, SD ES*

■ Právní věda

např. komentáře k předpisům; neplatí rčení, „kde začíná právní problém, končí komentář“
dogmatická exegese = rozborový soud

DRUHY VÝKLADU

1. **vlastní** (autentický); *např. výklad **vlastních** rozhodnutí ESLP a SD ES*; závazný právní formou rozhodnutí
2. **soudní** při používání práva soudem;
závazný jak je závazné rozhodnutí, jinak působí argumentační přesvědčivostí
3. **doktrinární**; *např. vědecké komentáře*,
působí argumentační přesvědčivostí
4. **služební**; *viz státní službu*; služebně závazný pokyn

PŘEDMĚT VÝKLADU V SOUKROMÉM PRÁVU

1. **projev vůle** v soukromém právu (soukromoprávní úkon)
2. **soukromoprávní norma**
 - i. výklad mezinárodní smlouvy
 - ii. výklad právního předpisu
 - iii. výklad jiných zdrojů práva soukromého
např. obyčejů, obchodních zvyklostí
3. **právní rozhodnutí** (veřejnoprávní úkon)
ve věci soukromoprávní; *např. civilní judikatura*

JUDIKATURA

*Obsah plné moci je předmětem interpretace
podle ustanovení o výkladu právních úkonů.*

Rozs. NS sp. zn. 22 Cdo 870/00

Práv. rozhl. 2002/3

HIC IVEM
 CRÉTICVS
 EDIT DED
 LAVEST
 LADERIN
 HVS DEQ
 O NULLV
 SAWADEI
 EXOVIT
 OVIFVT
 INTVS
 NITHE S
 VASGRAT
 ISANIN
 ESTAD
 NE IVTV

X

2. ČÁST

OBECNĚ O VÝKLADU SOUKROMOPRÁVNÍCH ÚKONŮ

VĚDECKÉ METODY VÝKLADU PRÁVNÍCH ÚKONŮ

■ Vědecky uznávané metody

1. **metoda dobré víry**
srv. předpoklad dobromyslného právního jednání
a ochranu dobré víry adresáta
2. **metoda známého úmyslu**; srv. svobodnou vůli
3. **metoda mluvnicko-jazyková**
4. **metoda významoslovná (sémantická)**
5. **metoda okolnostní vč. metody historické**, viz
dokazování skutku, *např. následné chování stran*

PŘÍKLAD

VÝKLAD SMLOUVY O DÍLO

Z textu smlouvy o dílo nebylo patrné, zda objednatelem grafického logotypu je fyzická osoba, *Josef Novák*, anebo společnost s ručením omezeným *ABCD, s. r. o.*, již je *Josef Novák* jediným jednatelem a jediným společníkem.

Nicméně z následného shodného chování stran, a to z prohlášení zhotovitele a z uplatnění práva k užití logotypu *Josefem Novákem* vůči třetí osobě bylo patrné, že objednatelem je *Josef Novák*.

JAK VYKLÁDAT PRÁVNÍ ÚKON?

- **Legální výkladové příkazy**
 - = interpretační **donucující právní normy**
 - = interpretační právo soukromé i veřejné

- **Druhy českých výkladových příkazů**
 - 1. **všeobecný občanský** § 35/2, 3 o. z. (§ 18 zák. práce) jen příkladmo
a simile obchodní výklad
 - **zvláštní spotřebitelský** § 55/3 o. z.
 - 2. **zvláštní obchodní** § 266/1-4 obch. z.

VÝKLADOVÉ PŘÍKAZY PRÁVA OBČANSKÉHO

■ Všeobecné příkazy

1. právní úkon slovní

- ✓ přednostně dle projevené vůle jednajícího
srv. společný úmysl smluvních stran
- ✓ jiným způsobem, *a simile* obchodní příkazy
- ✓ až podpůrně dle jazykového vyjádření

2. právní úkon konkludentní

- ✓ obvyklý význam způsobu vyjádření, *např. rukydání*
- ✓ dle vůle jednajícího
- ✓ ochrana dobré víry adresáta

- **Zvláštní příkaz soukromého práva spotřebitelského**
- ✓ v pochybnostech o významu spotřebitelské smlouvy platí výklad **příznivější pro spotřebitele**
(consumer-friendly-manner)
 - ➡ **zásada ochrany slabší strany**

■ **Podpůrné (subsidiární) přiměřené**
použití výkladových příkazů o. z. na:

✓ **výklad veřejnoprávních smluv**

§ 170 spr. ř.

VÝKLADOVÉ PŘÍKAZY PRÁVA OBCHODNÍHO

- **Zvláštní příkazy přednostní**
 1. **známý úmysl jednajícího**
adresátovi byl úmysl znám nebo musel být znám
 2. **podpůrně dle významu projevu vůle**
pravidelný význam u adresáta,
výraz v obchodním styku dle pravidelného významu v tomto styku
 3. **vždy všechny okolnosti** souvisící s projevem vůle, a to ⇒

- i. jednání o uzavření smlouvy
- ii. praxe zavedená mezi stranami
- iii. následné chování stran
- iv. jiné okolnosti, *např. nepřijaté návrhy*

Pravidlo:

Projev vůle s **významem** připouštějícím **různý výklad** v pochybnostech vykládat k **tíži toho**, kdo jej jako **první** v jednání použil.

PŘÍKLADY

Výrazy např.:

„diskotéka“

„freeware“

MIMOSTÁTNÍ VÝKLADOVÁ PRAVIDLA

- **Zásady UNIDROIT** pro mezinárodní obchodní smlouvy (2004, 1994)
kap. 4, *lex mercatoria*
 - **Zásady evropského smluvního práva**
čl. 1:106, *uniform interpretation*
- ☞ *soft law*

3. ČÁST

PRAVIDLA VÝKLADU PRÁVNÍCH ÚKONŮ

DOKTRINÁRNÍ VÝKLADOVÁ PRAVIDLA

- **Výkladové zásady** (soukromoprávní zásady interpretačního práva), zformované do **obecně uznávaných pravidel**
 1. **pravidlo dobré víry** (*bona fide, good faith*), která chrání adresáta právního úkonu
 2. **pravidlo přednosti vůle před jazykovým nebo jiným vyjádřením**

3. **pravidlo oprávněného (rozumného) očekávání**, *reasonable expectation*;
pravděpodobnost chování za **běžného chodu věcí, poddruh dobré víry**; *srv. zdravý rozum (common sense)*
4. **pravidlo poctivého jednání** *(fair dealing)*
5. **pravidlo projevu vůle** *secundum et intra legem*; *viz legální výkladové příkazy*

6. **pravidlo rozumnosti a spravedlnosti výkladu**; předpoklad rozumnosti právního řádu, jímž se řídí výklad; smyslem právního řádu je spravedlnost
7. **pravidlo známého úmyslu** (*intention of the parties*); § 266/1 obch. z.
8. **pravidlo pacta sunt servanda**; smlouvy jsou uzavírány proto, aby platily a strany jimi byly vázány k dosažení zamýšleného cíle

9. **pravidlo zákazu zneužití práv** (*abuse of rights doctrine*)
10. **pravidlo nepřipustnosti odporujících nebo pochybných volných projevů na úkor jiného**
11. **pravidlo zákazu výkladu bránícího uplatnění žalobních nároků**
12. **pravidlo in dubio mitius; shovívavě tak, aby volný projev spíše platil nežli nikoli**

- 13. pravidlo zákazu měnění nebo doplnění projevené vůle; opakem je zásah vykladače do cizí vůle**
- 14. pravidlo výkladu ve prospěch efektivnosti; v pochybnostech o významu volního projevu ve prospěch dosažení vůlí sledovaného účelu**
- 15. pravidlo souladného výkladu závislých smluv**

- 16. pravidlo contra proferentem;** projev vůle připouštějící různý výklad je třeba vykládat k tíži strany, která jako první tohoto výrazu použila § 266/4 obch. z.
- 17. pravidlo upřednostnění právního účinku všech výrazů projevené vůle před vyloučením některého z nich;** zábrana svévolnému výběru některých výrazů s pominutím jiných

- 18. pravidlo zákazu nadměrné redukce**
neboli **zákaz zredukování částí** nebo
doložek jako nadbytečných
- 19. pravidlo přihlédnutí k volnímu celku**
(context-oriented interpretation)
- 20. pravidlo v pochybnostech vyloučit**
nesmysly; vyloučit nesmyslný závěr
- 21. pravidlo nerozpornosti závazků**
viz rozumnost

22. pravidlo jazykové

- i. konsistentní používání slov a jiných volných vyjádření**
- ii. různost významu různých slov a jiných volných vyjádření**
- iii. projevení jednoho, znamená vyloučení druhého; úmysl daru vylučuje prodej**

23. pravidlo používání slov v jednotném čísle a v mužském rodu

- 24. pravidlo de minimis;** právně volní projev nerozhoduje o nevýznamných věcech
- 25. pravidlo zákazu extraterritoriality;** podrobení volního projevu určitému právnímu řádu
- 26. pravidlo okolnostní vč. následného chování stran**

JUDIKATURA

K posouzení skutečné vůle pisatele závěti, jsou-li o ní pochybnosti, je třeba zjišťovat vedle znění textu listiny (slovního výkladu) všechny okolnosti, za nichž byl projev vůle o ustanovení závětních dědiců učiněn a z nichž lze dovodit skutečnou vůli zůstavitele.

*Okolnosti případu jsou skutečnostmi existujícími
vně vlastního projevu vůle,
a to i tehdy, když je předepsána písemná forma.
Není napravováním neurčitosti projevu vůle,
jestliže projev je vykládán se zřetelem k okolnostem
případu.*

*Rozs. NS ČSR sp. zn. 4 Cz 61/86
Bull. NS 1987/2*

4. ČÁST

VÝKLAD PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ A MEZINÁRODNÍCH SMLUV

JAK VYKLÁDAT PRÁVNÍ ŘÁD?

1. výklad mezinárodních smluv

čl. 31 – 33 *Vídeňské úmluvy o smluvním právu*, (č. 15/88 Sb.)

čl. 7/1 *Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží*, (č. 32/91 Sb.)

2. výklad právních předpisů

- ✓ čl. 9/3 Ú: **zákaz výkladu** opravňujícího odstranění nebo ohrožení základů demokratického státu
- ✓ čl. 22 LZPS: **příkaz výkladu** politických práv a svobod ve prospěch svobodné politické soutěže
- ✓ § 1/1 ú. z. č. 23/91 Sb.: **příkaz výkladu** podústavních předpisů konformně s LZPS

METODY VÝKLADU PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

- 1. jazykovědná metoda významová
a mluvnická (jazyková metoda)**
- 2. logická metoda**
- 3. systematická metoda**
- 4. účeloslovná metoda
vč. ústavní konformity**
- 5. pomocná metoda historická**
- 6. pomocná metoda srovnávací**

5. ČÁST

VÝKLAD PRÁVNÍCH ROZHODNUTÍ

JAK VYKLÁDAT PRÁVNÍ ROZHODNUTÍ?

- Výklad právních rozhodnutí
 - 1. soudních rozhodnutí, *např. ve věcech civilních*
 - 2. rozhodčích nálezů, *viz majetkové spory*
 - 3. správních rozhodnutí, *např. KÚ ve věci vkladu věcného práva do katastru nemovitostí*

PŘÍKLAD

Výrok (enunciát) rozhodnutí:

Zrušuje se rozhodnutí (...),
jakož i všechna souvisící rozhodnutí
předcházející.

- **Výkladové řízení před ESLP
ve Štrasburku**
- **Výkladové řízení před SD ES
v Lucemburku**

např. o rozsah (dopad) výroku rozhodnutí

METODY VÝKLADU JUDIKATURY

- **Metody výkladu vlastních soudních rozhodnutí**
 - ✓ utvořeny výkladovými rozhodnutími samými
- **Metody výklady precedentů**
 - ✓ struktura odůvodnění precedentů
 - a. *stare decisis*
 - b. *obiter dictum*

ENSKO

LITERATURA

Lewison, The Interpretation of Contracts.
London 2004.

MacCormick/Summers (eds.), Interpreting
Precedents. A Comparative Study.
Aldershot 1997.

MacCormick/Summers (eds.), Interpreting
Statutes. A Comparative Study.
Aldershot 1991.

Telec, Sjednocování práva jednotným výkladem projevů vůle. Právní rozhledy 2005/2, též in: *Blaho/Švidroň*, Kodifikácia, europeizácia a harmonizácia súkromného práva. Bratislava 2005.

Metodika výkladu právních předpisů. Brno 2002.²

Foto:

Lucca, Toskánsko, Itálie 2005

Sloní ostrov (Ko Chang), Siamský záliv, Thajsko 2549
(2006)

Hřensko, Labe, Čechy, Česko 2006

OBČANSKÉ PRÁVO

PŘIROZENÉ PRÁVO
OSOBNOSTNÍ
A JEHO STÁTNÍ OCHRANA

*Snímky slouží k orientaci posluchačů přednášek
a k činění si poznámek.
Nenahrazují přednášky, učebnice ani cvičebnice.*

verze 1.5 (2007)

© Ivo Telec, 2005

PŘEHLED TEMATU

1. přirozené právo osobnostní
2. státoprávní stanovení způsobu výkonu a ochrany
3. druhy osobnostních práv, práva lidí a právnických osob
3. chráněné statky
4. souhlas nebo zákonná licence
5. nároky z osobnostního práva
6. ochrana osobních údajů a soukromé právo mediální

PŘÍKLAD 1:

Tvář na obálce

Dívka si nechala v ateliéru pořídit svůj fotografický portrét.

Fotograf jej bez jejího vědomí následně použil v jím vytvořeném návrhu knižní obálky románu o nešikovném děvčeti.

Nakladatel knihu s touto obálkou vydal.

PŘÍKLAD 2:

Sterilizace

Žena z pocitu marnosti záhy po opakovaném porodu mrtvého dítěte podepsala souhlas se svou sterilizací a podrobila se lékařskému zákroku.

Poučení o důsledcích zákroku, které podepsala, bylo předtištěno na tiskopisu malým písmem a v rozrušeném stavu je pořádně nevnímala. O alternativním řešení nebyla informována.

PŘÍKLAD 3:

Ministr v koupelně

Ministr vnitra se přestěhoval do nového bytu. Novinář ve svobodném povolání přes žaluzii fotograficky zachytil jeho postavu v situaci, jak se chystá ke koupeli ve vaně.

Při zvětšení a výřezu snímku byl ministr rozpoznatelný. Právo k vydání snímku novinář nabídl redakci bulvárního deníku Třesk za značnou sumu peněz. Deník snímek vzápětí vydal na titulní straně.

PAPARAZZI

PAPARAZZI

Optika

OKOUMI

1. ČÁST

VŠEOBECNĚ A O ÚSTAVNÍCH A MEZINÁRODNÍCH ZÁKLADECH

SMYSL

- ✓ **Výchova k úctě k přirozené důstojnosti lidské bytosti**
- ✓ **Ochrana důstojnosti a identity lidské bytosti a identity právnické osoby**

KTERÁ PRÁVA JSOU PŘIROZENÁ?

- **Práva vrozená** (*angeborene Rechte*), § 16 ABGB

ipso facto z povahy osobnosti (ABGB)

1. **přirozená práva osobnostní**

např. *přirozené právo žít*; žijeme bez ohledu na stát, kmen, rod, církev aj. společenské authority

2. **jiná práva přirozené povahy**

×

- **Práva nabyvatelná** (*erwerbliche Rechte*), § 18 ABGB

USPOŘÁDÁNÍ SUBJEKTIVNÍCH PŘIROZENÝCH PRÁV

- **Nezadatelné nabytí** přirozených práv
- **Nezadatelná existence** přirozených práv
- **Státem upravený výkon** přirozených práv
- **Státem přiznaná ochrana** přirozených práv

LEGISLATIVNĚ POLITICKÝ ÚČEL

- Stát zákonem stanoví:
 1. způsob **výkonu** přirozeného práva osobnostního, *např. svolením k zásahu*
 2. právní **ochranu** přirozeného práva osobnostního, *viz soudně vymahatelné nároky*

ZÁSADY

1. **v pochybnostech ve prospěch života**
(zásada *pro vitae, for life*)
2. **zásada přednosti lidské bytosti před zájmy společnosti nebo vědy**
3. **zásada nedotknutelnosti osobnosti**
4. **zásada odvolatelnosti svolení**
5. **zásada zákazu těžení finančního prospěchu z lidského těla**
6. **zásada pietní ochrany**

Z DĚJIN ZÁKONODÁŘSTVÍ

1811	rakouský ABGB
1926	čs. autorský zákon: právo k podobizně, ochrana korespondence, deníků aj. písemností osobní povahy
1950	čs. obč. zák.
1964	čs. obč. zák.
1991	čs. LZPS
1997	Úmluva o lidských právech a biomedicíně

ÚSTAVNÍ ZÁKLADY

- **Právo na život**
- **Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí**
- **Zákaz** mučení, krutého, ponižujícího, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestu
- **Zaručení osobní svobody**
- **Zákaz nucených prací nebo služeb**

- Právo na zachování **lidské důstojnosti**, osobní cti, dobré pověsti a ochranu jména
- Zákaz neoprávněného zasahování do **soukromého a rodinného života**
- Ochrana před neoprávněným **zneužíváním údajů** o své osobě

čl. 6 – 10 LZPS

MEZINÁRODNÍ ZÁKLADY

- **Spojené národy v New Yorku**
 1. **Všeobecná deklarace lidských práv (1948)**
 2. **Úmluva o otroctví (1926), č. 165/30 Sb. z. a n.**
 3. **Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace (1966), č. 95/74 Sb.**

- 4. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (1966), č. 120/76 Sb.**
- 5. Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (1966), č. 120/76 Sb.**

- 6. Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (1979), č. 62/87 Sb.**
- 7. Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (1984), č. 143/88 Sb.**
- 8. Úmluva o právech dítěte (1989), č. 104/91 Sb.**

- **Mezinárodní organizace práce
v Ženevě**
- 1. **Úmluva o nucené nebo povinné práci
(1930), č. 29, č. 506/90 Sb.**
- 2. **Úmluva týkající se odstranění nucené
práce (1957), č. 105, č. 231/98 Sb.**
- 3. **Úmluva o diskriminaci (zaměstnání
a povolání), (1958), č. 111, č. 465/90 Sb.**

- **Rada Evropy ve Štrasburku**
 - 1. **Úmluva na ochranu lidských práv a základních svobod (1950), č. 209/92 Sb.**
 - 2. **Protokoly k úmluvě**
 - 3. **Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování dat (1981)**
č. 115/01 Sb. m. s.

- 4. Evropská úmluva o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (1987), č. 9/96 Sb.**
- 5. Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin (1995), č. 96/98 Sb.**

- 6. Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny: Úmluva o lidských právech a biomedicíně (1997)
č. 96/01 Sb. m. s.**
- 7. Dodatkový protokol k Úmluvě na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny o zákazu klonování lidských bytostí (1998)
č. 97/01 Sb. m. s.**

PRAMENY

■ Český právní řád

1. ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy
2. § 11 an., § 19b obč. zák.
3. **jiné zákony**, např. § 11 a. z., zák. o ochraně osobních údajů, tisk. zák., zák. o provozování rozhlasového a televizního vysílání
4. nepsané prameny (*ius non scripta*)

2. ČÁST

OSOBNOST ČLOVĚKA

OSOBNOST

■ Přirozená osobnost člověka

= ke štěstí zacílený trvalý **živoucí** duchovní, duševní a tělesný celek obsahující jedinečné (individuální) **já** (duchovní jádro), integrující duchovní, duševní a tělesná **prožití**, stavy a činnosti, a to vědomé i nevědomé, včetně nadání, sklonů, dědičných zátěží a zkušeností či jiných vrozených nebo nabytých vloh za účelem vlastního vývinu

■ Obezřetná trojsložkovost

1. duch (*Geist*)
2. duše (*Seele*)
3. tělo (*Körper*)

- ## ■ Méně obezřetná dvousložkovost (jen duše a tělo) nebo ještě méně obezřetná jednosložkovost (jen tělo)

■ Význam osobnosti

- ✓ odpovědně svobodné zrání jedince
v lidském společenství s ohledem na bližního

marxisticko-leninská filozofie

= člověk jako průsečík společenských vztahů
(a právních vztahů jako jejich formy) ☹

- ☛ marxisticko-leninská teorie socialistického
občanského práva ☹

■ Právnická osoba

= právní smyšlenka (fikce) osoby

= právně smyšlená právní osobnost

3. ČÁST

POVAHA PRÁVA OSOBNOSTNÍHO

SOUSTAVA

■ Osobnostní práva lidí

1. stránky osobnosti
2. projevy osobní povahy

§ 11 an. o. z., a. z. aj.

■ Osobní práva právnických osob

1. název
2. dobrá pověst
3. jiné statky

§ 19b o. z.

POVAHA PRÁVA

■ Absolutní osobní právo osobnostní

- ✓ působí *ex lege* a *erga omnes*
- ✓ zaniká smrtí
- ✓ **nepřevoditelné:**
 - nejde o disponibilní majetek
 - ☛ **nepřechází** ani na dědice nebo jiného právního nástupce

■ Právo soudcovské

➔ soudcovské skutkové podstaty

§ 11 o. z.

= pozitivní generální klausule

srv. právo proti nekalé soutěži aj.

VÝZNAM

■ Osobnostní právo člověka

1. před narozením
2. po narození
3. po smrti

■ Osobní právo právnické osoby

1. za právního života (existence)

OSOBNOSTNÍ PRÁVO LIDÍ

- **Obecné ochranné právo každého**
- **Zvláštní ochranná práva (tvůrčí)**
(osobní práva každého tvůrce)
 1. **osobnostní právo autorské**
 2. **osobnostní právo výkonných umělců**
 3. **osobnostní právo vynálezců aj. původců technických výtvorů**

OSOBNOSTNÍ PRÁVO AUTORSKÉ

1. **právo rozhodnout o zveřejnění svého díla**
2. **právo osobovat si autorství**
vč. práva rozhodnout, zda a jak má být autorství uvedeno při zveřejnění díla
3. **právo na nedotknutelnost díla**
 - i. právo svolit ke změně nebo jinému **zásahu**
 - ii. právo proti **snížení hodnoty** díla při jeho užití
 - iii. právo autorského **dohledu** nad užitím díla způsobem nesnižujícím hodnotu díla
 - iv. jiné právo na nedotknutelnost díla

OSOBNOSTNÍ PRÁVO VÝKONNÝCH UMĚLCŮ

1. právo rozhodnout o **zveřejnění** svého uměleckého výkonu
2. zásadně právo rozhodnout, zda a jak má být **uvedeno jméno** při zveřejnění a dalším užití výkonu
3. právo **proti změně** uměleckého výkonu na újmu jeho pověsti

OSOBNOSTNÍ PRÁVO PŮVODCŮ TECHNICKÝCH VÝTVORŮ

1. právo **osobovat** si vynálezectví nebo jiné původcovství
2. právo na **označení** vynálezectví nebo jiného původcovství, *viz např. zápis vynálezce (původce) do patentového rejstříku*

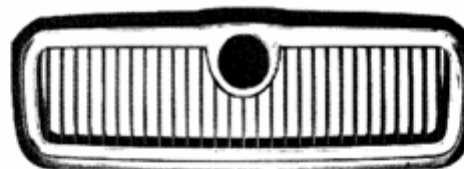
REŠERŠNÍ DATABÁZE PRŮMYSLOVÝCH VZORŮ

ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Poslední aktualizace 20.10.2004 23:00.

Databáze obsahuje národní průmyslové vzory zapsané do rejstříku- bibliografie a vyobrazení od č.
zápisu 3500.

(21) Číslo přihlášky: **1996-29233**
(11) Číslo zápisu: **27019**
(22) Datum podání přihlášky: 05.06.1996
(15) Datum zápisu: 26.08.1997
(54) Název: **Přední maska osobního automobilu**
(73) Vlastník: ŠKODA AUTO A. S., Mladá Boleslav, CZ
(72) Původce: van Braeckel Dirk, Praha, CZ
(51) Zatřídění: 12-16
(Locarnské/národní):
(45) Datum zveřejnění: 26.08.1997
(28) Počet vzorů při zápisu: 1
(55) Vyobrazení:

1.1

UPOZORNĚNÍ

Tento výpis má pouze informativní charakter a údaje pro jeho vytvoření byly získány na síti Internet.

Domníváte-li se, že obsahuje chyby, obraťte se prosím na Úřad průmyslového vlastnictví.

Údaje byly získány na <http://www.upv.cz> dne 21.10.2004 16:25

Nápověda při problémech tisku češtiny

REŠERŠNÍ DATABÁZE PRŮMYSLOVÝCH VZORŮ

ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Poslední aktualizace 20.10.2004 23:00.

Databáze obsahuje národní průmyslové vzory zapsané do rejstříku- bibliografie a vyobrazení od č. zápisu 3500.

(21) Číslo přihlášky: **1989-22143**

(11) Číslo zápisu: **21956**

(22) Datum podání
přihlášky: 16.03.1989

(15) Datum zápisu: 17.04.1991

(54) Název: **Ozdobný disk kola vozidla**

(73) Vlastník: ŠKODA AUTO A.S., Mladá Boleslav, CZ

(72) Původce: Kindl Jaroslav ing., Mladá Boleslav, CS

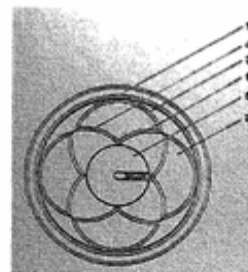
(51) Zatřídění 12-15.02

(Locarnské/národní):

(45) Datum
zveřejnění: 17.04.1991

(28) Počet vzorů při
zápisu: 1

(55) Vyobrazení:

1 . 1

UPOZORNĚNÍ

Tento výpis má pouze informativní charakter a údaje pro jeho vytvoření byly získány na síti Internet.

Domníváte-li se, že obsahuje chyby, obraťte se prosím na Úřad průmyslového vlastnictví.

Údaje byly získány na <http://www.upv.cz> dne 21.10.2004 16:24

Nápověda při problémech tisku češtiny

4. ČÁST

CHRÁNĚNÉ STATKY

CHRÁNĚNÉ STATKY

1. příroda a životní prostředí
2. osobnost
3. výtvor
4. lidské tělo
5. věc

1. **stránky přirozené osobnosti člověka**
např. život, jméno nebo zdraví aj.
2. **stránky osoby** právnické osoby
např. jméno, dobrá pověst
3. **projevy osobní povahy**
 - i. **obecné**, *např. dopis, hlasový záznam*
 - ii. **tvůrčí**, *např. literární dílo*

NEDOTKNUTELNOST

1. lidské bytosti
2. stránek osobnosti vč. soukromí
3. výtvorů
 - i. autorských děl
 - ii. uměleckých výkonů

1. ŽIVOT

*Vše ve Vesmíru je živé
(podle svého druhu)*

- **Přirozený zákon života**
 - 1. **zákaz zabítí vč. zákazu trestu smrti**
 - 2. **zákaz útrap duševních nebo fyzických vč. zákazu mučení aj. nelidského zacházení**
 - 3. **zákaz zasahování do cizího života**

- **Vrozené právo každé lidské bytosti na život**
čl. 6 *Mezinárodního paktu o občanských a politických právech* (1966), (č. 120/76 Sb.)
- **Přirozené právo dítěte † na život**
uznané čl. 6 (1) *Úmluvy o právech dítěte* (1989)
(č. 104/91 Sb.)
- **Právo na respektování svého života od okamžiku početí**
čl. 4 *Americké úmluvy o lidských právech (Pakt ze San José, 1969)*

- **Právo počatého dítěte na život od početí**
- ✓ **člověk od početí podmíněným subjektem práva (pod podmínkou, narodí-li se živý)**
= civilní status podmíněný
- ✓ **člověk od narození nepodmíněným subjektem práva**
= civilní status

- ***„Lidský život je hoden ochrany již před narozením“***

čl. 6/1 věta druhá LZPS

- **Deklarace práv počatého dítěte**
politický akt, Praha 1999

2. JMÉNO

1. **jméno a příjmení člověka**
vč. zdvojeného nebo změněného jména
nebo příjmení, rodného příjmení, jména
po otci (*отчество*), přídomku
2. **umělecké jméno (pseudonym)**
vč. společného uměleckého jména
3. **umělecká značka**
4. **přezdívk**
5. **jiné krycí jméno k utajení totožnosti,**
např. svědka, policejního agenta dle tr. ř.

6. **doménové jméno** v elektronické komunikaci
7. **společné jméno** sdružených stran, *např. členů uměleckého tělesa, sdružených podnikatelů, stran konsorcia*
8. **obchodní jméno**, *např. advokáta, lékaře v soukromé praxi*
9. **název právnické osoby**
10. **obchodní firma**, *viz podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku*

- Jméno **individuální** ✕ **společné**
- Jméno **pravé** ✕ **krycí**
- Jméno **zapisovatelné** ✕ **nezapisovatelné**
*úředně např. v knize narození, obchodním
rejstříku, seznamu advokátů*

aj.

ZAPISOVATELNÁ JMÉNA

- **Právní věci osobního stavu
(statusové)**

1. **Matriční úřad**

zák. č.304/00 Sb., o matr., jménu a příjmení

2. **Rejstříkový soud**

např. obch. zák.

3. ZDRAVÍ

- **Právo každého na dosažení nejvýše dosažitelné úrovně fyzického a duševního zdraví**
čl. 12 Mezinár. paktu o hospodář., sociál. a kulturních právech (1966), č. 120/76 Sb.
- **Zdraví** = stav duševní, tělesné a sociální pohody
definice WHO v Ženevě
- **Příkaz zdravého pracovního aj. životního prostředí**

■ **Zákaz poškození zdraví**

- ☛ **deliktní závazek nahrazovací (reparační)
nebo zadostiučňovací (satisfakční)**

NEDOTKNUTELNOST LIDSKÉ BYTOSTI

- **Nadřazenost (*primacy*) lidské bytosti zájmům společnosti nebo vědy**

= zásada občanského práva

čl. 2 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně

- **Lidská integrita**

1. duchovní
2. duševní
3. tělesná

SOUKROMÉ NEBO VEŘEJNÉ

- **Soukromé právo zdravotní**
viz soukromoprávní ochrana integrity lidské bytosti, soukromé zdravotní pojištění
- **Veřejné právo zdravotnické**
např. registrace zdravotnických zařízení, veřejné zdravotní pojištění

ZDRAVOTNÍ ZÁKROK

■ Souhlas se zákrokem

1. svobodný, *viz každý volný projev*
2. předchozí
3. odvolatelný
4. informovaný o účelu, povaze, důsledcích a rizicích

■ Právní ochrana člověka neschopného dát souhlas

- zákrok jen k jeho přímému prospěchu

*„Co je zde platný každý souhlas, když je dán
v neznalosti poměrů na onom světě.“*

*Herbert Vollmann, Svět, jaký by mohl být!
Stuttgart 1988, s. 65. Překl. anonym.*

ODBĚR ORGÁNU NEBO TKÁNĚ

- **Souhlas**
 - ✓ **písemně s ověřeným podpisem**
transplantač. zák. č. 285/02 Sb.
- **Národní registr osob nesouhlasících s posmrtným odběrem tkání a orgánů**

Národní registr osob nesouhlasících s posmrtným odběrem tkání a orgánů

Vyjádření o nesouhlasu s posmrtným odběrem tkání a orgánů

pro účely evidence nesouhlasících osob v registru

Formulář bude zpracován elektronicky. Vyplňte jej, prosím, pečlivě střechou nebo náčteným písmem podle zkráceného vývoje písma (formu pro účely účelů). Zastřihnutí pole přidržte křížem.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 A B C D E F G H I J K L M N O P Q R R S S T U U V W X Y Z Z

A: Údaje o osobě nesouhlasící s posmrtným odběrem tkání a orgánů

Příjmení (tiskem) _____ Jméno _____ Titul (t) _____ Rodné číslo _____

Ulice (t) _____ Číslo popisné (t) _____ Číslo orientační (t) _____ Poštovní (t) _____

Obec (t) _____ PSČ (t) _____ Datum narození (t) _____ muž žena

Místo narození (t) _____ Rodné příjmení (t) _____

B: Rozsah nesouhlasu s posmrtným odběrem tkání a orgánů

Nesouhlasím s posmrtným odběrem všech tkání a orgánů: ☐

Nesouhlasím s posmrtným odběrem těchto orgánů: srdce játra plíce ledviny tenké střevo slinivka břišní

Nesouhlasím s posmrtným odběrem těchto orgánů tkání: kosti oční srdeční cévní kůže vazy, šlachy, šlachy

Další upřesnění nesouhlasu s posmrtným odběrem tkání a orgánů: jiné _____

C: Zdařilý nesouhlas

Byl jsem nesouhlasím s posmrtným odběrem všech tkání a orgánů: ☐

C: Údaje o osobě nesouhlasící s posmrtným odběrem tkání a orgánů

Příjmení (tiskem) _____ Jméno _____ Titul (t) _____

Vtisk zákonného zástupce (oprávněného) k vydání nesouhlasu s posmrtným odběrem tkání a orgánů: _____

Číslo občanského průkazu: _____

D: Místo udání, čas a podpis osoby nesouhlasící s posmrtným odběrem tkání a orgánů

Souhlasím, aby Kancelářní úřad pro regionální zdravotnické informační systémy vešle a zpracovával vešle údaje. Souhlasím se sdělováním těchto údajů zdravotnickým zařízením a jsou oprávněnými ze účelů evidence registrace na osoby v národním registru osob nesouhlasících s posmrtným odběrem tkání a orgánů. Prohláším, že všechny údaje uvedené v tomto formuláři jsou pravdivé a úplné.

Podpis osoby uvedené v části A případně C _____

Podpis osoby uvedené v části B případně C _____

E: Stvoření elektronického záznamu v národním registru

Identifikace zdravotnického zařízení: _____

Sídlo zdravotnického zařízení - ulice _____ Číslo popisné _____ Číslo orientační _____

Obec _____ PSČ _____

Odstupující lékař - příjmení _____ Jméno _____ Titul _____

1. svědek - příjmení _____ Jméno _____ Titul _____

2. svědek - příjmení _____ Jméno _____ Titul _____

Souhlasím, aby Kancelářní úřad pro regionální zdravotnické informační systémy vešle a zpracovával o mě osobní údaje, zejména o tom, _____

Podpis a razítko odesílatele _____ podpis 1. svědka _____ podpis 2. svědka _____

6544344987

ZÁKAZ KLONOVÁNÍ LIDÍ

- **Zakázaný zákrok k vytvoření lidské bytosti,** která má společný jaderný soubor genů s jinou lidskou bytostí živou nebo mrtvou, Dodatkový protokol (1998)
- **Úmyslné vytvoření geneticky shodných lidských bytostí** (vedle přirozeného dělení embrya vedoucího k narození geneticky shodných dvojčat)
 - ✗ lidské důstojnosti
 - ☞ zneužití biologie a medicíny
- **Vynález způsobu klonování lidských bytostí vyloučen** z patentování, z. č. 206/00 Sb., o ochr. biotechnolog. vynálezů

4. LIDSKÁ DŮSTOJNOST

- **Zákaz diskriminace** (přímého nebo nepřímého znevýhodňování nebo zvýhodňování) z jiného než věcného důvodu, *např. rasového, náboženského, pohlaví aj.*

§ 16/2-3, § 17 zák. práce

- **Vyvratitelná domněnka dokázaného tvrzení** o diskriminaci v určitých věcech

§ 133a o. s. ř.

5. OSOBNÍ SVOBODA

1. **osobní svoboda**, *např. pojmenování, bydliště nebo sídla;
srv. privátní autonomii*
2. svoboda **svědomí**, *např. světonázorové hledání a sebeurčení*
3. **náboženská svoboda**
4. **politická svoboda**
5. **hospodářská svoboda**
6. **vědecká svoboda** aj.

6. SOUKROMÍ

- **Soukromý a rodinný život**
ostrá hranice mezi **soukromými** poměry
každého vč. poměrů **rodinných**
×
veřejnými poměry
- **Souhlas s odhalením soukromí**
- **Omezení zákonných licencí**

JUDIKATURA 1

Při střetu práva na informace a jejich šíření s právem na ochranu osobnosti a soukromého života, tedy základních práv stojících na stejné úrovni, je především věcí obecných soudů, aby s přihlédnutím k okolnostem každého případu zvážily, zda jednomu právu nebyla bezdůvodně dána přednost před právem druhým.

N 17/98 Sb. nál. a usn., sv. 10

JUDIKATURA 2

Jestliže mezi fyzickými osobami existují sociální, morální, citové a kulturní vztahy vytvořené v rámci jejího soukromého a rodinného života, může porušením práva na život jedné z nich dojít k neoprávněnému zásahu do práva na soukromí druhé z těchto osob.

Právo na soukromí totiž zahrnuje i právo fyzické osoby vytvořit a udržovat vztahy s jinými lidskými bytostmi, zejména v citové oblasti, aby tak fyzická osoba mohla rozvíjet a naplňovat vlastní osobnost.

Protiprávní narušení těchto vztahů ze strany jiného představuje neoprávněný zásah do práva na soukromý a rodinný život fyzické osoby.

KS Ostrava z 23. 1. 98, sp. zn. 23 C 52/96

JUDIKATURA 3

*Obchodní společnost nepožívá práva na soukromí
a není porušením práva na soukromí tajné filmování
na místě, kam má veřejnost volný přístup,
není-li filmovaná událost v žádném ohledu soukromá.*

Rozs. Queen's Bench Division, 9. 7. 1999

Práv. rozhl. 1999/12

7. OSOBNÍ TAJEMSTVÍ

■ Právně doktrinární definice

= veškeré skutečnosti **osobní povahy** související s dotyčnou osobou, které mají skutečnou nebo alespoň potenciální materiální či nemateriální **hodnotu**, nejsou běžně dostupné, mají být podle **vůle** dotyčného utajeny a dotyčný odpovídajícím způsobem jejich **utajení zajišťuje**.

■ Obdoba obchodního tajemství

§ 17 – 20 obch. z.

8.

ČEST

1. osobní
2. občanská
3. stavovská, *např. advokátní, akademická*
4. profesní
5. obchodní
6. vědecká
aj.

9. DOBRÁ POVĚST

■ Člověk nebo právnická osoba

1. osobní
2. občanská
3. stavovská
4. profesní
5. obchodní
6. umělecká
7. vědecká aj.

■ Věc

1. podniková (*goodwill*)
2. ochranné známky (dobré jméno) aj.

10. SVĚTONÁZOROVÉ SEBEURČENÍ

- Osobní zrání lidského ducha
- **Svoboda:**
 - a. svědomí
 - b. myšlení
 - c. vyznání

srv. informační sebeurčení

11. PROJEVY OSOBNÍ POVAHY

1. **písemnosti**, *např. podpis, osobní dopis, deník*
2. **podobizny**, *např. malířský portrét*
3. zvukové, obrazové nebo zvukově-obrazové **záznamy**, *např. záznam hlasu, záznam průmyslové televize nebo bezpečnostní kamery*

ČESKÉ POŠTOVNÍ ZNÁMKY 1996
CZECH POSTAGE STAMPS 1996
TSCHECHISCHE BRIEFMARKEN 1996
TIMBRES - POSTE TCHÈQUES 1996

5.10.

60. NAROZENINY PREZIDENTA ČESKÉ REPUBLIKY VÁCLAVA HAVLA

60TH BIRTHDAY OF THE PRESIDENT OF THE CZECH REPUBLIC VÁCLAV HAVEL

60. GEBURTSTAG VON PRÄSIDENT DER TSCHÉCHISCHEN REPUBLIK VÁCLAV HAVEL

60e ANNIVERSAIRE DU PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE TCHÈQUE VÁCLAV HAVEL

Výsledky dotazu Rešerše OZ (ÚPV, OHIM, WIPO)

Údaje byly získány dne 4.6.2006. Na základě dat ze dne (poslední aktualizace DB): ÚPV 3.6.2006 18:09 OHIM 22.5.2006 00:00 WIPO 1.6.2006 00:00.

2 z 2

Zdroj: ÚPV-ČR
 Číslo přihlášky: 194688
 Znění ochranné známky: Jan Becher
 Reprodukce:

Číslo zápisu: 262435
 Třída výrobků a služeb: 32, 33
 Obrazová třída: 27.5.11, 27.5.13, 27.5.25
 Datum podání přihlášky: 06.08.2003 CZ
 Datum práva přednosti: 06.08.2003 CZ
 Datum zveřejnění: 17.12.2003 CZ
 Datum zápisu: 23.03.2004 CZ
 Vlastník/Přihlašovatel: Jan Becher - Karlovarská Becherovka, a.s., T. G. Masaryka 57, Karlovy Vary, 36000, Česká republika
 Země původu: Česká republika
 Zástupce: JUDr. Karel Čermák, Čermák Hořejš Myslí a spol., Národní 32, Praha 1, 11000, Česká republika
 Stav řízení: Platný dokument
 Druh: Kombinovaná
 Získání rozlišovací způsobilosti: Ne
 Barevná: Ne
 Seznam výrobků a služeb: (32) nealkoholické nápoje; (33) alkoholické nápoje.

[Předchozí](#) [Zpět na hitlist](#)

Výsledky dotazu Rešerše OZ (ÚPV, OHIM, WIPO)

Údaje byly získány dne 4.6.2006. Na základě dat ze dne (poslední aktualizace DB): ÚPV 3.6.2006 18:09 OHIM 22.5.2006 00:00 WIPO 1.6.2006 00:00.

1 z 1

Zdroj:	ÚPV-ČR
Číslo přihlášky:	156524
Znění ochranné známky:	JOHANN BECHER
Číslo zápisu:	238297
Trždy výrobků a služeb:	33
Datum podání přihlášky:	16.06.2000 CZ
Datum práva přednosti:	16.06.2000 CZ
Datum zveřejnění:	15.08.2001 CZ
Datum zápisu:	23.11.2001 CZ
Vlastník/Přihlašovatel:	Jan Becher - Karlovarská becherovka, a.s., T.G. Masaryka 57, Karlovy Vary, 36000, Česká republika
Země původu:	Česká republika
Zástupce:	JUDr. Karel Čermák, Čermák Hofejiš Myslí a spol., Národní 32, Praha 1, 11000, Česká republika
Stav řízení:	Přátelný dokument
Druh:	Slovní
Získání rozlišovací způsobilosti:	Ne
Seznam výrobků a služeb:	(33) alkoholické nápoje.

[Zpět na hlavní stránku](#)

Výsledky dotazu Rešerše OZ (ÚPV, OHIM, WIPO)

Údaje byly získány dne 4.6.2006. Na základě dat ze dne (poslední aktualizace DB): ÚPV 3.6.2006 18:09 OHIM 22.5.2006 00:00 WIPO 1.6.2006 00:00.

1 z 1

Zdroj: ÚPV-ČR
Číslo přihlášky: 7204
Znění ochranné známky: JOHANN BECHER JB 1807 KARLSBAD
Reprodukce:

Číslo zápisu: 114108
Třídy výrobků a služeb: 33
Obrazové třídy: 5.3.17, 7.15.8, 25, 25.1.15, 25.1.17
Datum podání přihlášky: 18.05.1919 CZ
Datum práva přednosti: 18.05.1919 CZ
Datum zápisu: 18.05.1919 CZ
Vlastník/Přihlašovatel: Jan Becher - Karlovarská Becherovka, a.s., T.G.Masaryka 57, Karlovy Vary, 36076, Česká republika
Země původu: Česká republika
Zástupce: JUDr. Karel Čermák, Čermák Hořejš Myslí a spol., Národní 32, Praha 1, 11000, Česká republika
Stav řízení: Platný dokument
Druh: Kombinovaná
Získání rozlišovací způsobilosti: Ne
Barvová: Ano
Seznam výrobků a služeb: (33) likéry.

Zobrazit detail

OCHRANNÉ ZNÁMKY

ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Poslední aktualizace 1.5.2006 20:00.

Databáze obsahuje pouze platné ochranné známky přihlášené u Úřadu průmyslového vlastnictví.
Databáze obsahující další ochranné známky platné na území ČR (přihlášené u Světové organizace duševního vlastnictví) je zde.

Číslo přihlášky: **130517**
Znění ochranné známky: **Dominik Hašek**
Reprodukce:

Číslo zápisu: **217992**
Třída výrobků a služeb: 25, 28, 35, 41, 42

Seznam výrobků a služeb:

(25) oděvy, saka, kalhoty, svetry, košile, obleky, sukně, pláště, trička, kostýmy, cvičební úbory, oděvní doplňky, kravaty, motýlky, šály, rukavice, klobouky, čepice, ponožky, šle, spodní prádlo, kožešinové ozdoby oděvní, blůzy, barety, šátky, podkolenky, boty, turistické oděvy, pracovní oděvy, oděvy pro volný čas, zejména pro sport, jako dresy, trenýrky, teplákové soupravy, kombinézy a pod.; (28) hry, jako stolní hry, karetní hry, salonní hry všeho druhu, akční hry se střelbou do terče, hračky mechanické, hudební, fyzikální, včetně hraček pro domácí zvířata, tělocvičné a sportovní nářadí, sportovní potřeby, pokud nejsou zařazeny do jiných tříd jako skateboardy, brusle, míče všeho druhu, hole golfové, hokejové a pod., rybářské potřeby včetně návnad, nářadí pro zimní sporty, nářadí pro sportovní hry, výrobky plážové a koupací, šermířské sečné a bodné zbraně, vánoční ozdoby; (35) pořádání výstav k reklamním a obchodním účelům, činnost reklamní a inzertní, průzkum a analýzy trhů, rozmnožování dokumentů, distribuce zboží k reklamním účelům, aranžérství, marketing; (41) výchovná, zábavní, školící, sportovní a kulturní činnost, jako organizace společenských, sportovních, turistických, ekologických a kulturních akcí a slavností, pořádání táborů pro děti a mládež, pořádání školení, předškolní vzdělávání a doškolování, půjčování a rozšiřování knih, novin a časopisů, nakladatelská a vydavatelská činnost; (42) hostinské, restaurační a hotelové služby.

Obrazové třídy: 27.5.13
Datum podání: 27.02.1998
Datum práva přednosti: 27.02.1998
Datum zveřejnění: 17.02.1999
Datum zápisu: 27.05.1999

Kolektivní: Ne
Vlastník/Přihlašovatel: DOMINATOR s.r.o., Kundratka 17a, Praha 8 - Libeň, 18000, Česká republika
Země původu: CZ
Zástupce: Müller Václav, patentový zástupce, Filipova 2016, Praha 4, 14800
Stav řízení: Zapsaná ochranná známka
Druh: Slovní grafická
Barevná: Ne
Získání rozlišovací způsobilosti: Ne

UPOZORNĚNÍ

Tento výpis má pouze informativní charakter a údaje pro jeho vytvoření byly získány na síti Internet.
Domníváte-li se, že obsahuje chyby, obraťte se prosím na Úřad průmyslového vlastnictví.
Údaje byly získány na <http://www.upv.cz> dne 2.5.2006 10:39

Nápověda při problémech tisku češtiny

OCHRANNÉ ZNÁMKY

ÚŘAD PRŮMYSLOVÉHO VLASTNICTVÍ

Poslední aktualizace 1.5.2006 20:00.

Databáze obsahuje pouze platné ochranné známky přihlášené u Úřadu průmyslového vlastnictví.
Databáze obsahující další ochranné známky platné na území ČR (přihlášené u Světové organizace duševního vlastnictví) je zde.

Číslo přihlášky: 130520
Znění ochranné známky: 39 DOMINATOR Dominik Hašek
Reprodukce:

Číslo zápisu: 217380
Třídy výrobků a služeb: 25, 28, 35, 41, 42

Seznam výrobků a služeb: (25) oděvy, saka, kalhoty, svetry, košile, obleky, sukně, pláště, trička, kostýmy, cvičební úbory, oděvní doplňky, kravaty, motýlky, šály, rukavice, klobouky, čepice, ponožky, šle, spodní prádlo, kožešinové ozdoby oděvních, blůzy, barety, šátky, podkolenky, boty, turistické oděvy, pracovní oděvy, oděvy pro volný čas, zejména pro sport, jako dresy, trenýrky, teplákové soupravy, kombinézy a pod.; (28) hry, jako stolní hry, karetní hry, salonní hry všeho druhu, akční hry se střelbou do terče, hračky mechanické, hudební, fyzikální, včetně hraček pro domácí zvířata, tělocvičné a sportovní nářadí, sportovní potřeby, pokud nejsou zařazeny do jiných tříd jako skateboardy, brusle, míče všeho druhu, hole golfové, hokejové a pod., rybářské potřeby včetně návnad, nářadí pro zimní sporty, nářadí pro sportovní hry, výrobky plážové a koupací, šermířské sečné a bodné zbraně, vánoční ozdoby; (35) pořádání výstav k reklamním a obchodním účelům, činnost reklamní a inzertní, průzkum a analýzy trhů, rozmnožování dokumentů, distribuce zboží k reklamním účelům, aranžérství, marketing; (41) výchovná, zábavní, školící, sportovní a kulturní činnost, jako organizace společenských, sportovních, turistických, ekologických a kulturních akcí a slavností, pořádání táboráků pro děti a mládež, pořádání školení, předškolní vzdělávání a doškolování, půjčování a rozšiřování knih, novin a časopisů, nakladatelská a vydavatelská činnost; (42) hostinské, restaurační a hotelové služby.

Obrazové třídy: 21.3.7, 27.5.13, 27.5.17, 27.7.2, 27.7.11
Datum podání: 27.02.1998
Datum práva přednosti: 27.02.1998
Datum zveřejnění: 13.01.1999
Datum zápisu: 23.04.1999

Kolektivní: Ne
Vlastník/Příhlašovatel: DOMINATOR s.r.o., Kunderatka 17a, Praha 8 - Libeň, 18000, Česká republika
Země původu: CZ
Zástupce: Müller Václav, patentový zástupce, Filipova 2016, Praha 4, 14800
Stav řízení: Zapsaná ochranná známka
Druh: Kombinovaná
Barevná: Ne
Získání rozlišovací způsobilosti: Ne

UPOZORNĚNÍ

Tento výpis má pouze informativní charakter a údaje pro jeho vytvoření byly získány na síti Internet.

Domníváte-li se, že obsahuje chyby, obraťte se prosím na Úřad průmyslového vlastnictví.

Údaje byly získány na <http://www.upv.cz> dne 2.5.2006 10:39

Nápověda při problémech tisku češtiny

LIDÉ VEŘEJNÉHO NEBO OBECNÉHO ZÁJMU

■ Člověk veřejného zájmu

= člověk o své vůli
vykonávající
veřejný úřad nebo se
o něj ucházející

*např. soudce, notář, soudní
exekutor, státní zástupce,
policista, hejtman, starosta*

■ Člověk všeobecně známý

= člověk, který se stal
svým přičiněním nebo
z jiného důvodu po své
vůli, nebo proti své vůli
všeobecně známým
alespoň v určitých
kruzích

*např. advokát, umělec,
sportovec*

veřejný zájem
na výkonu **veřejného**
úřadu k **veřejnému**
blahu

Ize rozumně očekávat
zvláštní zájem
veřejnosti o jeho výkon
veřejného úřadu,
a to i skrze média

osobní zájem:
zvědavost nebo až
slídění po cizích
soukromých poměrech

Ize rozumně očekávat
zvláštní zájem
obecenstva o jeho
činnost,
a to i skrze média

KRITIKA

- Výkon svobody projevu i kritického
- Oprávněná kritika
 1. věcná *ad rem*
 2. pravdivá
 3. přiměřená obsahem i formou
- ✗ nešvar přemrštěného kriticismu

JUDIKATURA

Použití kritiky, ironizování, odsuzování a zavrhování jednání nebo činnosti fyzické osoby, opírající se o okolnosti, o nichž je sdělován nepravdivý údaj, představuje zpravidla citelný neoprávněný zásah do práva fyzické osoby na ochranu její osobnosti, přičemž tu jde o značnou intenzitu neoprávněného zásahu, který bude obvykle mít nepříznivé důsledky pro takto postiženou osobu co do jejího postavení v rodině a společnosti.

R 15/96

5. ČÁST

SVOLENÍ,
NEBO
ZÁKONNÉ LICENCE

POŘÍZENÍ NEBO POUŽITÍ

■ Předmět nakládání

1. písemnosti osobní povahy, *např. deník*
2. podobizny, *např. fotografický portrét*
3. zvukové, obrazové nebo zvukově-obrazové záznamy

týkající se:

1. člověka, *např. rodinný portrét*
2. jeho projevů osobní povahy, *např. záznam hlasu*

SVOLENÍ

- **Svolení** = právní titul (právní úkon) k:
 1. pořízení, *např. k vyfotografování*
 2. použití ideálního předmětu, *např. ke knižnímu vydání fotografického portrétu*

= neformální projev vůle
úplatně ✕ bezúplatně

- **Informovaný (kvalifikovaný) souhlas**

OMEZENÍ OSOBNOSTNÍHO PRÁVA

1. dobrovolné = odvolatelným souhlasem
2. zákonné = 3 zákonné licence
(omezení dovolená
zákonem)

ZÁKONNÉ LICENCE

■ Legálně dovolené zásahy

- výjimečná soukromoprávní norma **dovolující** cizí zásah do práva
- právním důvodem (titulem) zásahu je zákon (*ex lege*)
 - ☛ oprávněný zásah

■ Příkazy

1. bezúplatnost
2. účelovost
3. přiměřenost

DRUHY ZÁKONNÝCH LICENCÍ

1. **úřední na základě zákona, *např. k použití podobizny na občanský průkaz***
2. **zpravodajská, *např. k pořízení nebo použití pro zpravodajství***
3. **vědecká nebo umělecká, *např. obrazový záznam léčebného zákroku pro lékařský vědecký výzkum***

VÝKLAD ZÁKONNÝCH LICENCÍ

- **Zužující (omezující) výklad (restriktivní)**
- **Zákaz výkladu způsobem narušujícím běžný výkon práva a který by byl neospravedlnitelně na újmu oprávněným zájmům dotčené osoby**

VÝKON ZÁKONNÝCH LICENCÍ

- **Legální příkaz výkonu dovoleného zásahu do cizího práva v souladu s:**
 1. **dobrými mravy**
 2. **oprávněnými zájmy dotčeného**

§ 12/3 a § 3/1 o. z.

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

1. **svolení** dotčeného
2. **zákonné dovolení**, *viz zákonné licence podle o. z. nebo jiného zákona*
3. **výkon** zákonné povinnosti, *např. podle tr. ř.*
4. **upřednostněný výkon** jiného kolidujícího práva, svobody nebo veřejného dobra, *např. svobody projevu jiného člověka, veřejného zdraví všech lidí* ⇒ test

Test poměrnosti cíle a prostředku

verze 1

Prohlášení shody

Test poměrnosti cíle a prostředku odpovídá právním požadavkům, které vyplývají pro řešení střetu práv, svobod nebo obecných dober zejména z:

- a) *Mezinárodního paktu o občanských a politických právech*, vyhl. pod č. 120/1976 Sb., *Opčního protokolu*, vyhl. pod č. 169/1991 Sb., a *Druhého opčního protokolu týkajícího se zrušení trestu smrti*, vyhl. pod č. 100/2004 Sb. m. s.
- b) *Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech*, vyhl. pod č. 120/1976 Sb.
- c) *Úmluvy na ochranu lidských práv a základních svobod, ve znění protokolů č. 3, 5 a 8*, vyhl. pod č. 209/1992 Sb., *dodatkového protokolu a protokolů č. 2, 4, 6 a 7*, vyhl. pod č. 209/1992 Sb., a *protokolu č. 9*, vyhl. pod č. 41/1996 Sb.
- d) *Listiny základních práv a svobod*, vyhlášené jako součást ústavního pořádku České republiky pod č. 2/1993 Sb.
- e) *zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku*, ve znění pozdějších předpisů.

Test poměrnosti cíle a prostředku dále zásadně odpovídá právní argumentaci, obsažené v odůvodněních následujících právních rozhodnutí, a to v:

- a) *nález Ústavního soudu v Brně ze dne 12. 10. 1994*, sp. zn. Pl. ÚS 4/94, zveř. pod č. nál. 46 Sb. nál. a usn., sv. 2, vyhl. pod č. 214/1994 Sb., *ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení trestního řádu*
- b) *nález Ústavního soudu v Brně ze dne 9. 10. 1996*, sp. zn. Pl. ÚS 15/96, zveř. pod č. nál. 99 Sb. nál. a usn., sv. 6, vyhl. pod č. 280/1996 Sb., *ve věci návrhu na zrušení ustanovení zákona o vlastnictví bytů a ústavní stížnosti proti rozhodnutí Ministerstva obrany ve věci žádosti o souhlas s prodejem bytů ozbrojených složek*
- c) *nález Ústavního soudu v Brně ze dne 17. 2. 1999*, sp. zn. Pl. ÚS 16/98, zveř. pod č. nál. 25 Sb. nál. a usn., sv. 13, vyhl. pod č. 68/1999 Sb., *ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení zákona o státních zbraních*
- d) *nález Ústavního soudu v Brně ze dne 21. 3. 2002*, sp. zn. III. ÚS 256/01, zveř. pod č. nál. 37 Sb. nál. a usn., sv. 25, *ve věci ústavní stížnosti proti rozsudku Vrchního soudu v Praze v řízení o ochraně osobnosti*

Položená právní otázka

Pomocí testu má být zodpovězena následující právní otázka:

Tato otázka mi byla položena zadavatelem, jímž je:

Předložené podklady

Při posuzování zadané právní otázky jsem vycházel z následujících podkladů:

Podklady mi byly předloženy _____

Za svá jsem vzal skutková tvrzení, obsažená ve shora uvedených podkladech, o jejichž věrohodnosti jsem neměl pochyb, a bez nichž by nebylo lze učinit závěr o právní otázce.

Hlediska

Východiskem dosažení právního závěru mi byly následující skutečnosti (hlediska):

- a) skutkové okolnosti a jejich vzeti za své
- b) právní posouzení.

Použité metody

K zodpovězení právní otázky jsem použil, krom obecně uznávaných nebo právně přikázaných metod výkladu mezinárodních smluv, právních předpisů, právních úkonů nebo právních rozhodnutí, následující metody, vedoucí k dosažení právního závěru, a to:

- a) metodu uznání skutkových tvrzení
- b) metodu popisnou a roztržďovací
- c) logické metody odvození a rozboru
- d) metodu ústavní konformity
- e) metodu proporcionality
- f) metodu šetrnosti
- g) metodu vnímání újmy
- h) metodu celkového hodnocení.

1. Část popisná

- 1.1 Skutkový popis zásahu do práva, svobody nebo obecného dobra
- 1.2 Podřazení skutkového děje (zásahu) právní kvalifikaci
- 1.3 Popis zamýšleného cíle, sledovaného zásahem
- 1.4 Údaje o původci zásahu
- 1.5 Právní kvalifikace zasaženého práva, svobody nebo obecného dobra
- 1.6 Údaje o nositeli zasaženého práva, svobody anebo o poživatelích obecného dobra

2. Část rozborová

- 2.1 Spravedlivost cíle zásahu (legitimita cíle)
- 2.2 Spravedlivost důvodu dosažení cíle zásahu (legitimita důvodu)
- 2.3 Objektivní způsobilost zásahu dosáhnout zamýšleného cíle (dosažitelnost cíle)
- 2.4 Popis event. jiných způsobů (variant prostředků), jimiž bylo nebo by bylo

možno objektivně dosáhnout stejného nebo srovnatelného cíle (popis alternativních způsobů)

- 2.5 Věcná nebo právní možnost použití event. šetrnějšího způsobu
- 2.6 Spravedlivost způsobu zásahu [šetrnost (vhodnost) použitého prostředku zásahu, zvoleného z více event. možných prostředků při minimalizaci újmy či jiného záporného dopadu včetně popisu záporného dopadu (legitimita způsobu)]
- 2.7. Přiměřenost zásahu zamýšlenému cíli (přiměřenost v užším smyslu)

3. Část důkazní

- 3.1 Důkaz empirický (např. rozsah zásahu, následky aj. skutkové okolnosti případu)
- 3.2 Důkaz systémový (zhodnocení zařazení zasaženého práva, svobody nebo obecného dobra v právním řádu)
- 3.3 Důkaz kontextový (zvážení dalších záporných dopadů, k nimž by došlo upřednostněním jednoho práva, svobody nebo obecného dobra před jiným)
- 3.4 Důkaz hodnotový (zvážení podstaty, smyslu a významu střetnuvších se hodnot v obecně uznávané hierarchii hodnot)
- 3.5 Zhodnocení všech důkazů přiměřenosti zásahu k cíli, které jsou jednotlivě zhodnoceny výše, v jejich vzájemné souvislosti

4. Závěr

Upřednostnění výkonu / ochrany _____

před _____

bylo/bude / nebylo/nebude

ve výše popsaném případě právně možné.

Doložka

Prohlašuji na svou odbornou a stavovskou čest, že k výše uvedenému právnímu názoru jsem dospěl podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nezávisle na jiných osobách, pouze na základě výše uvedených podkladů, hledisek, metod a právních norem vyplývajících z citovaných pramenů.

Shora podaný závěr vyjadřuje právní názor posuzovatele, který je argumentačně podložen, jak je výše uvedeno.

Test poměrnosti cíle a prostředku, obsahující právní názor z něho vyplývající, je předložen bez rozporů.

Tento test obsahuje sedm číslovaných a v jednu listinu spojených stran bez příloh.

Posuzovatel:

V _____ dne _____

6. ČÁST

OSOBNÍ PRÁVO PRÁVNICKÝCH OSOB

TŘÍDĚNÍ

1. právo na název
2. právo na dobrou pověst (dobré jméno)
3. jiná práva v o. z. výslovně neuvedená
 - i. právo na právní život (existenci), *per analog.*
 - ii. právo na soukromí (vnitřní věci), *per analog.*

7. ČÁST

PROSADITELNOST PRÁVA

SOUKROMOPRÁVNÍ OCHRANNÉ REŽIMY

■ Soukromoprávní ochrana

1. osobnosti každého
2. osobnosti každého tvůrce
3. před zneužitím osobních údajů
4. před zneužitím svobody projevu
mediálním sdělením

SOUKROMÉ PRÁVO DELIKTNÍ

- **Právo deliktní** (právo odpovědnostní)
 1. soukromé, *viz soukromoprávní delikty*
 2. veřejné, *viz trestné činy, správní delikty*

- **Soukromé právo deliktní**
 1. závazky z deliktů, *např. ze škody*
 2. závazky z kvazideliktů,
např. z bezdůvodného obohacení

AKTIVNÍ A PASIVNÍ LEGITIMACE

■ Aktivní

1. postižený
2. po smrti postiženého:
 - i. manžel, partner
v registr. partnerství,
děti
 - ii. rodiče

■ Pasivní

1. delikvent
*např. vydavatel
nebo vysílatel jako
právnícká osoba
či novinář
ve svobodném
povolání nebo čtenář
anebo zaměstnanec
sám při vybočení
(excesu) z práce*

ZVLÁŠTNÍ SOUKROMOPRÁVNÍ NÁROKY

- **Nalézací soud KS**
 1. **zakazovací** (zdržovací, zápůrčí), negatorní; zdržet se *např. používání podobizny na reklamních letácích*
 2. **odstraňovací** (obnovovací), restituční; odstranit závadný stav *např. skoupením nebo jiným stažením zboží z trhu*

- 3. **zadostiučňovací** (satisfakční);
dát zadost morálně nebo peněžně
za způsobenou **nemajetkovou** újmu

- 4. **jiný nárok**
 - a. **informační**, *např. sdělit údaj o původu
neoprávněně zhotovené rozmnoženiny projevu
osobní povahy*
 - b. **určovací**, *viz uznání protiprávnosti zásahu*

- **Ochrana naléhavého právního zájmu**
 - ✗ ochrana subjektivního práva ⇐
 - ☛ určovací žaloba k OS s prokázáním právního zájmu a jeho naléhavosti

JUDIKATURA

Ochrany osobnosti ve smyslu ustanovení § 11 a násl.

o. z. lze se vedle žalob domáhajících se zdržení se neoprávněných zásahů do práva na ochranu osobnosti a vedle žalob na odstranění následků takových zásahů domáhat také např. žalobami o určení nepravdivosti zásahů tohoto druhu (zejména výroků slovních i písemných) nebo určení, že původce zásahu neoprávněně zasáhl do práva žalobce na ochranu osobnosti. V těchto případech není třeba prokazovat naléhavý právní zájem na takovém určení.

R 46/95

OBECNÉ SOUKROMOPRÁVNÍ NÁROKY

- **Nalézací soud (OS)**
 - 1. **předstižný** (preventivní)
zakročení před hrozící škodou
 - 2. **nahrazovací** (reparační)
náhrada způsobené majetkové škody
 - 3. **vydávací** (kondikční)
vydání bezdůvodného obohacení

NEMAJETKOVÁ ÚJMA

- **Újma**
 1. majetková (na věci nebo ušlém zisku)
 2. nemajetková, *např. na pověsti, na okruhu zákazníků*
- **Předpokladem alespoň reálná hrozba způsobení nemajetkové újmy**
 - ☛ **vystižení nemajetkové újmy**

- **Způsobení újmy jinému = skutečnost s právním následkem (právní skutečnost)**
- **Právní následek = deliktní závazek**
 1. **nahradit (reparovat) újmu majetkovou**
 2. **dát zadost (satisfakovat) za újmu nemajetkovou**

STUPŇOVANÉ ZADOSTIUČINĚNÍ

- **Morální, např.**
 1. omluva soukromá
 2. omluva veřejná
- **Peněžité, nestačí-li u lidí morální**
- **Výše zadostiučinění**
 1. závažnost újmy
 2. okolnosti zásahu
 - i. polehčující
 - ii. přitěžující

srv. § 40/e) aut. zák.

Nepoměrné obtíže se zjištěním výše nároku nebo nezjistitelná výše nároku

**úvaha soudu o určení výše nároku
(arbitrární určení výše)**

§ 136 o. s. ř.

JUDIKATURA 1

Při rozhodování o náhradě nemajetkové újmy (§ 13 odst. 2 o. z.) musí mít soud prokázáno, že tu jsou okolnosti dokládající, že v konkrétním případě nestačí žádosti učinění podle ustanovení § 13 odst. 1 o. z., a to zejména z hlediska intenzity, trvání a rozsahu nepříznivých následků vzniklých žalobci vzhledem na postavení žalobce v rodině a společnosti.

R 21/95

JUDIKATURA 2

Není vyloučeno, aby se dotčené pozůstalé osoby domáhaly další satisfakce podle ustanovení na ochranu osobnosti (§ 11 a násl. o. z.), jestliže jednorázové odškodnění pozůstalých při škodě na zdraví usmrcením podle § 444 odst. 3 o. z. není dostatečnou satisfakcí za vzniklou újmu na osobnostních právech.

Nál. ÚS z 4. 5. 05, sp. zn. Pl. ÚS 16/04, č. 265/05 Sb.; práv. věta aut.

SOUKROMOPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

- **Objektivní soukromoprávní odpovědnost za výsledek (za protiprávní stav)**
= bez ohledu na zavinění:
 - a. **úmyslné** přímé nebo nepřímé
 - b. **nedbalostní** vědomé nebo nevědomé
 - ➔ **pojistitelné hospodářské riziko**
- ✗ **zásadní předpoklad zavinění u majetkové škody** (subjektivní odpovědnostní princip)

VĚCNÁ PŘÍSLUŠNOST SOUDU

■ KS v civilních věcech

1. ochrany osobnosti
2. práva autorského a práv souvisejících s právem autorským a práva na vydání souvisícího bezdůvodného obohacení

■ KS v obchodních věcech

1. práv průmyslového vlastnictví a práva a na vydání souvisícího bezdůvodného obohacení
2. práva proti nekalé soutěži
3. práva na ochranu hospodářské soutěže
4. práva na název nebo dobrou pověst právnické osoby
5. práva k obchodní firmě

POSMRTNÁ OCHRANA PIETY

- **Zánik osobního práva smrtí**
- **Aktivní legitimace** ve věci práva na ochranu osobnosti a na ochranu ve věci mediální po smrti
 1. manžel, partner v registr. partnerství nebo děti, podpůrně
 2. rodiče
- ✗ *aktivní legitimace širšího okruhu osob blízkých podle a. z.*

NEPROMLČITELNOST PRÁVA

- **Nepromlčitelné absolutní osobní právo**
na ochranu osobnosti,
vybavené osobním nárokem na osobní
zadostiučinění, zrelativizované nepostupitelnou
pohledávkou postiženého vůči dlužníkovi
(původci zásahu) na osobní plnění
ve stupňované podobě morální až peněžní,
popř. obojí, bez štěpení zadostiučinění

×

- **Promlčitelná majetková práva**
vyjma práva vlastnického

JUDIKATURA

*Právo na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění
za neoprávněný zásah do práva na ochranu
osobnosti se nepromlčuje.*

*Rozs. NS z 25. 9. 03, sp. zn. 30 Cdo 1542/03,
Balák et al. C 2186, sv. 27, Soud. rozhl., 2004/2.*

8. ČÁST

PRÁVNÍ OCHRANA OSOBNÍCH ÚDAJŮ

OSOBNÍ ÚDAJE

- **Zvláštní soukromoprávní režim**
- **Souběh se soukromoprávní ochranou osobnosti a ochranou tiskovou**
- **Účelem právní ochrana před zneužitím**

z. č. 101/00 Sb., o ochr. osob. údajů

NÁROKY

■ Zvláštní soukromoprávní nároky

1. vysvětlovací ➡ ÚOOÚ
2. odstraňovací, *např. blokovací, opravný, doplňovací nebo likvidační aj.* ➡ ÚOOÚ
3. satisfakční u nemajetkové újmy ➡ soud

■ Obecné soukromoprávní nároky ➡ soud

1. předstižný u hrozby škody
2. nahrazovací u majetkové škody
3. vydávací u bezdůvodného obohacení

9. ČÁST

SOUKROMÉ PRÁVO MEDIÁLNÍ

PRÁVNÍ REŽIM

- **Zvláštní soukromoprávní ochranný režim**
 - ✗ vadnému mediálnímu sdělení
 - ✗ chybějícímu dodatečnému sdělení o výsledku trestního řízení
- **Souběh se soukromoprávní ochranou osobnosti a osobních údajů**

VADNÉ SKUTKOVÉ TVRZENÍ

■ Skutkové tvrzení

1. nepravdivé
2. neúplné
3. zkreslující

✗ cti, důstojnosti nebo soukromí člověka, jménu
nebo dobré pověsti právnické osoby

■ Soukromé právo na odpověď

- ☞ uvedení na pravou míru
- ☞ doplnění nebo zpřesnění neúplného nebo jinak pravdu zkreslujícího tvrzení

SDĚLENÍ O TRESTNÍM ŘÍZENÍ

- **Uveřejněné sdělení o pravomocně neskončeném řízení**
- ☛ **soukromé právo na dodatečné sdělení výsledku řízení:**
 1. forma rovnocenná
 2. rozsah přiměřený napadenému sdělení

VÝKON PRÁVA NA OCHRANU

1. písemná žádost do 30 dnů
 2. povinnost provozovatele uveřejnit odpověď nebo dodatečné sdělení do 8 dnů, a to **bez komentáře**
 - ✗ ➡ **žaloba na plnění do 15 dnů**
- **Zákonný zánik (prekluze) práva**
jeho nevykonáním v zákonné lhůtě

LITERATURA

Ciráč, Ochrana osobnosti v slovenskom občianskom práve. Bratislava 1994.

Knap/Švestka/Jehlička/Pavlík/Plečický, Ochrana osobnosti podle občanského práva. Praha 2004.⁴

Mates, Ochrana soukromí ve správním právu. Praha 2006.²

Telec, Přirozené právo osobnostní a jeho státní ochrana. Práv. rozhl. 2007/1.

JUDIKATURA

Doležílek (ed.), Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti. Praha 2002.

Sb. NS 1980/III-VII, VIII.

Sb. rozh. ve věcech zdravotních, příl.
Zdravotnictví a práva.

Foto:

Laurinská ul., Bratislava, Slovensko 2006

Hřensko, Čechy, Česko 2006

Amsterdam, Nizozemí 2006

Nedvězí, Čechy, Česko 2006

Sloní ostrov, Siamský záliv, Thajsko 2549 (2006)

Groningen, Nizozemí 2006

OBČANSKÉ PRÁVO

PRÁVO DĚDICKÉ

*Snímky slouží k orientaci posluchačů přednášek
a k činění si poznámek.
Nenahrazují přednášky, učebnice ani cvičebnice.*

verze 1

© Ivo Telec, 2006

TEMATICKÝ OBSAH

1. druhy právního nástupnictví
2. zásady, účel a právní povaha, z dějin, zdroje práva dědického
3. autonomie vůle v dědickém právu
4. dědické nástupnictví; dědění ze závěti nebo ze zákona
5. závěť, závětní nadace nebo nadační fond

6. notář, správce dědictví a správce vkladu, vykonavatel závěti
7. řízení o dědictví, daň dědická

1. ČÁST

PRÁVNÍ NÁSTUPNICTVÍ VŠEOBECNĚ

PRÁVO NÁSTUPNICKÉ

1. **právo dědické**
2. **jiné právo nástupnické**

např. nástupnické právo právnických osob, nástupnické právo státu k pozůstalosti bez dědice aj.

DRUHY PRÁVNÍHO NÁSTUPNICTVÍ

- **Všeobecné** (univerzální sukcese)
 1. dědický přechod
 2. prodej podniku
 3. splynutí nebo sloučení právnických osob

- **V případě jednotlivého práva nebo dluhu** (singulární sukcese)
 1. přechod nájemního práva k bytu (nedružstevnímu)
 2. postoupení licence
 3. postoupení pohledávky
 4. převzetí dluhu

PRÁVNÍ NÁSTUPNICTVÍ PODLE OSOB

1. **právní nástupnictví člověka jednotné**
2. **právní nástupnictví právnické osoby
zásadně jednotné s výjimkami**
pro některé druhy právnických osob
např. pro nadace

SINGULÁRNÍ NÁSTUPNICTVÍ V PŘÍPADĚ SMRTI

- **Přechody majetkových práv mimo univerzální (dědickou) sukcesí na zvláštní nástupce**
 - 1. nájemní právo k nedružstevnímu bytu
 - 2. pohledávka na pojistné plnění z pojištění osob
 - 3. pohledávka z pracovněprávního titulu
 - 4. pohledávka z nemocenského pojištění
 - 5. pohledávka ze sociálního zabezpečení

PRÁVNÍ NÁSTUPNICTVÍ ČLOVĚKA

- **Právní důsledky lidské smrti**
 1. **zánik** práva osobnostního aj. **osobních** práv a závazků, *např. práva na bolestné*
 2. **zánik** věcného práva z věcného břemene, **vázaného** na určitou oprávněnou osobu
 3. **zánik** věcného předkupního práva, **vázaného** na určitou oprávněnou osobu

- 4. přechod majetkových práv na právní nástupce (sukcesory) zemřelého**
 - i. univerzální sukcese (dědické nástupnictví)**
 - ii. singulární sukcese (jiné nástupnictví na jiný okruh nástupců nežli dědiců)**

2. ČÁST

PRÁVO DĚDICKÉ

ÚČEL A PRÁVNÍ POVAHA

- Účelem všeobecné právní nástupnictví dědice do majetkových práv a závazků zemřelého
- Přechod pozůstalostních aktiv a pasiv v celistvosti (univerzálně), jako celek, nikoli kusově (singulárně), na dědice

ZÁSADY

1. **zásada privátní autonomie**
srv. právní princip svobodné vůle
- ✓ **zásada osobní testovací volnosti**
- ✓ **zásada nevnučení dědictví**
2. **zásada individualizace dědictví**
 - ✗ kolektivizace dědictví kmeni, obci, státu
 - ✗ familiarizace dědictví mezi pokrevními příbuznými a manželem
 - o. z.: právo potomka na dědický podíl, odejmutelné pouze vyděděním

PRÁVNÍ POVAHA

- **Absolutní subjektivní majetkové právo**
(oprávnění) člověka nebo právnické osoby (dědice)
na dědictví
 - ✓ působí *erga omnes*
 - ✓ přechází na dědice zemřelého původního dědice
(transmise dědictví)

- **V objektivním pojmovém významu**
část práva nástupnického = část souboru právních
norem vyplývajících ze zdroje práva, *např. z předpisu*

Z DĚJIN

■ ABGB 1811

české země Československa před 1951

- zůstavitelovou smrtí vzniklo právo na ležící pozůstalost (*hereditas iacens*), které se nabízelo dědici
- dědická přihláška
- odevzdání (adice) pozůstalosti dědici soudem formou odevzdací listiny ke dni právní moci rozhodnutí

ZDROJE

1. čl. 11/1 LZPS: „dědění se zaručuje“
2. § 460 - 487, 873 o. z.
3. § 17 - 18 z. č. 97/63 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním
4. z. č. 227/98 Sb., o nadacích a nadačních fondech
5. o. s. ř., not. ř.
6. z. č. 357/92 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí
7. nř. č. 258/95 Sb., kterým se provádí o. z.
8. vyhl. č. 196/01 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví

AUTONOMIE VŮLE V PRÁVU DĚDICKÉM

- **Právní princip svobody vůle**
 - ☛ soukromoprávní zásada **privátní** autonomie
- 1. **Zůstavitelova svoboda povolání nebo vyloučení dědice**
 - i. poslední pořízení (pořízení závěti)
 - ii. vydědění
 - iii. odpuštění zavrženíhodného jednání
- 2. **Zůstavitelova svoboda nakládání s majetkem**
 - i. povolání správce dědictví
 - ii. založení nadace nebo nadačního fondu
 - iii. příkaz k započtení na podíl závětního dědice

- 3. Dědicova svoboda přijmout nebo odmítnout dědictví**
- 4. Svoboda dědiců sjednat dohody mezi sebou nebo s věřiteli zůstavitele**

⇐ EXKURS O PŘÍKAZU V PRÁVU SOUKROMÉM

- **Příkazy vyplývající ze smlouvy**
např. z příkazní, srv. příkaz klienta advokátovi, z pracovní, ze smlouvy o obchodním zastoupení aj.
- **Příkazy bezesmluvní (soukromoprávně netypické)** **× vůli příkazníka**
 1. příkaz zůstavitele k započtení na dědický podíl závětního dědice
 2. jiný příkaz, *např. u darování*

DĚDICKÉ NÁSTUPNICTVÍ

■ Solidární právní důsledky

- ☞ více dědiců nabývá celek dědictví
v poměru svých podílů
- ☞ společně a nerozdílně dědici zavázáni
věřitelům zůstavitele za přešlé dluhy
- ✗ o. z.: každý dědic odpovídá za dluhy
dědictví jen do výše nabytého dědictví
podle poměru svého podílu

DĚDICKÉ NÁHRADNICTVÍ

■ Náhradnictví závětního dědice

1. obecné náhradnictví (vulgární substituce)

= povolání náhradního závětního dědice
pro případ předemření původního závětního
dědice

2. svěrenské náhradnictví (fideikomisární substituce)

✗ o. z.

= závětní dědic (*institut*) nesmí věc zcizit
a po jeho smrti případně náhradnímu závětnímu
dědici (*substitutu*), např. u rodového majetku

OSOBY

- **Zůstavitel** = právní předchůdce
 - ✓ pořizovatel závěti, vydědění, správcovství
- **Dědic** = všeobecný právní nástupce
i do dluhů, *alter ego* zůstavitele
- **Odkazovník** (legatář) = singulární právní
nástupce jen pro
**jednotlivě určená
aktiva (bez dluhů)**

PŘEDPOKLADY DĚDICKÉHO NÁSTUPNICTVÍ

1. biologická smrt zůstavitele
2. existence dědictví
 - ✗ majetek nepatrné hodnoty
3. bytí vč. početí nebo založení dědice

např. početí nascitura, závětní založení nadace nebo nadačního fondu, jiné založení dosud nevzniklé právnické osoby; člověk i nesvéprávný

 - ✗ odúmrt' státu
4. dědický titul dědice
5. přijetí nebo odmítnutí dědictví dědicem
 - ✗ odúmrt' státu

SMRT JAKO PRÁVNÍ UDÁLOST

- **Smrt** = událost v lidském životě, jež je právně významnou skutečností působící **zánik právní subjektivity** člověka (způsobivosti mít práva a povinnosti)
- **Deklaratorní právní osvědčení smrti**
 1. zápis smrti v knize úmrtí matriční knihy, vedené MÚ ⇒ úmrtní list
 2. rozsudek o prohlášení za mrtvého

POZŮSTALOST A DĚDICTVÍ

■ Pozůstalost (*hereditas, Nachlass*)

⇐ osoba zůstavitele
= **jmění** (soubor aktiv
a pasiv) zanechané
zůstavitelem

- ✓ přechází děděním **nebo**
jinak
*např. odúmrtí,
přechodem práva nájmu
nedružstevního bytu*

■ Dědictví (*Erbschaft*)

⇐ osoba dědice
= event. **děditelná část
pozůstalosti**

- ✗ odúmrt' státu
- ✗ vydání majetku
nepatrné hodnoty
obstaravateli pohřbu

- **Pozůstalost
způsobilá
ke zdědění**

- **Pozůstalost
nezpůsobilá
ke zdědění**

*např. majetek
nepatrné hodnoty
vydaný obstaravateli
pohřbu bez ohledu
na to, byl-li by
dědicem*

PŘEDMĚT PRÁVA DĚDICKÉHO

- **Dědictví** (aktiva a pasiva)
 - = zanechané (zůstavené) **jmění** způsobilé dědického přechodu *mortis causa*,
ocenitelné cenou obvyklou (obecnou)
*např. pozemek, podnik, obchodní podíl,
patent, dluhy*
- **Majetek** (aktiva)
 1. **hmotný**
 2. **nehmotný**, *např. majetková práva aj.
majetkové hodnoty, např. ochranná známka*

NENÍ PŘEDMĚT PRÁVA DĚDICKÉHO

✗ singulární sukcese, např.:

- **Odkaz** (*legatum*), např. sbírka fotografií odkázaná městskému muzeu v rodišti
- **Odkazovník** (*legatář*) neodpovídá za dluhy zůstavitele

✗ o. z.

OKAMŽIK NABYTÍ DĚDICTVÍ

■ Smrtí zůstavitele

ipso iure s právem dědictví odmítnout

- ✗ soudním odevzdáním ležící pozůstalosti dědicům (adiční zásada), ABGB
- ✗ přijetím dědictví se zpětnými účinky, C. c. aj.

■ Nabytí dědictví podle práva platného v době smrti zůstavitele ➡ i podle již zrušených předpisů

OSOBY

- **Nezpůsobilý
závětní dědic**

podíl případně
zákonnému dědici

- **Nezpůsobilý
zákonný dědic**

povolání jeho potomci

PŘEKÁŽKY VZNIKU DĚDICKÉHO PRÁVA

1. Zákonná překážka dědické způsobilosti

✓ **objektivní dědická nezpůsobilost** s důvody:

a. úmyslný trestný čin **×** zůstaviteli
např. útisk aj. jeho manželu
jeho dětem
jeho rodičům

b. zavrženíhodné jednání proti projevu poslední vůle, *např. nátlak, zábrana, potlačení, podvržení, zfalšování*

× zůstavitelovo odpuštění

2. volní překážka dle vůle zůstavitele
= vydědění potomka zůstavitelem

DRUHY POŘÍZENÍ PRO PŘÍPAD SMRTI

■ O. z.:

1. závěť, vydědění, správcovství

■ X o. z.:

1. společná závěť, *např. manželů*
2. odkaz
3. dědická smlouva manželů

DĚDICKÉ TITULY

- **Právní důvody nabytí práva dědit**
 1. **zavět'** (testamentární posloupnost)
 2. **podpůrně zákon** (intestátní posloupnost)
 3. **zavět'** a **podpůrně**, ve zbytku, **zákon**

PRÁVO ODMÍTNOUT DĚDICTVÍ

- Výraz dědické autonomie vůle
- Forma
 1. prohlášení ústní u soudu
 2. prohlášení písemné zaslané soudu
 - ☛ nastupuje dědické právo potomka
- Zvláštní plná moc zástupce i advokáta obsahem výslovné oprávnění zástupce

JUDIKATURA

Dovolal-li se potomek relativní neplatnosti závěti (§ 479 o. z.) dal tím najevo, že chce dědit, a proto již nemůže dědictví odmítnout (§ 465 o. z.).

KS v Brně 18 Co 324/95, Ad notam, 1996/3.

3. ČÁST

ZÁVĚTNÍ NEBO ZÁKONNÝ DĚDIC,
VYDĚDĚNEC
A SPRÁVCE DĚDICTVÍ

PRÁVNÍ POVAHA ZÁVĚTI

- **Formální, jednostranný, odvolatelný osobní projev vůle** člověka staršího 15 let, kterému dědici má připadnout pozůstalost nebo její část (svobodná volba dědice)
 - ✗ listina o závěti
- 1. prostá listina (soukromá listina)
- 2. právně kvalifikovaná listina (notářský zápis), (veřejná listina)
- **Osobní právní jednání bez zastoupení**

FORMA

■ Vždy písemná forma

1. soukromá listina
2. soukromá listina se svědky
nebo se svědky a předčitatelem
3. veřejná listina notářským zápisem

- **Nucená forma notářského zápisu**
 1. závěť nezletilého staršího 15 let
 2. závěť nevidomého a neslyšícího
negramotného
alt. 3 svědci

DRUHY ZÁVĚTÍ

1. **závěť vlastnoruční (holografní)**
psána i podepsána ✕ neplatnost
2. **závěť cizí rukou nebo na počítači ap.**
(allografní)
 - i. závěť se svědky svéprávnými a závětí nepovoláním k dědictví, sepsaná *např. advokátem*
 - ii. závěť s předčitatelem

JUDIKATURA 1

*Podepsal-li zůstavitel závět' alespoň svým příjmením,
je tím splněna náležitost podpisu závěti podle ustanovení
§ 476 odst. 2 o. z., pokud o totožnosti podpisu
zůstavitele nejsou žádné pochybnosti.*

R 51/84

JUDIKATURA 2

Svědkiem ve smyslu ustanovení § 476b o. z. je jen taková osoba, která je touto funkcí předem pověřena a je s tímto pověřením srozuměna; není tedy tímto svědkem při pořizování závěti ten, kdo byl tomuto úkonu jen náhodně přítomen.

R 59/98

OBSAH ZÁVĚTI

■ Podstatná náležitost

1. povolání dědice k celému nebo k části majetku, *např. jen k nakladatelskému podniku*

■ Pravidelná nebo nahodilá náležitost

1. povolání náhradního dědice pro případ předemření původního dědice
2. příkaz k započtení na podíl závětního dědice
3. zřízení věcného břemene na nemovitosti
4. založení nadace nebo nadačního fondu

- **Závětní podmínka bez právní ochrany**
*např. podmínka péče o ostatní pozůstalé,
péče o rodný dům, o hrob, podmínka
dostudování aj.*
 - ✗ závěť je platná, ale v této části
bez právních důsledků (**závazek
morální** bez právního vynucení
s postihem morálním odsudkem)

Z porřízení závěti **nevyplyývá zdržovací závazek** pořizovatele nenakládat se svým majetkem určeným v závěti

- ☛ rozhodný stav vlastnictví v **době smrti**

JUDIKATURA

K posouzení skutečné vůle pisatele závěti, jsou-li o ní pochybnosti, je třeba zjišťovat vedle znění textu listiny (slovního výkladu) všechny okolnosti, za nichž byl projev vůle o ustanovení závětních dědiců učiněn a z nichž lze dovodit skutečnou vůli zůstavitele. Okolnosti případu jsou skutečnostmi existujícími vně vlastního projevu vůle, a to i tehdy, když je předeepsána písemná forma.

Není napravováním neurčitosti projevu vůle, jestliže projev je vykládán se zřetelem k okolnostem případu.

NS ČSR 4 Cz 61/86, Bull. NS 1987/2.

ZÁVĚTNÍ ZALOŽENÍ PRÁVNICKÉ OSOBY

1. nadace
 2. nadační fond
- **Zápis do nadačního rejstříku až po smrti zůstavitele**
 - ✓ navrhovatelem zápisu vykonavatel závěti
 - ☛ vznik právnické osoby

z. č. 227/98 Sb. o nad. a nad. fondech

- *Nadace „Nadání Josefa, Zdeňky a Marie Hlávkových“, založena 1904 závětí J. Hlávky*

← ZÁVĚTNÍ NADACE NEBO ZÁVĚTNÍ NADAČNÍ FOND

■ Obsahové náležitosti závěti

1. **název**
2. **účel** ve shodě s obecně prospěšným cílem
3. výše nebo hodnota **vkladu** zůstavitele
4. pravidlo pro **omezení nákladů** nebo určení jeho stanovení statutem vydaným správní radou až po smrti
5. náležitosti **nadačních příspěvků** nebo určení jejich stanovení statutem vydaným správní radou až po smrti
6. **vykonavatel závěti**, který provede úkony související se vznikem
7. event. **jmenování členů orgánů**; jinak jmenuje vykonavatel až po smrti

ZRUŠENÍ ZÁVĚTI

1. **závětí pozdější**, pakliže závěti **nemohou** obstát vedle sebe pro **obsahové vyloučení**
 - ➡ zásada pozdější závěť samočinně neruší závěť předchozí
2. **odvoláním závěti** v písemné formě jako u porřízení závěti
3. **zničením listiny** o závěti = projev vůle
 - ✗ zničení závěti omylem

VEŘEJNOPRÁVNÍ EVIDENCE ZÁVĚTÍ

- **Notářská komora ČR v Praze** not. ř.
neveřejný seznam v elektronické podobě

- **Evidenční právní význam**
- **Dobrovolná veřejnoprávní evidence**
 1. závěti
 2. listiny o vydědění
 3. listiny o správcovství
 4. listiny o odvolání ↑

VZOR ZÁVĚTI

Pro případ své smrti pořizuji se svým majetkem takto:

1. vozidlo Bona Lux 456, státní poznávací značky 4 B 2 2851, jakož i zaknihované cenné papíry zdědí (...).
2. ve zbytku povolávám za dědice (...) a pokud by předemřel, povolávám jako náhradního dědice (...).

V (...) dne (...)

(...)

PRÁVO DĚDICKÉ MEZINÁRODNÍ

- **Hraniční určovatel** právních poměrů dědických s cizím prvkem
- ✓ **státní příslušnost** zůstavitele nebo pořizovatele pro případ smrti
 - ☛ rozhodný právní řád
- **Formální náležitosti** pořízení pro případ smrti
- ✓ stačí právní řád území pořízení

PŘÍKLAD

Účastník zájezdu, *Josef Novotný*, **český státní příslušník**, vlastnoručně sepsal závět' na dovolené v Nizozemí, ve Scheveningenu, v pobřežní části Haagu, na pobřeží Severního moře.

Závět' se řídí **českým** právním řádem, ač byla napsána v cizině.

Pro její formu však **stačí forma** podle **nizozemského** práva.

OKRUH ZÁKONNÝCH DĚDICŮ

- 1. příbuzní v přímé linii**
 - i. potomci (descendenti) pokrevní i osvojení
 - ii. předci (ascendenti) pokrevní i osvojitelé
- 2. příbuzní v pobočné linii**
 - i. linie 1. stupně: sourozenci plnorodí i polorodí
 - ii. linie 2. stupně: synovci, neteře
 - iii. linie 3. stupně: strýcové, tety
- 3. manžel nebo partner stej. pohl. v reg. part.**
- 4. spolužijící osoby (druh nebo družka aj.)**

POMĚRY ZÁKONNÝCH DĚDICŮ

■ Osobní poměry k zůstaviteli

1. příbuzenský poměr
2. rodinný poměr manželský
3. registrovaný poměr partnerský stejnopohlavní
4. jiný osobní poměr, *např. druha a družky*

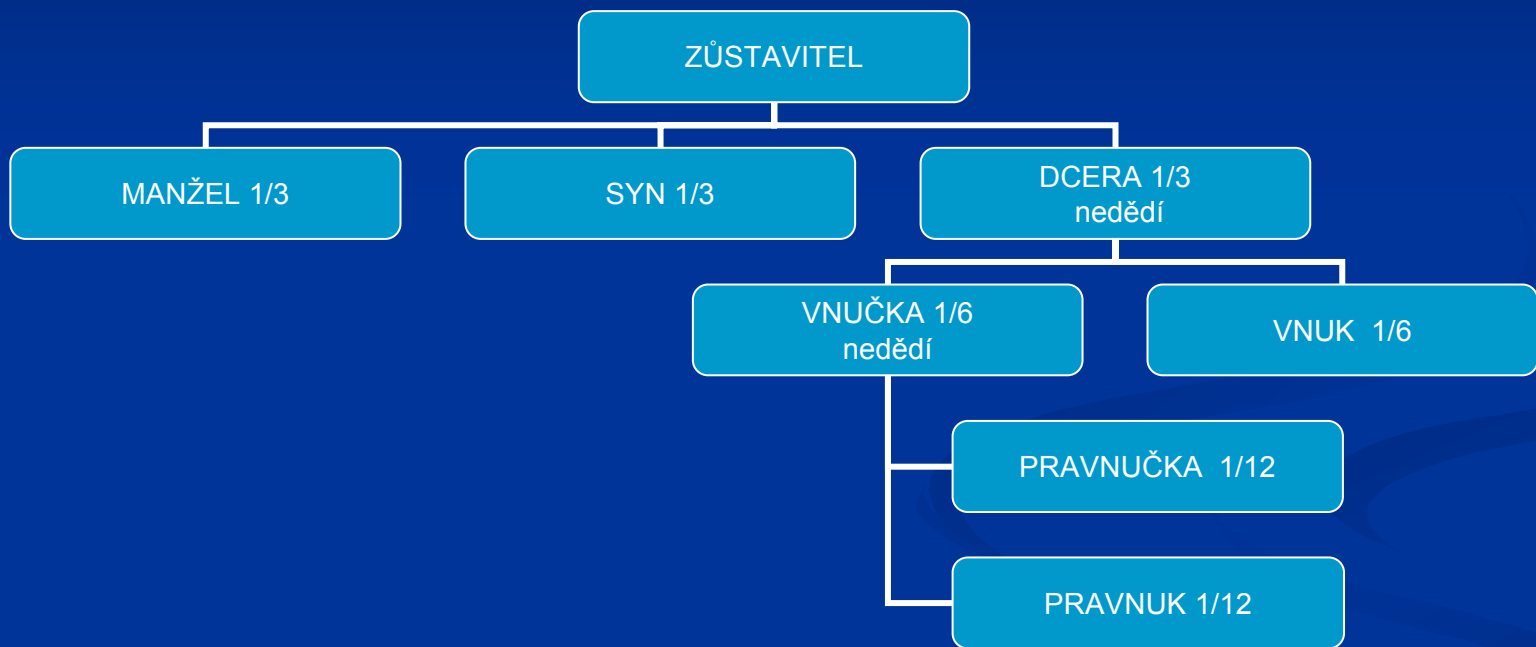
■ Soustavy

1. soustava pokrevního, popř. osvojeného příbuzenství (parentela)
2. jiné uspořádání

1. DĚDICKÁ SKUPINA rovným dílem dědí:

- děti
 - bez rozdílu původu
 - bez rozdílu věku
 - právo reprezentace potomků bez omezení
 - ✗ přírůstek podílu (akrescence)
- manžel nebo partner v reg. part. stejnopohl.
 - není nepominutelný dědic
 - není výlučný dědic v 1. skupině

příklad ⇒

2. DĚDICKÁ SKUPINA

nedědí-li potomci, dědí rovným dílem:

- rodiče
 - osoby spolužijící
- = osoby, které 1 rok před smrtí zůstavitele žily v jeho společné domácnosti a
- a. pečovali o domácnost
např. družka,
nebo
 - b. byli odkázáni výživou
na zůstavitele
- manžel
nebo part. v reg. part. stejnopohl.
 - minimálně však $\frac{1}{2}$
 - může být výlučným dědicem

příklad ⇒

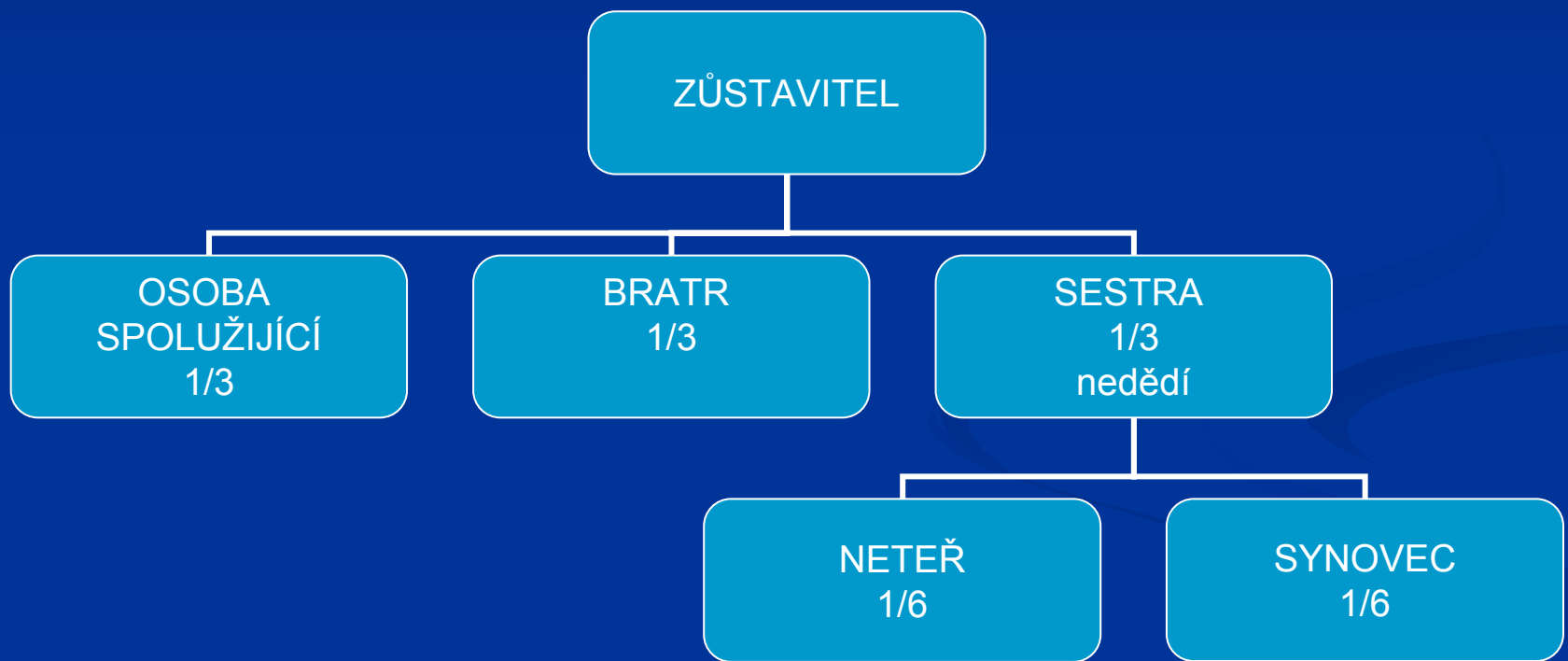
3. DĚDICKÁ SKUPINA

nedědí-li manžel ani rodiče, dědí rovným dílem:

- sourozenci
 - právo reprezentace:
↓
synovci a neteře

- osoby spolužijící
= osoby, které 1 rok před smrtí
zůstavitele žily v jeho
společné domácnosti a
 - a. pečovali o domácnost
nebo
 - b. byli odkázáni výživou
na zůstavitele

příklad ⇨

JUDIKATURA

Pojem společné domácnosti ve smyslu § 474 odst. 1 o. z. je nutno vykládat tak, že zpravidla předpokládá společné bydlení.

Doba jednoho roku se počítá zpět ode dne úmrtí zůstavitele.

R 12/68

4. DĚDICKÁ SKUPINA

nedědí-li dědic ve 3. skupině,
dědí rovným dílem:

- prarodiče ze strany matky i otce
- právo reprezentace:

děti prarodičů = strýcové, tety

příklad ⇒

DĚDICKÉ PRÁVO POTOMKA

- **Potomek** = nepominutelný dědic 😊
- 1. **nezletilý nevyděděný potomek**
 - ☞ min. tolik, kolik činí dědický podíl ze zákona
- 2. **zletilý nevyděděný potomek**
 - ☞ min. $\frac{1}{2}$ dědického podílu ze zákona

DĚDICKÉ PRÁVO MANŽELA

- Výhradní dědic jen ze závěti
- **Není nepominutelný dědic** ☹
- **Společný zákonný dědic** v 1. skupině nebo se zvýhodněním min. $\frac{1}{2}$ ve 2. skupině, i kdyby nežil ve společné domácnosti se zůstavitelem

×

- **Oprávněný z titulu práva manželského** ke své části smrtí zaniklého společného jmění manželů, pokud existovalo ke dni úmrtí

MANŽELSKÉ A DĚDICKÉ PRÁVO MANŽELA

- **Smrt manžela** ➔ **zánik manželství a zánik SJM**
- **Manželské právo pozůstalého manžela**
na vypořádací podíl na zaniklém SJM
↓
vypořádání zaniklého SJM
 - ✓ zůstavený vypořádací podíl zemřelého manžela
součástí pozůstalosti
- **Dědické právo pozůstalého manžela**
k dědictví vč. zůstavenému vypořádacímu
podílu zemřelého manžela na zaniklém SJM

PRÁVO STÁTU

- **Stát právním nástupcem zůstavitele:**
 1. dědic ze závěti
 2. nabyvatel odúmrti
- ✓ **odúmrt' = nedědický pojem nástupnického práva státu (*caducum*)**
- ✓ **zákonný nabývací titul státu k pozůstalosti bez dědice (jmění bez pána)**

- **Hospodaření s majetkem státu**
Úřad pro zast. st. ve věcech majet.
- **Výkon majetkových práv autorských
a majetkových práv výkonných
umělců vlastním jménem**
 1. Státní fond kultury ČR
 2. Státní fond ČR pro podporu a rozvoj
české kinematografie

§ 26/2, 74 a. z.

Založení příslušnosti určité organizační složky státu

- ☛ výslovné označení, *např. v závěti: „Česká republika – Ministerstvo kultury“*

✗ není-li, ☛ ÚZSVM

VYDĚDĚNÍ POTOMKA

- **Zákonné důvody** (skutkové podstaty):
 1. v rozporu s dobrými mravy **neposkytnutí** potřebné **pomoci** v nemoci, ve stáří aj.
 2. trvalé **neprojevování** opravdového zájmu
 3. **odsouzení pro úmyslný** trestný čin
k odnětí svobody min. 1 rok
 4. trvalé vedení **nezřízeného** života

PŘÍKLAD 1:

Ponechání na holičkách

Syn se snachou zanechali nevyléčitelně nemocného ovdovělého a bezmocného otce a tchána v domku na samotě, odkázaného jen na pomoc vzdálených sousedů. Stav otce vyžadoval denní péči.

Tvrdili, že otci stačí důchod a sociální dávky s tím, že oni sami mají tři děti, které chtějí zaopatřit, a že podnikání je stojí peníze. Volný pokoj ve svém domě ponechávali pro hosty. Otec syna vydědil.

PŘÍKLAD 2:

Nezřízenec

Syn vrcholného manažera již více než 15 let utrácí svůj majetek včetně toho, co dříve dostával na výživném, za alkohol a za pitky s kamarády do němoty na veřejnosti.

V opilosti ničí cizí věci, přičemž tím budí veřejné pohoršení, a nehradí způsobené škody.

Dvakrát již kvůli tomu přišel o zaměstnání.
Otec syna vydědil.

- **Právo zůstavitele rozšířit** důsledky vydědění i na děti vyděděného potomka a na jejich potomky v celé linii
- **Skutkové podstaty vydědění** ⇐
 - ☛ protidůkaz vyděděného potomka

■ Zánik vydědění

1. odvoláním
2. zničením listiny o vydědění = volní projev
 ✗ např. omylem
3. povoláním vyděděného za závětního dědice

JUDIKATURA 1

Jestliže potomek trvale neprojevuje o zůstavitele zájem proto, že zůstavitel neprojevoval zájem o potomka, nelze bez dalšího dovodit, že by neprojevení tohoto zájmu potomkem mohlo být důvodem k jeho vydědění.

R 23/98.

JUDIKATURA 2

Pro posouzení důvodů vydědění podle ustanovení § 469 odst. 1 písm. b) o. z. je třeba rovněž zjišťovat, zda potomek zůstavitele měl reálnou možnost o zůstavitele projevit opravdový zájem, který by jako potomek měl projevit, tj. zda zůstavitel měl sám zájem se s dítětem stýkat a udržovat s ním běžné příbuzenské vztahy.

R 23/98.

SPRÁVCE DĚDICTVÍ

- **Člověk nebo právnická osoba i stát**
až do skončení projednání dědictví soudem
 1. stanoven zůstavitelem
 2. stanoven rozhodnutím soudu
- **Svěření zůstaveného majetku správci**
 - ☛ výkon práv, jež příslušela zůstaviteli, vlastním jménem správce

PŘEDMĚT SPRÁVY

1. **veškerý** majetek spadající do dědictví
2. **část** majetku
 - i. podnik, *např. nakladatelství*
 - ii. nemovitost, *např. nájemní dům*
 - iii. jiná část, *např. zvířata*

■ Obvyklé hospodaření

✗ úkony nad obvyklé hospodaření,
*např. prodej spravované cestovní
kanceláře*

- ☞ souhlas dědiců
- ☞ svolení soudu

- **Průběžné zprávy a konečná zpráva správce o své činnosti**
- **Odměnu a náhradu výdajů hradí dědic dle usnesení soudu;
u předluženého dědictví hradí stát**

4. ČÁST

POTVRZENÍ NEBO VYPOŘÁDÁNÍ
DĚDICTVÍ,
DLUHY DĚDICTVÍ, VĚŘITELÉ,
PRAVÝ DĚDIC

POTVRZENÍ NEBO VYPOŘÁDÁNÍ

■ 1 dědic

- ☛ soudní potvrzení nabytí dědictví

■ 2 a více dědiců

- ☛ dohoda o vypořádání dědictví
schválená soudem
 - ✗ odpor zákonu
 - ✗ odpor dobrým mravům

JUDIKATURA

(...) Rozpor dohody o vypořádání dědictví se zákonem či s dobrými mravy není bez dalšího v tom, že dědic má podle ní nabýt méně, než na co by měl dle zákona či závěti nárok, ani v tom, nepřevzme-li podle dohody z dědictví žádný majetek.

Usn. MS v Praze 24 Co 106/94, Ad notam 1995/3.

DĚDICKÉ DOHODY

1. dohoda o vypořádání dědictví ⇐
2. dohoda o přenechání předluženého dědictví věřitelům k úhradě dluhů zůstavitele

VYPOŘÁDÁNÍ DĚDICŮ BEZ DOHODY

- 2 a více dědiců bez dohody
 - ☛ soudní potvrzení nabytí dědictví podle dědických podílů, *např. každý $\frac{1}{2}$*

ZAPOČTENÍ

- **Započtení na dědický podíl závětního dědice (kolace)**
 1. **volní příkaz** zůstavitele k započtení
např. v závěti
 2. **legální zákaz** neodůvodněného **zvýhodnění** již obdarovaného dědice vůči potomku zůstavitele

■ **Započtení na dědický podíl zákonného dědice**

soud na dědický podíl **zákonného** dědice
započte, co za života zůstavitele od něho
bezplatně obdržel on nebo předek
dědícího dítěte, *např. otec zákonného
dědice, a to např. cenu darovaného
pozemku*

× **obvyklá darování, např. vánoční
dar**

ZŮSTAVITELOVY DLUHY

- **Přechod celé pozůstalosti (jmění), aktiv i pasiv, na dědice**
- **Omezená odpovědnost dědice za přešlé zůstavené dluhy a za přiměřené náklady pohřbu jen do výše svého dědického podílu**
 - ✗ **solidární odpovědnost dědiců (společně a nerozdílně)**

X osobní závazky zůstavitele zanikající smrtí

*např. závazek vyživovací, kromě
dlužných dávek,
závazek vytvořit fotografické dílo
nebo herecky nastudovat divadelní roli
aj.*

NÁKLADY POHŘBU

■ Přiměřené náklady spojené s pohřbem

nř. č. 258/95 Sb.

*např. náklady na pomník nebo desku
do 10 000 Kč, cestovní výlohy, 1/3
nákladů smutečního ošacení nejbližším
příslušníkům rodiny a domácnosti*

PŘEDLUŽENÉ DĚDICTVÍ

- Dohoda dědiců a věřitelů o přenechání předluženého dědictví věřitelům
 - ☛ schválení soudem
 - ✗ zákon
 - ✗ dobré mravy
- ✗ bez dohody ☛ likvidace dědictví

JUDIKATURA

Při uzavření dohody o tom, že předlužené dědictví se přenechá na úhradu dluhů, závisí výběr věřitelů na dědicích;

při schvalování této dohody je třeba brát zřetel na to, zda tento způsob skončení věci nebude v rozporu se zákonem a zda nebude na újmu těch, kteří by mohli být při likvidaci dědictví ve svých právech uspokojeni. (...)

R 18/85

PRAVÝ DĚDIC

- **Právo pravého dědice na vydání dědictví**
*např. dědice ze závěti, nalezené
po pravomocném rozhodnutí o dědictví,
se zpětnými účinky k okamžiku úmrtí zůstavitele*
- ☛ **lepší právo dědické**
 - ✗ **nepravý dědic s horším dědickým právem** ☹
*např. jen zákonným nebo
ze starší závěti, jež neobstojí vedle
novější závěti*

- **Promlčení majetkového práva pravého dědice**
 - ✓ obecná 3 letá doba ⌚ od právní moci rozhodnutí o děd.
 - ✗ nepromlčitelnost práva vlastnického

- **Legální závazek vydat dědictví**
 - ✗ ↓

- **Žaloba na vydání dědictví *in natura***
event. žaloba na zaplacení peněžité náhrady

■ Předmět vydávacího závazku

1. dědictví

2. **užitky** z něho, pakliže nepravý dědic věděl nebo mohl vědět, *mala fide*, že pravým dědicem je jiný
např. výnosy z pronájmu, úroky z vkladu aj. plody, kupř. mláďata nebo úroda
× užitky zůstanou nepravému *bona fide*

- **Právo nepravého dědice na náhradu veškerých nákladů** na majetek z dědictví vůči pravému dědici
např. na zlepšení domu novou fasádou
- ✗ právo jen **nutné** náklady, *např. na krmení zvířatům nebo na havarijní opravu,*
věděl-li nebo mohl-li vědět, že pravým dědicem je jiný

- **Nabytí od nepravého dědice třetí osobou**
např. koupě vozidla od nepravého dědice
- ✓ **nabytí v dobré víře**
 - ☛ **nabytí jako od pravého (řádné)**
viz právní princip dobré víry

5. ČÁST

SOUVISLOSTI

NOTÁŘ

- **Notář jako soudní komisař v dědickém procesu**
- **Notář sepisující závěti a beroucí je do úschovy**
- **Veřejný úřad notářský**

SPRÁVCE DĚDICTVÍ

1. povoláný zůstavitelem
2. ustanovený soudem v řízení o dědictví

SPRÁVCE VKLADU

- **Správa pořizovatelova majetkového vkladu** do závětní nadace nebo závětního nadačního fondu
- ✓ **správce vkladu** určený **zavětí** na dobu od projednání dědictví
podpůrně
vykonavatel závěti určený **zavětí**

VYKONAVATEL ZÁVĚTI

- **Legislativní zkratka**
- **Určen pořizovatelem závěti o založení nadace nebo nadačního fondu**
 1. jmenuje první členy orgánů
 2. spravuje vklad zůstavitele, ledaže je v závěti určen jiný správce vkladu
 3. provádí další úkony související se vznikem, *např. navrhuje zápis do nadačního rejstříku*

EXKURS: CIVILNĚ PROCESNÍ NÁSTUPNICTVÍ

■ Civilní řízení (o. s. ř.)

smrt účastníka řízení

☛ **dědici jeho procesní nástupci,**
popř. ti z nich, kteří převzali právo
nebo povinnost, o níž běží řízení

✗ povaha věci neumožňuje
pokračovat v řízení
např. statusová věc

✗ zákon jinak

EXKURS: DĚDICKÉ ŘÍZENÍ

- Zvláštní druh civilního řízení nesporného
 - ➔ úřední ingerence soudu do soukromého práva dědického
- Zahájení
 1. z vlastního podnětu soudu, *ex offio, na základě dojití úmrtního listu od MÚ*
 2. na návrh

- **Soudní pověření notáře jako soudního komisaře** k provedení úkonů za odměnu
*např. ke zjištění okruhu dědiců,
k vypořádání zaniklého společného jmění manželů, ke zjištění rozsahu a ceny dědictví aj.*
- **Zpětná účinnost veškerých úkonů soudu**
ke dni smrti zůstavitele

EXKURS: DAŇ DĚDICKÁ

- **Poplatníkem dědic**
- **Předmětem** nabytí majetku děděním
- **Základ daně**
cena majetku **snížená** o přešlé dluhy, přiměřené náklady pohřbu, osvobozený majetek, odměnu notáře aj.
- **Sazba daně** dle I. – III. skupiny poplatníků
- **Osvobození od daně** v I. skupině poplatníků
= příbuzní v řadě přímé a manžel nebo partner stejného pohlaví v reg. part. ➡ nepodává se daňové přiznání

LITERATURA

Mikeš, Dědické právo. Praha 2005.²

Svoboda, Dědické právo. Praha 1946.³

JUDIKATURA

Fiala (ed.), Přehled judikatury ve věcech dědických. Praha 2006.

Z beletrie:

Brázda, Notářský pitaval. Praha 1987.

Nový notářský pitaval. Praha 1992.

Poděkování

Děkuji Zdeňce Králíčkové za vytvoření grafických příkladů dědění ze zákona.

Foto:

Severní Thajsko, 2006

Scheveningen, Nizozemí, 2006

Sloní ostrov, Siamský záliv, Thajsko, 2006

Český ráj, Čechy, Česko, 2006

OBČANSKÉ PRÁVO

ZÁVAZKY Z KVAZIDELIKTŮ

- **ZÁVAZEK Z BEZDŮVODNÉHO OBOHACENÍ**
- **ZÁVAZEK Z JEDNATELSTVÍ BEZ PŘÍKAZU**
- **ZÁVAZEK Z NEZAVINĚNÉ ŠKODY**

*Snímky slouží k orientaci posluchačů přednášek
a k činění si poznámek.
Nenahrazují přednášky, učebnice ani cvičebnice.*

verze 1.1 (2006)

© Ivo Telec, 2006

PŘEHLED TEMATU

1. všeobecně o soukromém právu deliktním
2. bezdůvodné obohacení
3. přirozený základ a smysl
4. soukromoprávní význam, zákonný účel, zásada, zdroje
5. povaha, obsah a promlčení práva
6. osoby, předmět; dobrá nebo špatná víra
7. skutkové podstaty
8. jednatelství bez příkazu
9. skutkové podstaty

1. ČÁST - EXKURS

VŠEOBECNĚ O SOUKROMÉM PRÁVU DELIKTNÍM

SOUSTAVA PRÁVA DELIKTNÍHO

1. **delikty** nebo **kvazidelikty soukromoprávní**
např. delikt škody nebo porušení pracovní kázně či kvazidelikt bezdůvodného obohacení
2. **delikty veřejnoprávní**
 - i. **soudní**, *viz trestné činy, velezrada prez. rep.*
 - ii. **správní**, *viz přestupky, kupř. přestupek proti majetku, jiné správní delikty, disciplinární delikty, např. advokáta, pořádkové delikty*

SOUKROMOPRÁVNÍ DELIKTY NEBO KVAZIDELIKTY

■ Delikt *např.:*

1. ohrožení nebo porušení práva
např. práva osobnostního nebo vlastnického
2. vady (vadného plnění)
3. prodlení
4. škody
5. nekalé soutěže
6. porušení pracovní kázně

■ Kvazidelikt *např.:*

1. bezdůvodné obohacení
2. jednatelství bez příkazu

KVAZIDELIKTY

■ Zavazovací důvody

1. bezdůvodné obohacení
2. jednatelství bez příkazu
3. upotřebení cizí věci ve prospěch jiného
versio in rem
✗ o. z. (✗ návrh nového o. z.)

2. ČÁST

VŠEOBECNĚ O BEZDŮVODNÉM OBOHACENÍ

DEVÍZA

*„Kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohací,
musí obohacení vydat.“*

§ 451/1 o. z.

PŘÍKLAD 1:

Peníze na cizí účet

Objednatel opravy topení omylem zaslal dlužnou cenu za dílo na jiný účet než na účet zhotovitele (věřitele).

Třetí osoba, majitel účtu, se bezdůvodně obohatila na úkor dlužníka.

PŘÍKLAD 2:

Turista šetřílek

Turista se na hradě nenápadně přidal ke skupině turistů s placeným průvodcem a využil jeho provedení hradem s výkladem.

Turista se bezdůvodně obohatil na úkor průvodce.

PŘIROZENÁ PODSTATA

- **Skutek bezdůvodného obohacení na úkor jiného (k újmě jinému)**
 - ☛ **porušení přirozeného zákona rovnováhy**
braní a dávání (beru, aniž jsem dostal nebo směl brát)
 - ☛ **narušena rovnováha**
 - ☛ **porucha soukromých poměrů**

- **Rušící děj (protiprávní jednání nebo událost)**

- ✗ **přirozený svět nastaven vyváženě**

- ☛ **přirozeně zákonitá odezva**

soukromoprávní důsledek

- ☛ **vydání bezdůvodného obohacení
postiženému (věřiteli)**

PŘIROZENÝ SMYSL

Je **všeobecně dobré**, jestliže obohacení,
získané **bez právního důvodu** nebo **nepoctivě**,
je obohacenému **odčerpáno**
ve **prospěch** toho,
na jehož **úkor** bylo získáno,
čímž je **obnoven, vyvážen a napraven**
narušený stav.
Opak by nebyl **spravedlivý**.

PŘIROZENÉ PRÁVO

- **Právo na vydání bezdůvodného obohacení**

= subjektivní lidské přirozené právo
vyplývající z přirozeného zákona
vyrovnání braní a dávání

srv. preambuli LZPS a slib soudců ÚS

SOUKROMOPRÁVNÍ VÝZNAM

- **Jeden z pilířů práva soukromého**, vyjádřený v **obecném soukromém právu** (právu občanském)
- **Protiprávní stav obohacení**
 - ✗ stav obohacení po právu, *např. výdělkem*
- **Vyloučení bezprávních nebo nepoctivých zdrojů obohacení** z právního uznání

ZPŮSOBY VZNIKU

1. **protiprávním jednáním**, např. obohacením se z nepoctivých zdrojů
2. **jednáním omylem**, např. přijetím peněz na svůj účet v mylném domnění, že mi patří
3. **právním nebo protiprávním jednáním třetího** (plněním za jiného), např. zhotovitelovo přijetí platby ceny za dílo, avšak při dlužníku padělání příkazu k úhradě z účtu třetí osoby

ZÁKONNÝ ÚČEL

- Ochrana majetkových hodnot prostředky soukromého práva
- Sbíhání právnosti a mravnosti chování

viz např. bezdůvodné obohacení příjmy ze šízení zákazníka nebo z nekalé soutěže na úkor postiženého soutěžitele

1. uhrazovací (reparační):

a. in natura, podpůrně

b. in re luto

vč. pocitu dání zadost; uhrazeno jen to, oč se dlužník obohatil; něco navíc ➡ **jiný právní důvod**, např. nárok zadosti u *učíňovací z práva osobnostního*

2. odstraňovací (obnovovací); odčerpání prospěchu, odstranění poruchy

3. odrazovací (předstižný, preventivní); hrozba

✗ postižní (sankční), viz a. z. s dvojnásobkem; pokuta

POJEM

- **Bezdůvodné obohacení**, *unjust enrichment*,
na úkor jiného; římskoprávní původ
= **právně významná skutečnost**
(následek něčeho, soukromoprávní kvazidelikt),
z níž vzniká **závazek** (dluh) obohaceného
vydat bezdůvodné obohacení tomu,
k jehož újmě se obohatil (věřiteli)

ZÁSADA

- **Nikdo se nesmí bezdůvodně obohatit na úkor jiného, i kdyby to nezavinil**

bezdůvodně
(neospravedlnitelně) = právně bezdůvodně
nebo nepoctivě

vydávací závazek kvazideliktní právní povahy
(kvazideliktní obligace)

DŮVODNOST OBOHACENÍ

1. **věcný důvod**, *např. osobní nebo hospodářská potřeba (causa)*
2. **právní důvod** (právní titul), **právnost**:
 - a. **právní jednání** (volní projev), *např. nájemní smlouva či veřejný příslib*
 - b. **zákon**, *např. zákonná licence zpravodajská u osobnostního práva*
 - c. **konstitutivní rozsudek soudu**, *např. soudu o zřízení věcného břemene, výjimečně konstitutivní rozhodnutí správního úřadu*
3. **poctivost** (mravní důvod), **mravnost**

PŘÍČINY

- a. **subjektivní projev vůle obohatit se na úkor někoho jiného**
*např. krádeží jeho vozidla, přisvojením si autorství jeho vědeckého díla, s odpovědností za **následek** bez ohledu na zavinění a bez zproštění odpovědnosti*
- b. **objektivně nastavší stav obohacení se na úkor někoho jiného bez vůle k tomu**
např. naplavením cizích kaprů z horního rybníka jiného vlastníka do spodního rybníka v důsledku protržení hráze živelní pohromou, i kdyby o tom obohacený nevěděl.

PRÁVNÍ SKUTEČNOST

■ Protiprávní stav

= vznik bezdůvodného obohacení
(nastání **následku** bez dalšího)

- ☛ **zavazovací důvod**

- ☛ **vydávací závazek dlužníka**

- ☛ **pohledávka věřitele na plnění vydávacího závazku**

VČASNOST VYDÁNÍ

- **Generální legální příkaz splnit dluh řádně a včas**
- **Doba splnění vydávacího závazku**
= první den poté, co byl dlužník o vydání věřitelem požádán
- ✗ **prodlení dlužníka**
 - ☛ **právo věřitele na úroky z prodlení**

JUDIKATURA

Bezduvodné obohacení zakládá závazkový právní vztah; vznikl z něj dluh (povinnost vydat bezduvodné obohacení) spočívající v platební povinnosti, jde o dluh peněžitý, s jehož řádným a včasným nesplněním je spojen nepříznivý důsledek vzniku prodlení na straně dlužníka s právem věřitele požadovat vedle plnění i úroky z prodlení.

Balák/Púry C 261.

BEZDŮVODNÉ OBOHACENÍ vs. ŠKODA

■ Bezdůvodné obohacení

1. obohacení
2. bezdůvodnost
3. úkor (újma, škoda)
4. i bez zavinění

■ Škoda

1. ---
2. bezdůvodnost
3. škoda (újma, úkor)
4. zásadně předpoklad zavinění, i bez zavinění výjimkou

3. ČÁST

KONDIKČNÍ PRÁVO

POJEM

- *Condictio* (kondikce)
- **Subjektivní právo** (oprávnění)
postiženého věřitele na plnění (vydání)
- **V objektivním právním významu**
součást soukromého práva
kvazideliktního

POVAHA A OBSAH PRÁVA

- **Majetkové právo věřitele na plnění**
(na vydání bezdůvodného obohacení),
= pohledávka věřitele vůči dlužníkovi
- **Ocenitelné, postupitelné, zastavitelné, zděditelné aj. přecházející na nástupce**
viz u pohledávek

- ☛ **hmotněprávní nárok** (žalobní nárok, žalovatelnost)
vyplývající z práva na vydání bezdůvodného obohacení

- **Žaloba na plnění** (vydání, popř. na peněžitou náhradu)
- **Žaloba na určení předmětu** bezdůvodného obohacení
nebo **osoby** obohaceného (žalovaného)
při prokázání naléhavého **právního zájmu** na určení

JUDIKATURA

Je-li žalobou uplatněn nárok na peněžité plnění, vycházející ze skutkového tvrzení, že na základě smlouvy o nájmu žalovaný užíval nebytové prostory a neposkytl za to žalobci smluvené protiplnění (nájemné), avšak podle názoru soudu je nájemní smlouva neplatná a jiný důvod užívání není tvrzen, není změnou skutkového stavu vymezeného v žalobě, posoudí-li soud nárok žalobce na zaplacení požadované částky podle hmotněprávních norem upravujících nárok na vydání plnění z bezdůvodného obohacení.

R 78/04

PROMLČENÍ PRÁVA

- **Majetkové právo věřitele** na vydání bezdůvodného obohacení (pohledávka)

✗ **námitka promlčení**, projevená obohaceným dlužníkem

promlčení práva ve zvláštní (kratší)
subjektivní promlčecí době **2 let** od dozvědění se;
objektivně za 3 roky, u úmyslu za 10 let, od vzniku

JUDIKATURA 1

Ustanovení § 3 občanského zákoníku, dle kterého výkon práv nesmí být v rozporu s dobrými mravy, platí i pro výkon práva vznést námitku promlčení.

nál. ÚS z 15. 1. 97, č. 6 Sb. nál. a usn., sv. 7, sp. zn. II. ÚS 309/95.

JUDIKATURA 2

V znesení námitky promlčení zásadně dobrým mravům neodporuje; mohou však nastat situace, kdy uplatnění této námitky je výrazem zneužití práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil.

nál. ÚS z 6. 9. 2005, sp. zn. I. ÚS 643/04, Práv. rozhl., 2006/1, s. 34 an.

JUDIKATURA 3

Důvodnost námitky promlčení soud zkoumá ve vztahu k nároku uplatněnému žalobou; není významné, jak účastníci nárok kvalifikovali po právní stránce a z jakých právních důvodů byla námitka promlčení vznesena.

R 13/05

- **Dlužníkovo namítnutí promlčení věřitelova práva na plnění dluhu (právní úkon)**
 - = dobrovolný výkon subjektivního, zákonem přiznaného, soukromého práva (oprávnění) dlužníka namítat promlčení svého dluhu
- **Generální legální příkaz výkonu soukromých práv v souladu s dobrými mravy** § 3/1 o. z.

ZDROJE PRÁVA

1. § 107, 451-9, § 489 o. z.
2. § 40/3, § 74, 78, 82, 86, 94,
100a/1-2 a. z.
3. § 324 z. p. ➡ o. z.
4. § 101 z. rod.
5. § 394/1,2 obch. zák.

ČESKÁ LEGÁLNÍ SYSTEMATIKA

1. **obecná úprava** v obecném právu soukromém (právu občanském)
2. **přednostní zvláštní úpravy**
ve zvláštních právech soukromých
s **podpůrným** použitím úpravy obecné
viz právo autorské a práva související
s právem autorským, právo pracovní

- **Skutková otázka** vzniku bezdůvodného obohacení

= **předběžná (prejudiciální) otázka**

↑ skutkové tvrzení žalobce

- ☛ mezitímní rozsudek
- ☛ jiný procesní způsob přezkoumatelného zodpovězení dle procesní úvahy soudce

4. ČÁST

PODMĚT A PŘEDMĚT

OSOBY

věřitel (postižený, oběť)

x

dlužník (obohacený, pachatel, delikvent)

AKTIVNÍ VĚCNÁ LEGITIMACE STÁTU

- **Právo státu při bezdůvodném obohacení jako:**
 1. postiženého (věřitele)
 2. náhradníka (věřitele)
 - postiženého nelze zjistit
např. pro neznámý okruh ošizených spotřebitelů
- **Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových**

PŘEDMĚT

■ Majetkový prospěch:

1. hodnota sama o sobě
2. delikventovy užitky z ní *mala fide*

hmotný, *např. vozidlo*, nehmotný, *např. patent nebo užívací právo, výkon, viz čerpání osobní služby asistenční, služby telekomunikační*

1. **zvětšení** majetku, *např. o ukradené vozidlo*
2. **uspoření** majetku, *např. o nepoctivě získanou slevu vstupného nebo jízdného*

PŘÍKLAD 1: Host a hrušky

Host zahradní slavnosti svévolně snědl plody ovocného stromu hostitele.

Obohatil se o hodnotu plodů, hrušek, aniž k tomu měl právní důvod, např. v nabídce hostitele.

PŘÍKLAD 2: Fotomoto

Provozovatel internetového portálu *Fotomoto* na něm zpřístupnil fotografie motorových vozidel různých fotografů **bez autorskoprávní licence** ke sdělování děl veřejnosti prostřednictvím telekomunikačních sítí.

Provozovatel je proto **zavázán vydat** každému fotografovi bezdůvodné obohacení za plnění bez právního důvodu spočívající v **užití fotografií bez licence**, a to ve výši **dvojnásobné** odměny, obvyklé v době nakládání s fotografiemi.

PŘÍKLAD 3:

Podvodný student

Student v červnu ukončil studium. Měsíc poté, již jako zaměstnanec mající své povolání, uplatnil coby cestující studentskou slevu z jízdného u dopravce na základě studentského průkazu, který si ponechal.

Jednal tím nepoctivě k újmě dopravce. Bezdůvodně se obohatil o uspoření výdajů ve výši rozdílu mezi plným a zlevněným jízdným.

Skutečnost, že tento rozdíl byl malý, je soukromoprávně i morálně bezvýznamná.

JUDIKATURA

V případě hodnot vynaložených na cizí nemovitost je pohledávkou z bezdůvodného obohacení nikoli hodnota vynaložených prostředků, nýbrž rozdíl mezi hodnotovou nemovitosti před adaptací a po ní, protože podle ustanovení § 458 odst. 1 věta první o. z. musí být vydáno vše, co bylo neoprávněně získáno.

R 26/75, s. 144.

PŘEDMĚT NEZPŮSOBILÝ K VYDÁNÍ

- **Závazek vydat vše, co bylo nabyto bezdůvodným obohacením**

✗ předmět nezpůsobilý k vydání z důvodu:

1. **obohacení se o výkon**, *např. o vymalování místnosti, o hlídání domu aj.*
 2. **jiného**, *např. pro pevné zabudování trezoru do zdi bytu nebo z důvodu zničení či spotřebování věci*
- ☛ **podpůrně peněžitá náhrada**

JUDIKATURA

Podílovému spoluvlastníku, který užívá společnou věc nad rozsah svého spoluvlastnického podílu, vzniká bezdůvodné obohacení, za které musí ostatním spoluvlastníkům poskytnout peněžitou náhradu jako ekonomickou protihodnotu toho, co nemůže být vráceno.

NS: 25 Cdo 2616/99, Balák/Púry C. 261.

DOBŘÁ vs. ŠPATNÁ VÍRA

- Předpokládaná dobrá víra obohaceného

bona fides

vydává **pouze**

předmět bezdůvodného obohacení

a stává se vlastníkem oddělených užitků z něj

- Dokázaná špatná víra obohaceného

mala fides

vydává

předmět bezdůvodného obohacení

a užitky z něj

pohledávku lze uspokojit
i z věcí dlužníkem
nabytých, *např. koupených*,
z bezdůvodného obohacení,
i když nepodléhají exekuci,
*např. i z obvyklého vybavení
domácnosti dlužníka*

- ☛ rozhodnutí soudu
o určení věcí
 - ☛ zákaz nakládání
s nimi

ŠPATNÁ VÍRA OBOHACENÉHO

- Špatná víra až zlá víra v úmyslu přímém
 - ☛ závazek vydat:
- 1. obohacení jako takové (100%)
- 2. užitky (výnosy) z něj získané, *např. zisk z užívání nebo z prodeje, zemědělská úroda, ovocné plody, civilní plody (úroky z vkladu), přírůstky, kupř. mlád'ata, aj.*

PRÁVO NA NÁHRADU NÁKLADŮ

- **Právo bezdůvodně obohaceného na náhradu nutných nákladů vynaložených na věc**

např. na nutnou opravu vodovodní

havárie v bytě užívaném bez právního důvodu

× *např. na změnu věci dle obliby obohaceného*

3 VÝJIMKY

1. **přijetí dluhu již promlčeného**, jestliže je i přesto dlužníkem nabídnut věřiteli
2. **přijetí dluhu neplatného jen pro nedostatek formy** ➡ zásada autonomie vůle a zásada neformálnosti
3. **přijetí dluhu ze sázky nebo hry mezi lidmi nebo vrácení peněz půjčených do hry nebo sázky** ➡ naturální práva a naturální obligace, bez nároků na soudní vymahatelnost

5. ČÁST

SKUTKOVÉ PODSTATY BEZDŮVODNÉHO OBOHACENÍ

SKUTEK

- **Pojmové znaky skutkové podstaty kvazideliktu bezdůvodného obohacení**
 1. vznik majetkového prospěchu
 2. bezdůvodnost tohoto prospěchu
 3. újma jinému (na úkor i neznámého)
 4. příčinná souvislost mezi vznikem majetkového prospěchu a újmou jinému

SKUTKOVÉ PODSTATY

1. **Obecná skutková podstata (generální klausule)
zákazu bezdůvodného obohacení**
např. plnění za účelem přičícím se dobrým mravům
§ 451/1 o. z.
2. **5 zvláštních skutkových podstat** § 451/2, § 454 o. z.
 - i. plnění bez právního důvodu
 - ii. plnění z neplatného právního úkonu
 - iii. plnění z odpadnuvšího právního důvodu
 - iv. obohacení z nepoctivých zdrojů
 - v. plnění za jiného, co měl po právu plnit sám

BEZDŮVODNÉ PLNĚNÍ

■ Plnění:

1. konání něčeho

*např. kořistění z majetkové výhody,
kupř. ze slevy či z ušetření výrobních nákladů,
nebo užívání cizího bytu či požívání plodů*

2. dání něčeho někomu

*např. zaplacení splátky dluhu omylem třetí
osobě nežli věřiteli*

1. PLNĚNÍ BEZ PRÁVNÍHO DŮVODU

- *např. užívání cizí místnosti bez práva nájmu*
- *vydání cizího literárního díla
bez nakladatelské licence od autora*
- *zaplacení nájemného bývalému vlastníkoví
domu v důsledku omylu o osobě věřitele*
- *zaplacení odměny za dílo na cizí bankovní
účet v důsledku omylu v čísle účtu*
- *zaplacení členského příspěvku v mylném
domnění členství ve spolku (plnění nedluhu)*

2. PLNĚNÍ Z NEPLATNÉHO PRÁVNÍHO ÚKONU

- **Důvody neplatnosti**
 - a. **nesvéprávnost** nebo **neschopnost**
k určitému jednání při duševní poruše
 - b. **nenáležitost** právního úkonu (nesvoboda, nevážnost, neurčitost, nesrozumitelnost, nemožnost plnění, pochybnost o významu při chybách v psaní nebo počtech)
 - c. **vadnost obsahu** nebo **účelu** právního úkonu (odpor nebo obcházení zákona, rozpor s dobrými mravy) ✕ **ne** pouze formy

JUDIKATURA

„Výši bezdůvodného obohacení záležejícího v užívání nebytových prostor na základě neplatné nájemní smlouvy určí soud peněžitou částkou, která odpovídá částkám vynakládaným obvykle v daném místě a čase na užívání obdobných nebytových prostor, zpravidla právě formou nájmu, a kterou by nájemce za obvyklých okolností byl povinen plnit podle nájemní smlouvy.

Bylo-li nájemné v posuzovaném období regulovanou cenou, nemůže výše bezdůvodného obohacení přesáhnout částku omezenou cenovými předpisy.“

R 53/00

3. PLNĚNÍ Z ODPADNUVŠÍHO PRÁVNÍHO DŮVODU

- Původně sice existoval právní důvod, avšak v době plnění již odpadl
např. užívání obchodní místnosti i po zániku práva nájmu výpovědí pronajímatele, zaplacení za dílo na základě pravomocného rozsudku, zrušeného dovolacím rozhodnutím

4. OBOHACENÍ Z NEPOCTIVÝCH ZDROJŮ

- **Nepoctivý zdroj**, postrádající morální ospravedlnění, *např. z nekalé činnosti*
- a. **nepoctivost i protiprávnost**
např. zdroj ze šizení zákazníka, z vydávání použitého zboží za nové, z předražování, ze záměny prvotřídního zboží za druhořadé, zdroj z neoprávněně ušetřených výrobních nákladů napodobením cizího výrobku
- b. **nepoctivost bez ohledu na protiprávnost**
např. i bez ohledu na milost nebo amnestii

■ **Nepoctivý zdroj**

- a. souběžně i jinak soukromoprávně deliktní**
např. výnos z nekalé soutěže
- b. souběžně soudně nebo správně trestný**
např. zdroj z trestného činu krádeže, únosu nebo kuplířství či z přestupku aj. správního deliktu; srv. např. výkupné
- c. souběžně jinak veřejnoprávně postižitelný**
např. živnostenskoprávně
- d. bez souběžného jiného právního postižení**

- **Soukromoprávně rozhodný znak nepoctivosti zdroje**, nikoli nutně ve znacích trestného činu *např. podvodu, zpronevěry aj.*
- **Nepoctivost zdroje obohacení**
 - = objektivní **právní** pojem
(řád právní)
 - = souběžně **morální** pojem (veřejná morálka)
(řád morální)

JUDIKATURA

„Při hodnocení nepoctivosti zdrojů je třeba mít na zřeteli, že tu platí domněnka poctivosti zdrojů majetkového prospěchu.

Proto nepoctivost zdroje musí prokázat ten, kdo se domáhá vydání tohoto majetkového prospěchu.“

EXKURS: ZÁKAZ PRANÍ ŠPINAVÝCH PENĚZ

- **Zákaz legalizace výnosů z trestné činnosti**

z. č. 61/96 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti

5. PLNĚNÍ ZA JINÉHO

- **Plnění za jiného, co po právu měl plnit sám**

*např. zaplacení hostinské útraty
za známého, který omylem odešel
bez placení*

*např. zaplacení výživného na dítě
manželem matky, jemuž svědčila zákonná
domněnka otcovství*

§ 101 z. rod.

DŮSLEDKY NEPLATNÉ NEBO ZRUŠENÉ SMLOUVY

- **Smlouva, např. nájemní, neplatná nebo zrušená, např. dohodou či odstoupením**

závazek každé strany vrátit druhé vše, co podle smlouvy dostala
(vzájemné restituční závazky)

např. vrátit majetkový prospěch z užívání najatého bytu oproti vrácení nájemného

EXKURS: PRÁVO DAŇOVÉ

- **Daňový přeplatek na úkor poplatníka**
= daňově bezdůvodné obohacení státu
- **Vrácení daňového přeplatku FÚ**
ve veřejnoprávním režimu veřejné správy
daní a poplatků

EXKURS: TRESTNÍ PROCES

- **Poškozený s právem na náhradu škody**
způsobené trestným činem v adhezním
řízení (připojeném k trestnímu řízení)
 - ✗ postižený věřitel bez práva na vydání
bezdůvodného obohacení
způsobeného trestným činem
v adhezním řízení

R 7/78-III tr., R 30/83 tr.

LITERATURA

Korecká, Neoprávněný majetkový prospěch v občanském právu. Brno 1981.

Švestka, Základní teoretické otázky občanskoprávní odpovědnosti za neoprávněně získaný majetkový prospěch. Acta. univ. car., Iur., 1978/3/4.

Ovečková, Neoprávněný majetkový prospěch v hospodářském práve. Bratislava 1978.

Vaněk, Neoprávněný majetkový prospěch. Praha 1987.

6. ČÁST

VŠEOBECNĚ O JEDNATELSTVÍ BEZ PŘÍKAZU

PŘIROZENÝ ZÁKLAD

Princip (přirozenost) vzájemného
podporování

PŘÍKLAD 1:

Zachránci

Náhodní svědci dopravní nehody odvrátili hrozící ztrátu končetiny její oběti tím, že zraněného člověka na své útraty, spočívající v nákladech na použití jejich vozidla, sami hned převezli do nemocnice.

PŘÍKLAD 2:

Spadlý eternit

Nesvéprávný soused o své vůli obstaral opravení střešní krytiny stodoly druhého souseda, aby do ní nezatékalo, protože z ní po zimě vypadl kus eternitu.

Učinil tak tím, že o opravu požádal třetího souseda, který je pokrývačem.

POJEM

- *Management of another' affairs, unauthorised administration, negotium gestio*

vědomá dobrovolná činnost pro **jiného**
a v zájmu **jiného** na svou **vlastní** odpovědnost
a nebezpečí
bez vázanosti příkazem k činnosti za účelem,
aby **jiný** nebyl poškozen nebo aby měl prospěch
*např. pomoc bližnímu v havárii, v nesnázích,
při zařizování běžných záležitostí aj.*

✗ příkazní smlouva s vázaností příkazem

1. obstarání **cizí** záležitosti v **cizím** zájmu
2. nedostatek příkazu nebo jiného oprávnění jednatele

např. domnívá-li se jednatel bez příkazu, že by obstaraný s obstaráním své záležitosti souhlasil

- **Obstarání cizí záležitosti,**
aniž by byl jednatel bez příkazu k tomu oprávněn:
 - 1. souhlasem
 - 2. jiným právním důvodem
*např. rozhodnutím soudu jako opatrovník
nebo poručník nebo ze zákona*

DEVÍZA

Nikdo se nemá vmísit do cizích záležitostí

- **Zásada privátní autonomie**
 - ✗ vnucenost cizího zásahu do svých osobních nebo majetkových záležitostí
 - ☛ právní ochrana svobody
- **2 výjimečné prolamující skutky** ⇒

PRÁVNÍ SKUTEČNOST

- **Skutek spočívající v obstarání cizí záležitosti bez dalšího**
= zavazovací důvod
- ☛ **uhrazovací závazek obohaceného**
co do nákladů nepřikázaného jednatele

ZDROJE PRÁVA

1. § 742 - 746 o. z.
2. § 33/2 o. z.

OSOBY

jednatel bez příkazu

(nepříkázaný jednatel, obstaratel, věřitel,
negotiorum gestor)

×

obohacený

(dlužník, pán záležitosti, *dominus negotii*)

PŘEDMĚT

■ Plnění bez příkazu

= konání (obstarání cizí záležitosti) **bez** příkazu

- ✓ **právní jednání**, *např. obstarání koupě jízdenky, rezervace ubytování, objednání taxislužby, a to ve prospěch cizího*
- ✓ **prosté jednání** (faktická činnost)
např. postarání se o děti ve prospěch jejich rodičů

MAJETKOVÝ PROSPĚCH

■ Předmět

= prospěch z **nákladů** obstaravatelského výkonu nepřikázaného jednatele,
*např. z nákladů na obstarání vstupenky
nebo na obstarání ohlídání dětí*

- ☛ úhradový **závazek** obohaceného (dlužníka) co do **nákladů** věřitele (nepřikázaného jednatele)

Nejde-li o některou ze 2 skutkových podstat:

- ☛ **bez práva** nepřikázaného jednatele
na náhradu nákladů,
avšak s právem vzít si, co pořídil
vlastním nákladem, aby se obstaraný o to
neobohatil
 - ✗ nemožnost vzetí si, *např. pro zánik
obstarané rezervace letenky a pro její prodej
třetímu*

NÁKLADY OBSTARÁNÍ

1. nutné náklady při odvracení hrozící škody cizímu
 2. náklady při prospěšnosti cizímu
- **Účelnost nákladů** (rozumnost, přiměřenost)
např. náklady na zaplacení hlídání dětí, cestovní náklady, náklady na vlastní odměnu nepřikázaného jednatele při výkonu jeho povolání v obvyklé výši, kupř. jako řemeslníka, veterinárního lékaře, aj.

ZÁKONNÉ ZÁVAZKY JEDNATELE BEZ PŘÍKAZU

1. závazek **dokončit** jednání, *např. dohasit požár při odvracení hrozící škody*
2. závazek podat o jednání **vyúčtování** *srv. náklady nepřikázaného jednatele*
3. závazek **převést vše získané** na toho, jehož záležitost obstaral bez příkazu *např. převést vlastnictví obstarané divadelní vstupenky*

ODPOVĚDNOST JEDNATELE BEZ PŘÍKAZU ZA ŠKODU

- Zvláštní skutková podstata odpovědnosti za škodu zásahem do záležitostí jiného:
 1. bez odvracení hrozící škody
 2. proti projevené vůli, *např. nic neobstarávat*
- Odpovědnost i za náhodu (náhodnou škodu), ledaže by beztak vznikla

7. ČÁST

SKUTKOVÉ PODSTATY JEDNATELSTVÍ BEZ PŘÍKAZU

2 SKUTKOVÉ PODSTATY

- **Skutek obstarání cizí záležitosti bez příkazu**
(negotiorum gestio)
 - 1. **odvracení hrozící škody**, *např. obohacený sám nestačí na odvrácení požáru nebo o hrozící škodě ze živelů neví*
 - 2. **jednání k užitku jiné osoby, ale bez jejího zpravení o tom a bez vyčkání jejího souhlasu**
např. obstarání „co mu na očích viděl“

1. ODVRACENÍ HROZÍCÍ ŠKODY

- **Předpoklad souhlasu obohaceného**

- ☛ jednatel bez příkazu nemusí mít souhlas

- **Závazek obohaceného nahradit nutný náklad jednatele bez příkazu, i když se výsledek (odvrácení hrozící škody) nedostavil (bez ohledu na úspěšnost), aniž by neúspěšnost jednající zavinil**

2. PROSPĚCH CIZÍHO

- Nikdo nesmí být proti své vůli k ničemu nucen
- Hledisko právnosti nepřikázaného jednání ve prospěch cizího:

Zda by pán svých záležitostí vzhledem ke všem okolnostem souhlasil s převzetím obstarání své věci jiným?

LITERATURA

Židlická, Negotiorum gestio. Brno 1998.

Foto:

Fryšava pod Žákovou horou, Morava, Česko 2006

Pravčická brána, České Švýcarsko, Čechy, Česko, 2006

Scheveningen, pobřeží Severního moře, Nizozemí, 2006

Chiang Mai, severní Thajsko, 2549 (2006)

Test poměrnosti cíle a prostředku

Prohlášení shody

Test poměrnosti cíle a prostředku odpovídá právním požadavkům, které vyplývají pro řešení střetu práv, svobod nebo obecných dober zejména z:

- a) *Mezinárodního paktu o občanských a politických právech*, vyhl. pod č. 120/1976 Sb., *Opčního protokolu*, vyhl. pod č. 169/1991 Sb., a *Druhého opčního protokolu týkajícího se zrušení trestu smrti*, vyhl. pod č. 100/2004 Sb. m. s.
- b) *Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech*, vyhl. pod č. 120/1976 Sb.
- c) *Úmluvy na ochranu lidských práv a základních svobod, ve znění protokolů č. 3, 5 a 8*, vyhl. pod č. 209/1992 Sb., *dodatkového protokolu a protokolů č. 2, 4, 6 a 7*, vyhl. pod č. 209/1992 Sb., a *protokolu č. 9*, vyhl. pod č. 41/1996 Sb.
- d) *Listiny základních práv a svobod*, vyhlášené jako součást ústavního pořádku České republiky pod č. 2/1993 Sb.
- e) *zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku*, ve znění pozdějších předpisů.

Test poměrnosti cíle a prostředku dále zásadně odpovídá právní argumentaci, obsažené v odůvodněních následujících právních rozhodnutí, a to v:

- a) *nálezů Ústavního soudu v Brně ze dne 12. 10. 1994*, sp. zn. Pl. ÚS 4/94, zveř. pod č. nál. 46 Sb. nál. a usn., sv. 2, vyhl. pod č. 214/1994 Sb., *ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení trestního řádu*
- b) *nálezů Ústavního soudu v Brně ze dne 9. 10. 1996*, sp. zn. Pl. ÚS 15/96, zveř. pod č. nál. 99 Sb. nál. a usn., sv. 6, vyhl. pod č. 280/1996 Sb., *ve věci návrhu na zrušení ustanovení zákona o vlastnictví bytů a ústavní stížnosti proti rozhodnutí Ministerstva obrany ve věci žádosti o souhlas s prodejem bytů ozbrojených složek*
- c) *nálezů Ústavního soudu v Brně ze dne 17. 2. 1999*, sp. zn. Pl. ÚS 16/98, zveř. pod č. nál. 25 Sb. nál. a usn., sv. 13, vyhl. pod č. 68/1999 Sb., *ve věci návrhu na zrušení některých ustanovení zákona o střelných zbraních*
- d) *nálezů Ústavního soudu v Brně ze dne 21. 3. 2002*, sp. zn. III. ÚS 256/01, zveř. pod č. nál. 37 Sb. nál. a usn., sv. 25, *ve věci ústavní stížnosti proti rozsudku Vrchního soudu v Praze v řízení o ochraně osobnosti*

Položená právní otázka

Pomocí testu má být zodpovězena následující právní otázka:

Tato otázka mi byla položena zadavatelem, jímž je:

Předložené podklady

Při posuzování zadané právní otázky jsem vycházel z následujících podkladů:

Podklady mi byly předloženy _____

Za svá jsem vzal skutková tvrzení, obsažená ve shora uvedených podkladech, o jejichž věrohodnosti jsem neměl pochyb, a bez nichž by nebylo lze učinit závěr o právní otázce.

Hlediska

Východiskem dosažení právního závěru mi byly následující skutečnosti (hlediska):

- a) skutkové okolnosti a jejich vzetí za své
- b) právní posouzení.

Použité metody

K zodpovězení právní otázky jsem použil, krom obecně uznávaných nebo právně přikázaných metod výkladu mezinárodních smluv, právních předpisů, právních úkonů nebo právních rozhodnutí, následující metody, vedoucí k dosažení právního závěru, a to:

- a) metodu uznání skutkových tvrzení
- b) metodu popisnou a rozřídovací
- c) logické metody odvození a rozboru
- d) metodu ústavní konformity
- e) metodu proporcionality
- f) metodu šetrnosti
- g) metodu vnímání újmy
- h) metodu celkového hodnocení.

1. Část popisná

- 1.1 Skutkový popis zásahu do práva, svobody nebo obecného dobra
- 1.2 Podřazení skutkového děje (zásahu) právní kvalifikaci
- 1.3 Popis zamýšleného cíle, sledovaného zásahem
- 1.4 Údaje o původci zásahu
- 1.5 Právní kvalifikace zasaženého práva, svobody nebo obecného dobra
- 1.6 Údaje o nositeli zasaženého práva, svobody anebo o poživatelích obecného dobra

2. Část rozborová

- 2.1 Spravedlivost cíle zásahu (legitimita cíle)
- 2.2 Spravedlivost důvodu dosažení cíle zásahu (legitimita důvodu)
- 2.3 Objektivní způsobilost zásahu dosáhnout zamýšleného cíle (dosažitelnost cíle)
- 2.4 Popis event. jiných způsobů (variant prostředků), jimiž bylo nebo by bylo

možno objektivně dosáhnout stejného nebo srovnatelného cíle (popis alternativních způsobů)

- 2.5 Věcná nebo právní možnost použití event. šetrnějšího způsobu
- 2.6 Spravedlivost způsobu zásahu [šetrnost (vhodnost) použitého prostředku zásahu, zvoleného z více event. možných prostředků při minimalizaci újmy či jiného záporného dopadu včetně popisu záporného dopadu (legitimita způsobu)]
- 2.7. Přiměřenost zásahu zamýšlenému cíli (přiměřenost v užším smyslu)

3. Část důkazní

- 3.1 Důkaz empirický (např. rozsah zásahu, následky aj. skutkové okolnosti případu)
- 3.2 Důkaz systémový (zhodnocení zařazení zasaženého práva, svobody nebo obecného dobra v právním řádu)
- 3.3 Důkaz kontextový (zvážení dalších záporných dopadů, k nimž by došlo upřednostněním jednoho práva, svobody nebo obecného dobra před jiným)
- 3.4 Důkaz hodnotový (zvážení podstaty, smyslu a významu střetnuvších se hodnot v obecně uznávané hierarchii hodnot)
- 3.5 Zhodnocení všech důkazů přiměřenosti zásahu k cíli, které jsou jednotlivě zhodnoceny výše, v jejich vzájemné souvislosti

4. Závěr

Upřednostnění výkonu / ochrany _____

před _____

bylo/bude / nebylo/nebude

ve výše popsaném případě právně možné.

Doložka

Prohlašuji na svou odbornou a stavovskou čest, že k výše uvedenému právnímu názoru jsem dospěl podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nezávislé na jiných osobách, pouze na základě výše uvedených podkladů, hledisek, metod a právních norem vyplývajících z citovaných pramenů.

Shora podaný závěr vyjadřuje právní názor posuzovatele, který je argumentačně podložen, jak je výše uvedeno.

Test poměrnosti cíle a prostředku, obsahující právní názor z něho vyplývající, je předložen bez rozporů.

Tento test obsahuje sedm číslovaných a v jednu listinu spojených stran bez příloh.

Posuzovatel:

V _____ dne _____